De berg van droomen

Arthur van Schendel

bron
Arthur van Schendel, *De berg van droomen*. W. Versluys, Amsterdam 1913

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/sche034berg01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

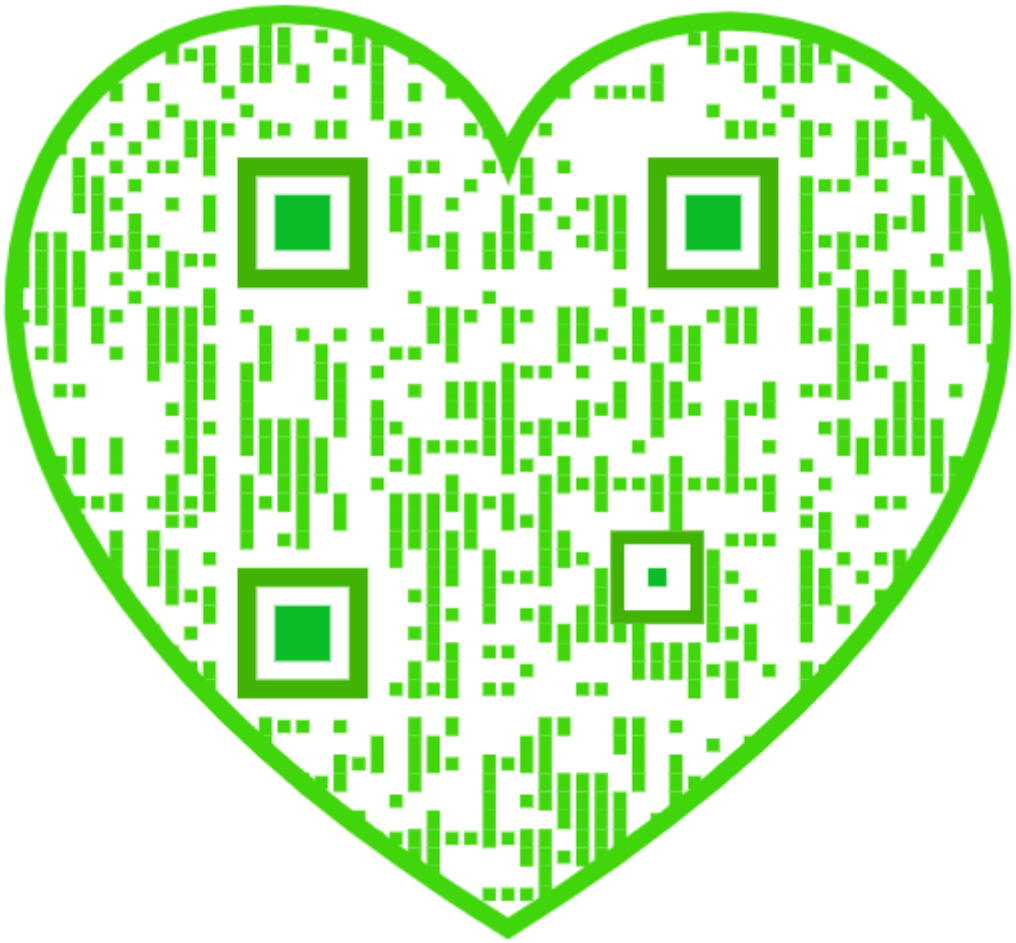

I.
De knaap, het meisje en Peter gaan op reis.

Het eerste licht scheen aan den hemel en klaarde de duistere najaarsnevelen over de stad vroeg dien ochtend van den eersten dag der week. Uit de lage huizen traden stille mannen buiten en wenschten elkander een goeden dag, en gingen met vaste schreden naar hun werk. De paarden voor de karren, verzadigd van hun ochtendhaver, liepen lustig in het tuig, bijtend op het gebit; in den boom aan het einde van het straatje waren de musschen met hun zacht geluid al bezig in de bladerlooze takken. Maar de zon scheen niet, de hemel was dicht van tragen rook.

In het straatje werden de deuren open gezet, vrouwen kwamen buiten met emmers en begonnen te wasschen, te poetsen, te schuren. En als de eene tot de andere geknikt had werd er gepraat, over het weer, over het nieuws,

over de menschen. Toen kwamen er ook kleine kinderen, met hun brood in de handen, en keken en speelden, vrindjes bij vrindjes.

In het midden der straat stonden de twee kleinste huizen tegenover elkaar. Uit het een kwam een knaap, goed gewasschen, goed gekamd en met glimmende schoenen. Hij bleef staan, tuurde naar het benedenvenster of hij daar iets gezien had achter het schoenmakersgereedschap en het leder, en keerde zich dan naar het benedenvenster van het ander huis. En zoo lang stond hij te kijken, regelmatig van het venster rechts naar het venster links, dat een der vrouwen hem luid schertsend iets toeriep. Hij bloosde en antwoordde niet. Maar kort daarna keerde hij zich om, staarde naar het einde der straat en liep vooruit. De hemel werd lichter. Op den hoek omziende aarzelde hij even, maar niet lang. Hij was op den breeden weg waar de wind langs zijn aangezicht voer, en vlugger ging hij voort, eerst huppelend, dan in draf, blij en moedig, recht voor zich ziende.

Het was begonnen. Het meisje zou later komen, aan de haven van de rivier. Hij wist dat hij de leider was, zij de volgster die op

hem vertrouwde: hij had het besluit genomen, zij had gezegd dat zij mee zou gaan.

Een groot besluit was dit, dat het heden van de toekomst scheidde, want alles zou voortaan anders zijn. Zondig mocht het genoemd worden, en nochtans moest hij doen wat hij besloten had; dit wist hij zeker, maar de reden had hij zelfs het meisje nooit verteld, en wilde hij niemand ooit vertellen. Hij moest iets gaan zoeken. En wanneer hij het gevonden had en terugkeerde, zou zijn vader dan nog denken en zwijgen iederen dag?

Toen hij op het groote plein kwam waar honderde menschen in ordelijke haast bijeen liepen, tusschen de lange rijen wagens en karren, stond hij stil om te kijken. Donker waren de mannen, ernstig en zwijgend, en allen hadden blinkende schoenen. En hij lachte stil, want het was aardig, dat hij, Reinbern, daar aan den muur geleund al die menschen kon gadeslaan in de zekerheid dat hij iets ging zoeken dat niemand kende. Er waren meest mannen die dachten en voor zich zagen, weinigen die lachten; hij kon ze niet tellen, honderden kwamen en gingen voorbij, en nieuwe honderden kwamen. Velen hadden lieve ge-

zichten, maar zij gingen te snel voorbij, en anderen kwamen. Vanwaar? dacht hij, wat denken zij en wat gaan zij doen? En niemand zag hem. Zelfs de straatvegers hadden haast, en dit bevreemdde hem, omdat de straat, nauwelijks geveegd, weer dadelijk vuil was.

Maar één man liep langzaam, een oud heer met een baard en een rood dasje.

En toen later die oude heer weder bedaard van den anderen kant aan kwam wandelen, zag Rein hem in de oogen. De heer hief zijn hoofd naar boven en lachte in zich zelf. Rein keek hem na, zijn wangen gloeiden.

Toen hij weer opzag stond er een politieagent met den rug naar hem gekeerd voor hem. Het was warm op het plein; hij zuchtte, en liep mede in het gewoel, in de richting die de oude heer was gegaan.

Lang moest hij nog wachten eer het meisje aan de rivier zou komen, gelijk zij hadden afgesproken. Reinbern dacht: meisjes zeggen soms iets met hun kleine stem en doen anders, als zij eens vergeten had hoe heerlijk het is samen iets te zoeken? Maar zij had het beloofd. En zich zijn vader herinnerend die niet wist wat hij doen ging en nu alleen in huis voor

het bankje zat; en zich den meester herinnerend die in de klas zijn naam had afgeroepen zonder antwoord te hooren, voelde hij zich eenzaam en bedrukt, en bevreesd dat hij niet vinden zou wat hij verlangde. Niet spoedig. Want vinden zou hij het, dat wist hij, als het meisje maar kwam. Het was onmogelijk dat hij heel zijn leven lang in de donkere straat moest wonen: eerst nog zooveel jaren leeren op school, en later zooals zijn vader op het bankje schoenen zitten maken, van 's morgens tot 's avonds, wanneer de buren geregeld van hun werk kwamen, terwijl het meisje heel haar leven voor het venster aan den overkant stond. Dat kon niet. Wat hij zocht was veel schooner en zijn vader zou blij zijn als hij het zag. Waar hij het zoeken moest echter wist hij niet. Maar hij had veel gelezen in de boeken die zijn vader had, hij had gelezen van oorden met wonderlijke namen, van hemelhooge bergen en wijde valleien, vloeiend van melk en honig, van onbekende eilanden in de onmetelijke zee, van wezens van licht en van landen vol louter gezang, en daar scheen immers altijd de zon. Voortgaande keek Reinbern telkens om en rond, hopend ergens dien ouden heer te zien.

Aan de kade liepen de werklieden bij drieën en vieren, pratend, lachend, neurieënd, en soms stond er een stil om zijn pijp aan te steken. Steeds meer kwamen er van verderop waar masten boven de loodsen in de lucht stonden, en hier en daar de rook van een boot wuifde en steeg en verdween, steeds meer mannen kwamen en gingen de herbergen in of zetten zich neder bij het water om hun maal te beginnen. Hier vlogen de meeuwen waar hij soms van droomde, zij zwierden over de golfjes of raakten het water en dreven op de lichte deining zoo rustig dat Rein hun oogjes kon zien.

Met die vogels was het begonnen. Hij had ze gezien, hij had van ze gedroomd, hij wist niet wat het eerst, en toen was hij iederen vrijen middag hier naar de haven gekomen. En eens op een middag, laat al toen het donker werd over het water en stil en koud, had hij plotseling gesnikt.

Hij ging zitten op den wal ver van de werklieden en dacht. Er dreef op sommige plaatsen een blauwe, een paarse glans over het water, de lucht was geurig van teer. Gesnikt had hij, en zich bedwongen om geen geluid te maken, maar tranen vielen op zijn handen zoo heet

dat hij zich verwonderde en er pijn van kreeg in zijn borst. En onder het schreien had hij gedacht: waarom, waarom schrei ik toch? Want nog nooit te voren had hij geschreid, nooit. En van dien tijd had hij geweten dat hij iets liefs bezeten had en verloren, en van dien tijd had hij altoos iets verlangd. Een der meeuwen dreef zeer nabij waar hij zat, Rein zag zijn oogje; hij dacht hoe vreemd het is als men 's morgens wakker wordt, hij dacht aan het roode dasje van den ouden heer en aan het geklop van zijn vaders hamer - toen werd hij onrustig en wilde liever aan het meisje denken.

Het uur van den maaltijd was nu bijna voorbij, zij zou dus weldra komen. Waar zouden zij heengaan? Waar gaan de meeuwen heen, en waar de schepen?

Het werd weer druk op de kade van werklieden die langzaam voor de tweede helft van den dag naar hun arbeid in de loodsen keerden. Zij waren vroolijk en daarom liep Rein onder hen mede tot dicht bij een groot zwart schip waar rook uit den schoorsteen warrelde. Daar was een stoomkraan met een man in een huisje er boven op, die de goederen beneden opgestapeld, kisten, balen en kratten, met veel ge-

ratel van kettingen begon op te hijschen en in het ruim der boot neder te laten. Rein zag hem wel honderd keer hetzelfde doen, hij hield er van de menschen iets te zien doen. Toen, aan het meisje denkend, keerde hij denzelfden weg langs het water terug.

Een man groette hem, een vriendelijk man met een tasch in de hand, die bij hem kwam staan en vroeg of dat daarginds de boot was die vanavond vertrekken zou. - Ja, antwoordde Rein, en voegde er bij dat hij het niet wist. De man zette zijn tasch op den grond, veegde zijn voorhoofd, ofschoon het niet warm was in de bries, en begon te vertellen. Dat hij te voet was gekomen van zijn dorp twee dagreizen ver, dat Peter zijn naam was en dat hij in het verre, verre land wilde werken en rijk worden, dan zou hij terug keeren en al zijn vrienden gelukkig maken. Hij hield zijn handen op om Rein te laten zien hoe sterk zij waren, hij stroopte zijn mouwen op om de spieren van zijn armen te toonen. Op het land, zeide hij, in den oogsttijd werkte hij vaak achttien uren op een dag, en hij wou dat wel altijd doen. Rein zag de kracht in zijn oogen en hield van hem. En met heldere stem vertelde

hij dat ook hij ergens anders wilde gaan om iets moois, iets liefs te zoeken. Peter keek naar de lucht of hij daar iets hoorde en een vogeltje nazag. En als hij den knaap vroeg om hem meer te vertellen en deze antwoordde dat hij een eind terug moest loopen om te zien of het meisje kwam, zeide hij dat hij hem vergezellen zou. Rein droeg zijn tasch, die zeer licht was.

Zwijgend gingen zij de gansche kade af, overal rondziende, en stonden weer stil bij den ingang der drukke straat.

'Vertel nu,' vroeg Peter.

'Ze moet van dezen kant komen. Maar het is al laat, en als ze niet komt weet ik niet wat ik doen zal.'

'Laten we hier wachten, en vertel dan.'

'Waarvan?' Rein zag verwonderd naar de grauwe lucht over de rivier.

'Nu, je hadt immers iets te zeggen. Ik mag graag hooren vertellen.'

'Maar ik weet niet wat. Zie je, het meisje en ik, we hadden afgesproken - er zijn toch in de wereld nog veel mooier dingen dan je hier in de stad ziet, nietwaar?'

'Wat dan?'

‘O van alles, zooveel dat ik het niet noemen kan. Toovenaars en zoo.’

‘Toovenaars? Pas maar op, ik zou liever een toovenaar uit den weg gaan als je er een ziet komen. Tenminste als het een echte is.’

‘En feeën.’

‘En feeën!’ herhaalde Peter zacht. Hij bukte en fluisterde: ‘Kijk voor je als ze ziet. Luister naar mijn raad. Ik zou je iets kunnen vertellen - Ik weet er meer van. Laten we hier even gaan zitten.’

Zij zetten zich op den wal met hun beenen over het water. En Peter vertelde met opgetrokken wenkbrauwen van iemand in zijn dorp die op een avond de feeën gezien had en daarna altijd dwaze liedjes had gezongen van den morgen tot den avond, en niets meer waard, zoo lui als een varken, ofschoon hij vroeger toch een goede knecht was geweest. Maar Rein vond dit niet vreemd; hij bedoelde ook niet de kleine feeën, maar de groote blanke die niets dan goed doen. Toen vertelde hij wat hij wel eens dacht, wat hij gelezen had en wat hij soms droomde. En pratende over meeuwen en elven, over de schepen en het verre land, over de zon en de maan en de sterren, keken

zij nu en dan achter zich of het meisje kwam.

En zoo lang zaten zij, om beurte vertellend en ieder voor zich denkend in tusschenpoozen van stilte, zonder het gedruisch van bezige menschen, paarden en karren te merken, starend over de spelende glansen der rivier, tot eindelijk de koelere wind over het water begon te waaien en aan den anderen oever de eerste avondlichtjes verschenen. Toen zij het zagen zwegen zij. En tegelijkertijd wendden zij hun hoofden om. Daar ging de oude heer voorbij, langzaam, stil.

En rond starend in de schemering zeide Rein:

'Hij heeft mij aangekeken.'

'Hij heeft mij aangekeken,' herhaalde Peter met dieper stem.

Dan zaten zij zeer lang stil, te luisteren naar het stadsgerucht van vage stemmen en een eentonige torenklok en naar het gekabbel der golfjes onder hun voeten. Boven den anderen oever, waar de hemel rozig en blank was geworden, dreef een wolkje. Groot en verschrikkelijk klonk een machtig somber geluid in de schemering, en toen zij rond zagen was het avond.

Peter stond op en zeide:

‘De boot. Het is tijd.’

Zonder een woord stond ook Rein op en liep naast hem mee.

Bij de boot waren vele reizigers bezig hun pakken en kisten aan boord te dragen. Mannen riepen en zochten in de duisternis, vrouwen deden luide vragen, en de kinderen op hun armen keken naar de lantaarns.

‘Komaan,’ zeide Peter.

En Rein tot hem opziende antwoordde: ‘Ik kan niet zonder haar.’

De grond onder zijn voeten was groot en vast en veilig, en zwaar lag Peters hand op zijn schouder. Toen zag hij iets op het schip en de grond viel weg.

De stoomfluit loeide, kabels vielen plassend in het water. Hij voelde een kleine hand in de zijne die hem vast hield. De lantaarns op den wal gingen heen, het water bruiste en murmelde.

Uit het gedrang der menschen kwam Peter met zijn tasch verheugd naar Rein toe, zeggende: ‘Nu moet je nog meer vertellen.’

Rein knikte, het meisje drukte zijn hand en Peter veegde zich het voorhoofd. Dan zetten zij drieën zich op het luik van het ruim neder, de landman opende zijn tasch en nam er brood uit

dat hij sneed en verdeelde. Zwijgend aten zij, kijkend naar de voorbijgaande lichten aan de kust, of naar boven waar de mast langzaam een ster naderde en dan zijwaarts terug er juist onder door ging. Na een poos werd het stil op het dek, de reizigers waren de trap afgedaald en de enkele matrozen die er nog stonden deden hun werk. Al de lampen op één na waren uitgedaan. Het gebruis van het water werd een groot geluid, bij wijlen klonk er een mannenstem in den wind, een ander antwoordde en een ketting bewoog. Het schip begon te deinen. Ten leste sprak Peter:

'Nu gaan we toch, geloof ik. Vertel nu wat je wilt zoeken.'

Rein opende zijn lippen, maar hij sloot ze weder en zeide niets. Het touwwerk piepte, groote golven bruisten alom in de duisternis.

'Zeg het nu, jongen,' vroeg Peter weer.

'Het is zoo veel,' antwoordde hij.

Het meisje schoof dichter bij hem en hield zijn arm met haar beide handen vast. De gestalte van een man stond naast hem, maar het gelaat kon Rein niet onderscheiden omdat het licht van de lamp daar niet scheen. Hij wist nochtans wie naast hem stond, en toen een

stem begon te spreken hoorde hij duidelijk dat die man goed was en meer wist dan hij zelf. Hij sprak:

'Luister. Misschien is het lang geleden, misschien ook is het zooeven gebeurd. Er was eens een man die door een engel werd bemind en daarom het allerliefste dat hij verlangde kiezen mocht. Hij koos den staf waarmede hij eeuwig kon reizen en alles kon zien wat er ooit in de wereld gebeuren mocht, zonder dat de wijzer van de klok zou voortgaan. Maar de goede engel gaf hem een staf waarmede hij duizend jaar kon reizen en alles zien terwijl de wijzer van de klok slechts een enkele seconde zou voortgaan. Alle landen der wereld heeft hij gezien en meer nog, en alle menschen die eeuwen geleden in de wereld woonden heeft hij gekend en alle menschen die er nu nog wonen, en zijn seconde is nog niet voorbij. Alles leerde hij en hij werd een wijs man. Maar nog is er veel dat hij niet weet. Hij is niet zoo wijs dat hij zou weten wat hij het liefst zou willen als hij nog eens kiezen mocht. Want er zijn zooveel heerlijke dingen die de menschen niet kennen en die Reinbern wil zoeken, als ik ze allen noemde zou ik over duizend jaar nog

spreken. Rein zoekt wat hij niet heeft, en dat is veel. Rein zoekt alles. Speelgoed zooals die reisstaf; zooals het tooverhoedje waar je alles mee krijgt wat je wenscht; en het spiegeltje waar je alles mee zien kan; en de ring waar je iedereen gelukkig mee maakt; en het beeld waar je alles door begrijpt; en het lampje dat niet uitgaat; en de roos die altijd bloeit; en nog veel, veel meer. Rein weet nog niet wat het is dat hij zoekt. Maar iets er van zal hij wel vinden.'

'Tooverhoedje?' vroeg Peter.

'Ja.'

'En de ring?'

'Ja.'

'En het spiegeltje?'

'Ja, Peter.'

Peter dacht na.

'Hoe weet u mijn naam?'

'Ik kan aan je zien hoe je heet.'

'En wat bent u dan?'

'Ik ben schoolmeester, en zeeman en landbouwer, en soldaat en vedelaar, en nog veel meer, en nu ben ik reiziger.'

'Zoo. Maar dat speelgoed, dat spiegeltje en zoo, ik weet het niet, maar ik moet me eerst

nog eens goed bedenken, of ik dat wel gelooven kan. Of het bestaat, meen ik zoo.'

'Het bestaat,' zeide Rein, en het meisje sprak voor zich zelf:

'O, maar natuurlijk bestaat het.'

'Nu, wat mij aangaat, ik geloof veel, maar een spiegeltje waar je alles mee ziet, ja, dat zou ik toch ook wel eens in mijn hand willen hebben. Als dat kon! Maar ik moet er nog eens goed over denken.'

De oude heer was heengegaan.

En toen Peter hem nergens meer zag, vulde hij zijn pijp, stak haar aan en rookte. Reinbern en het meisje, dicht bij elkander, staarden naar de sterren in de hoogte, en de zee maakte haar groot geluid zonder einde.

II.
Het verre Land en wie daar woonden. Benevens een Geschiedenis.

Het was een heerlijk land.

Peter, Corinna en Reinbern dan waren op het groote schip. En zeer vroeg in den morgen, toen zij ontwaakten, zaten zij drieën alleen in een kleine boot die op en neer ging op het heldere rustige water dat glinsterde alom. Er was een ster in het westen. Jong en frisch scheen de zon in het waas van den einder, de deining kwam van ver uit het licht, en overal zagen zij den hemel. Rond starend over de glansen en wisselende kleuren, zag Rein soms even een gelaat en hoorde hij soms even iets liefs.

Toen begon heel in de verte getinkel van kleine klokjes te spelen. Rein lachte tegen het meisje, want hij wist dat er iets zou gebeuren. Een klein geluid was het in den wijden dage-

raad en de zee bruiste zoo rustig als het ademen van een reus, en de zon scheen. Langen tijd luisterden zij, wiegelend in hun boot.

Toen richtten zij zich eensklaps op, zij hoorden een zingende stem en het blaffen van een hond. Ginds waren twee bootjes naast elkaar, veel kleiner dan het hunne, die vlug kwamen aangevaren, en het achterste ging sneller en werd het eerste.

In het eerste zat een zeeroover met zwarte haren en een scharlaken mantel. Hij hield een zwaard boven zijn hoofd, en aan zijn gordel hing een kettinkje met een spiegeltje en een hoorn er aan.

In het tweede zat een hond, onbewegelijk met zijn neus naar boven. Hij was gladharig, wit met bruine vlekken, en hield zijn staart gekruld omhoog.

De zeeroover zong. De woorden kon Rein niet verstaan, maar den klank kende hij goed, die was helder en vloeiend als van het fluitje waar in den ochtend de matrozen op spelen, en frisch als de wind.

Het bootje waar hij in zat hield recht voor hen stil, dat van den hond dreef zacht wiegelend rondom. De zeeroover zat in zijn spiegeltje te

kijken, het ophoudend naar den hemel, naar oost, naar west, naar noorden zuid. Toen blies hij op zijn hoorn en vroeg met groote stem hoe zij heetten. Zij noemden hun namen. De hond zag hen om beurte aan met knippende oogen en kwispelde soms.

De zeeroover nam een klein boek uit zijn gordel en als hij de bladzijde welke hij zocht gevonden had, las hij aandachtig met zijn vinger. Een zuivere warme zoelte begon intusschen te waaien die hen schommelen deed in de bootjes. Het meisje zat Rein aan te kijken, Peter knikte soms tegen den hond, en zoo wachtten zij een poos in de zon die schitterde over het water, terwijl de klokjes helderder tinkelden in de verte.

En eindelijk stak de zeeroover het boek weer in zijn gordel. Zijn zwaard voor zich neder leggend blies hij op zijn hoorn en riep:

‘Het is waar, het staat geschreven. Vaart met ons mee!’

Toen kwamen de drie bootjes in een rij naast elkaar en voeren vooruit, vlug en licht. De wind woei langs hun aangezichten, de mantel van den zeeroover wapperde als een banier. En hij zong zijn lied weer waarvan zij de woorden niet

verstonden omdat de wind ze weg woei, maar zij hoorden dikwerf een naam, en de hond zat te kijken naar dingen die niemand zag. En hoe verder zij voeren zoo helderder van kleur werd de zee, zij was niet geheel blauw en niet geheel groen, maar klaar zooals water is en fonkelend groen en blauw dooreen; soms gleed er een glans om de bootjes, dan werd het overal goud en hemelsblauw, en het spiegeltje van den zeeroover schoot een schitterend licht. En zij hoorden een groote klok duidelijk boven de kleinere, dat klonk als de stem van een vader met zijn kinderen.

Toen zagen zij het land.

Het water lag stil in het licht.

Daar was de Berg.

Een hooge witte toren stond daar met een gouden klok er boven, en overal zagen zij kleinere torens, er waren er duizend, met gouden spitsen en koepels. En hooger landwaarts rees de Berg in den hemel, maar den top konden zij niet zien. Van de hoogte waar zij niets meer zagen stroomde een rivier van waterval tot waterval naar beneden in zee. Daar was de stad.

De prachtige zon scheen hoog en laag en daarom konden zij alles zien, de tallooze torens,

groote en kleine, met al de wimpels, de koepels, de poorten, de prieelen, de bloeiende tuinen en de menigte die daar woonde, o dat was een gezicht zoo groot dat zij tranen in hun oogen kregen.

In het midden des Bergs, in den zonnigen nevel, stond nog een toren, maar daar waren geen andere, wel bosschen en velden, groene en bloeiende. En nog hooger wees Rein weder een toren, waarvan zij echter alleen den voet onderscheidden, want hun oogen konden niet verder zien.

De hond in het bootje naast Peter wendde zijn gezicht naar hem toe en zeide:

'Heerlijk! Die groote toren is Vreugde de Hooge. En ik ben Caleb. Maar iedereen zegt kortweg Kaka. En zie je dien jongen daar?'

Zij zagen nu duidelijk de kade. In het midden waar zij recht heen voeren, was een poort, ter wederzijden daarvan lag het strand met boompjes er achter in rijen. In den hof achter de poort verdrong zich een groote menigte, en vooraan stonden een haan, een koningin met een blauwen mantel, en een dikke jongen.

'Dat is Puikebest, mijn broer, mijn allerbeste vrind,' zeide Kaka, 'Tobias en de Koningin staan naast hem.'

Toen werden zij door vele bootjes omringd. Er zwommen sierlijke wezens rond in het water, zilveren meerminnen en proestende mannen met slingers van zeewier, en er waren er die boven hen zwierden en zweefden, oolijk en vlug. Alle klokken der torens speelden in verschillende tonen en de wachtende menigte zong, floot, jubelde en tierde. Peter wuifde met zijn pet en zwaaide met zijn andere hand.

Zij begonnen langzaam te varen. Omziende ontwaarde Rein een scheepje met een purperen zeil, daar zat een blonde lachende man in, en op het zeil stond geschreven: Koning der zeeën. Ook hij wuifde hen toe, schaterend van vreugde, en zij begrepen dat hij de bootjes zoo snel voort had gedreven.

Toen zij de kade naderden werd er ruimte gemaakt in het gewoel. Eerst trad een heraut naar voren die op de bekkens sloeg en riep:

'Hoort! Hoort! De knaap is gekomen met het meisje en den landman!'

Dan trad een schout onder de poort, hij droeg een staf en aan zijn linkerzijde hing een opgerold koord. Achter hem kwamen negen jonkvrouwen en een man in een los gewaad, die de maat begon te slaan met zijn stokje, en

de jonkvrouwen zongen te zamen een kort welluidend lied.

Zoodra het gedaan was sprong Rein het eerst uit de boot, dan het meisje en Peter het laatst met zijn tasch. De Koningin reikte hun ieder haar hand en toen zij voor haar stonden kuste zij hen een voor een. Er ging een groot heerlijk geraas. De haan rekte zijn hals en riep:

'Ik ben Tobias, zooals je ziet! Welkom, welkom!'

Hij sprak nog, maar zijn woorden waren niet te verstaan, want het gejuich werd ontzaggelijk. De klokken speelden, er werd gejoedeld, getrommeld, gebazuind, geroepen, getierelierd en geschaterd zooals het nergens anders is te hooren, en dat klonk prachtig en grootsch.

Toen dit een poos had geduurd hief de schout zijn staf op en iedereen zweeg. Alleen de klokken speelden nog. Blozend en lachend nam Puikebest de handen van Rein en van het meisje en hield hen stevig vast.

'Ga met hem mede,' sprak de Koningin, glimlachend zooals een moeder.

'Kom maar mee!' riep Tobias.

Hij stapte naast den schout die met zijn staf de menigte gebood ruimte te maken, en door

Puikebest voortgeleid volgden de knaap en het meisje door den hof der beelden. Dat was een groote hof waar slingers hingen van het een naar het ander beeld, maar die konden zij nauwelijks zien wegens de drukte en het gedrang. Er stonden weinig menschen, de meesten waren dieren en andere schepselen die zij in de stad nooit hadden gezien; zij zagen terwijl zij er langs gingen: een ezel, een eend en een uil naast elkaar, een wapenkoning, een ibis en een goochelaar, een nimf en een neger, een kikvorsch, een pluimgraaf en een kameel, een monster, een spook en een man met een takkenbos, een poeet en een pelikaan, en een mijmerende ooievaar; en links van hen: twee ganzen, een fee en een worstelaar, een satyr, een geest en een geitebok, een koekoek en een duikelaar, een kabouter, een kater en een admiraal, een kalkoen, een leeuw en een koetsier, een boef en een beer met een banier, en een eenzame schaduw, - en velen, velen meer, dit waren slechts enkelen. Maar iedereen trad ordelijk terzijde, want de schout hield zijn wijsvinger op.

En zoo, weder door een poortje, kwamen zij buiten den beeldenhof. Daar stond een

blanke fontein, waar frisch het water uit klaterde, door vijf boomen omringd. Ter rechter en ter linker gingen breede lanen tintelend van schaduw en glans, en voor hen rees een steile weg met slanke boompjes recht in de hoogte.

Een heer met een rood broekje aan en handschoentjes van satijn trad op hen toe, sierlijk of hij danste.

'De Baron,' zeide de haan, 'een voornaam heer, maar een guit.'

Hij reikte hun om beurte even zijn vingers zeggend:

'Wel, hoe maak je het, waarde vrinden? Wel, dat doet me genoegen! Als je ooit iets noodig mocht hebben kom dan gerust bij mij, bij niemand anders, versta je? Vraag maar aan iedereen wie ik ben. Adé, tot ziens, tot spoedig!' Buigend nam hij zijn gepluimden hoed af en vlijde zich toen weer neer op het gras waar hij met twee jongens zat te spelen.

Terwijl zij verder liepen langs de fontein riep iemand onder een boom hun, haast onverstaanbaar, goeden morgen toe. Zij zagen een man met een helder wit voorschoot, blauwe muiltjes en krullend haar, die languit lui in het lommer lag, en naast hem, eveneens uitgestrekt, een

man met een beestevel om en een kaal hoofd. Tobias zeide:

‘Dat zijn de man die bakken kan en zijn makker de menscheneter.’

‘Een makke menscheneter,’ zeide de schout, ‘hij eet alleen vijgen en dadels.’

‘Een echte planteneter, een beschaafd man,’ voegde de haan erbij.

Peter zette zijn tasch op den grond en zeide:

‘Maar dien krullebol ken ik wel, dat is -’

‘St!’ viel de schout hem in de rede, ‘geen naam noemen, de man die bakken kan hoort dat niet graag.’

‘'t Is een luilak!’

‘Je mag geen leelijke woorden zeggen!’ vermaande de schout, zijn wenkbrauwen fronsend.

‘Zoo. Nu, wijs me dan maar de akkers waar ik beginnen kan,’ antwoordde Peter en nam zijn tasch weer op.

Zij groetten de mannen in het lommer en gingen voort.

Toen begonnen zij den weg voor hen te bestijgen, met hun oogen naar den hemel waar twee morgenwolkjes dreven, blank als melk. Het was een bijzonder steile weg, en het klimmen scheen vooral voor Reinbern moeilijk te

zijn, want hij hijgde weldra. Zij waren omtrent honderd schreden gegaan toen Puikebest zeide:

‘Laten wij even rusten, hij is moe.’

Maar het meisje antwoordde terstond:

‘Neen, het is immers beter hooger op te rusten, want daar wordt het pas moeilijk.’

En vaster drukte zij zijn hand, zoodat hij makkelijker voortschreed. Maar hij hijgde ook weer erger. En de zon werd warm, hij voelde het aan zijn wangen. Doch het meisje zag hem soms aan, en Puikebest lachte stillekens voor zich, en de hond sprong zoo lustig kwispelend tegen Peters beenen, dat hij niet merkte hoe hoog zij klommen.

Ten laatste echter, toen de schout zich omkeerend, vroeg:

‘Wil je niet eens rusten?’ - en hij zich aanstonds neder zette bij een boompje, zag hij hoe hoog zij waren gestegen boven de vijf boomen om de fontein, boven de koepels, de torenspitsen en de wimpels, boven de wazige zee in de verte. Rondom hen bloeide de thijm, paarse en witte.

‘Waar zijn de akkers?’ vroeg Peter.

De schout haalde een boekje uit zijn zak en las hem daaruit voor, terwijl hij eerbiedig luis-

terde. Toen hij gedaan had stak hij het boekje weer in zijn zak en zeide:

‘Dat is de wet. De ware wet, de eenig goede, zuivere wet. Die heb ik zelf gemaakt. Ik ben Regel. De schout, wel te verstaan.’

Zij zagen twee vlinders voorbijgaan, fladderend langs de boomen; het meisje wuifde en juichte, haar stem klonk als een fluitje en een belletje te zamen.

‘Komaan,’ zeide de schout.

En weder begonnen zij te stijgen, de weg was lang en steiler dan te voren. Reins beenen deden pijn, zijn rug werd stijf, maar hij liep recht en hield zijn mond dicht om niet te hijgen. Het was stil en warm. Peter en de schout vooraan spraken over de wet. Maar Rein luisterde niet, hij had alle aandacht noodig hoe hij zijn voeten nederzette op het steile pad.

En toen hij zijn oogen opsloeg waren zij er bijna. Hij rukte zich los van Puikebest en het meisje en liep haastig vooruit, den schout en den haan voorbij, zoodat hij het eerste boven was. En toen lachte hij, ofschoon hij nauwelijks adem kon halen en Peter lachte luidkeels mee.

Een elfje met zwarte oogen, als van een vlinder, stond voor hen. Peter nam zijn pet

af, en daarom sprak zij hem het eerst toe:

‘Wat verlang je, Peter?’

‘Ik kom hier werken, alsjeblieft. Ik wou graag weten waar de akkers zijn en wat ik te doen heb en hoeveel ik verdien. Want ik wil rijk worden en dan terug naar mijn vrinden met die tasch boordevol.’

Het elfje droeg een sluier over haar rug, grauw en bruin. Zij zeide:

‘Schout, breng hem naar de akkers en laat hem werken.’

Toen vroeg zij Reinbern wat hij verlangde, en hij antwoordde: het allerliefste. Zij zag hem langen tijd aan en sloeg dan haar oogen naar boven om te denken. Eindelijk sprak zij:

‘Ga dan eerst met Puikebest mee.’ Het meisje zag zij slechts aan zonder haar iets te vragen.

‘Dus, de landman naar de akkers en de knaap naar Puikebest?’ vroeg Regel. Maar het elfje liep reeds heen over de topjes der grassprieten, en toen vervolgden ook zij hun weg.

Zij gingen in een gaarde waar bloemen en heesters groeiden; het paleis lag achter het geboomte, naast den witten toren van Vreugde die hoog in den hemel rees. Ver beneden hen zagen zij weer duidelijker de kleinere torens en koepels.

Terwijl zij omlaag staarden bemerkten zij op de glooiing, wit van de bloemen, een schaduw. Tobias en Regel keken elkander verwonderd aan. De schaduw geleek op een paard met een ruiter er op. Maar er was nergens een ruiter te paard, ook in de lucht niet.

‘Nog nooit gebeurd,’ mompelde Regel. ‘Eén keer per dag, nooit twee keer. Daar moet iets aan gedaan worden.’

‘Het is zonderling,’ viel Tobias in. ‘Zie je, de Vreemdeling komt eens per dag, nooit twee keer. Niet hij zelf, maar zijn schaduw.’

En Regel hernam:

‘Het is zonderling. Laat ons dit onthouden: Twee keer, eerst in den beeldenhof, toen op den witten heuvel.’

Peter zeide dat hij de schaduw daareven nog eens had gezien, althans iets dat op een ruiter geleek en dat hij voor damp had aangezien. Maar zij spraken hem tegen, hij vergiste zich, zeiden zij, er waren immers tallooze schaduwen in het land, en de Vreemdeling kwam altoos maar één keer. Dezen ochtend hadden ook zij hem twee keer gezien, maar geen drie. Kaka zeide:

‘Er zijn meer schaduwen en schimmen dan

je wel weet, schout, de landman kon gelijk hebben.'

'Ja,' knikte Peter.

'O, Kaka ziet overal schimmen en de landman is hier niet bekend.'

De haan sprak op eens:

'We zullen Denkmar raadplegen.'

'Goed,' zeide Regel.

De schaduw was er niet meer, maar zij zagen daar boven de witte bloemen een hooge roode bloem op een stengel; en toen de bloem verdwenen was zagen zij daar een gestalte met lichtende oogen. Peter had het warm en keek Rein knipoogend aan.

Toen kwamen zij in een lommerrijke laan met een snel vlietje er langs. Voor een rozenpoortje hield Regel stil en zeide:

'Dit is het huis van Puikebest. Nu breng ik den landman naar den akker. Maar ik kom aanstonds terug.'

Zij namen afscheid van Peter en vroegen hem spoedig weer bij hen te komen. Knikkend en neurieënd ging hij voort.

Dan traden zij door het poortje in een tuin vol frambozenstruiken, en in het midden stond het huis, koel en luchtig: een dak van bladeren

op vier paaltjes. In het midden stond een hoog bed, er waren ook vier stoelen naast elkaar en een tafel met een groot boek.

‘Is dit geen mooi huis?’ vroeg Kaka.

Tobias sprong op het bed en riep:

‘Ik begin.’

‘Denkmar is er nog niet,’ zeide Puikebest.

‘Dan wacht ik even.’

Puikebest zag voortdurend Reinbern aan. En hij zag Kaka aan, en Kaka keek naar een vlieg.

‘Ik begin,’ riep Tobias.

Een ezel met een groot hoofd was stillekens naast het bed komen staan.

‘Nu moet je hooren,’ begon Tobias, ‘maar ga eerst zitten en val mij niet in de rede. Dat doet niemand, zelfs Denkmar niet, en Denkmar is de verstandigste van allen.’

‘Behalve de Doctor,’ zeide Denkmar, ‘en behalve Peregrijn en Almon.’ De ezel had een schoone bedaarde stem.

Puikebest, het meisje en Rein gingen zitten. De hond kroop onder het bed en leide zijn hoofd op zijn voorpooten. Soms sloeg hij zijn oogen op om te zien of de vlieg er nog was en dan keek hij ook hen even aan.

‘Ik begin,’ riep Tobias.

Korte Geschiedenis der Oude Tijden, door Tobias de Haan.

Er kwamen terwijl hij sprak allengs meer toehoorders, dieren en zwevende schepselen en menschen met bijzondere gezichten, schoone, goede, dwaze. Zonder geruisch leiden zij zich op den vloer of zaten daar, maar toen er geen ruimte meer was, zetten enkelen zich op het bed neer en sommigen klommen in de paaltjes of bleven buiten staan.

De haan vertelde:

‘In oude dagen toen ik nog niet bestond, ik noch mijn gade, was er Iets dat ik niet ken, en verder niets. Toen kwam het licht. Een poos lang was er alleen licht en geen schaduw. De schaduw kwam later.’

De ezel schudde zijn ooren, omdat de vlieg daar zat.

‘Hoe de schaduw kwam en tegelijk met haar de wereld, heb ik nooit kunnen ontdekken. Dat weet een wijzer hoofd. Maar het voornaamste weten wij, namelijk dat er Iets was, en verder de wereld met het licht en de schaduw en den eersten haan. Sedert de wereld er was is er met het licht ook altijd schaduw geweest.

En nu begint de geschiedenis, luister. Behalve mijn voorvader kwamen er ook goden, reuzen en engelen en dieren in de wereld. De wereld was groot. En toen zij zagen hoe 's avonds de schaduw het licht opeet en 's morgens het licht weer de schaduw, kregen zij ook lust om te vechten en anderen te overwinnen. De goden begonnen onder elkander, toen ook de reuzen en engelen, toen ook de dieren en menschen. Dat was een mooie tijd, want er werd altijd gevochten, en wie een ander had overwonnen werd den volgenden dag zelf overwonnen, zoo goed als immers een oude haan voor een jongen moet wijken. De sterksten van allen, de goden, waren er om de menschen te regeeren, en ook de dieren, want dat zijn menschen in andere gedaante. Maar ook zij werden overwonnen als het hun beurt was.

De oudste goden waarvan ik gehoord heb waren die van Babylon en Egypte. Over de Grieksche menschen heerschte Zeus. Groot was zijn macht, en toch had hij een moeilijk bestaan van begin tot einde. Eerst had hij met de reuzen te strijden die daar machtig waren voor hem; dan had hij zorgen over andere goden, zijn zonen, dochteren en dienaren, en zorgen vooral

over de menschen. En wanneer hij zich ongelukkig gevoelde moest hij, de machtige Zeus, om hulp smeeken van Iets dat veel machtiger was dan hij.

In het noorden heerschte de sterke god Wodan. Maar ook hij was niet oppermachtig en ook hij regeerde met moeite, want er waren monsters waar hij tegen strijden moest, en wanneer hij zich somber en ongelukkig gevoelde moest ook hij, de geweldige Wodan, zijn oogen opslaan tot Iets dat veel machtiger was dan hij.

Zoo waren er goden in alle oorden der wereld, groot en verheven, maar niet oppermachtig. En zij hadden allen andere goden en dieren tot dienaren die mede regeerden.

Maar in het oosten leefde er een die wijzer was dan allen. Hij heerschte alleen. Hij leeft nog.

En die god zond zijn zoon in de wereld om iedereen gelukkig te maken. Toen gebeurde daar veel.

Er waren menschen die niet geloofden dat die god zijn zoon had gezonden. En zij doodden dien zoon. Er is toen veel geweend op de wereld, toen en daarna, en veel gestreden. Voor de menschen werd het moeilijk te begrijpen dat die god, of hij zijn zoon had ge-

zonden of niet, toch dezelfde god van vroeger was, zij dachten dat er twee goden waren, een ware en een valsche. En zij begonnen te vechten. En al vechtende gingen zij de wereld door en verdreven den machtigen Zeus en zijn talrijk geslacht en Wodan met zijn geweldige godenschaar - het is of er iemand speelde met Wodan en Zeus zooals een toovenaar met schimmen of zooals een jongen met knikkers. En sommigen van die verdreven goden werden toen geesten, elven, feeën, kabouters, zoo bleven zij nog een poos in de wereld, maar niet lang.

Alleen ver in het oosten en onder de wilden leefden nog godengeslachten. Maar het westen werd voortaan door twee goden bestuurd. En toen later een wijs man luider dan anderen van den eenigen god sprak, meenden de menschen dat hij een anderen bedoelde, een derde. Toen zeiden zij dat de eenige god onmogelijk een ander kon zijn en dat er geen drie mochten wezen, en er werd toen weer veel gevochten.

Ook onder de hanen. De hanen geloofden dat er iederen dag een andere zon opgaat. En toen een mijner voorvaderen eens het eerst in het licht trad en riep dat de rijzende zon de-

zelfde was als de zon van den vorigen dag, geloofden zij hem niet, en er werd vreeselijk gevochten onder de hanen.

Het gebeurde in die dagen dat onze Koning verbannen werd.'

Denkmar vlijde zich neder. Toen hij rustig lag vervolgde de haan:

'Het was ernstiger dan de knaap en het meisje denken kunnen. Daar waren duizende goden, godenkinderen en halfgoden, met hun nimfen, heiligen, dienaren, met hun dieren en lievelingen onder de menschen, die geen van allen meer in den hemel of op de aarde mochten zijn. Waar moesten zij heen? Er was in die tijden een oord dat ik niet noem, want het was zoo zwart dat wij het toch niet begrijpen. Moesten zij daarheen?

Toen sprak Een dien niemand kent: Allen die verbannen zijt, gaat en woont op den Berg van Droomen. Allen die verbannen zijn, ware het ééne stonde slechts, zullen in vreugde leven.

Toen kwamen zij hier, alle de bannelingen, aangevoerd door den opperhaan van die dagen. En niet alleen goden. Zij zijn oud en rust is hun het liefst. Maar ook jongen voor wie geen plaats meer was op de wereld of die daar geen

vreugde vonden. Sommigen die al te veel van de menschen hielden bleven nog, maar de meesten kwamen hier, de feeën, de nimfen, de elven, dat zijn engelen die daar niet meer noodig zijn; de wezens waar de liefste menschen van droomen kwamen soms ook, het schuchter meisje dat altijd vlucht en het naamloos kind dat den weg weet van later; en ook menschen en dieren, al te goede, al te onnoozele, al te dwaze, zij die verdwaalden, zij die betooverd werden omdat zij naar dingen zochten die niet op de wereld bestaan, zij die niet meer schreien omdat zij te veel waren gestraft, allen, allen kwamen hier. En hier wonen zij gelukkig, allen die daar ginds niets meer te doen hadden en vergeten werden, wachtend tot zij weer op de wereld terug geroepen zullen worden. Want op het licht volgt de schaduw, en op de schaduw volgt het licht. En de Koning heerscht van den beginne. Hij is de ware Koning, hij is de waarheid zelf, hij heeft ons lief zooals wij hem liefhebben en hij luidt de klok in onzen toren van vreugde. En onze Berg is het heerlijkst oord. Maar wie hier komt om iets te zoeken dat op de wereld te vinden is, moet hier niet blijven.

Dit is al. Het einde ken ik niet, maar het zal goed zijn!'

Toen klapte Tobias zijn vleugels en kraaide zoo luid hij kon. En de groote klok sloeg daverend en de duizend kleinere vielen tinkelend in, en allen zongen en lachten door elkaar in den zonnigen tuin van Puikebest.

En toen Rein en het meisje bij de frambozenstruiken met den schout en anderen rondom Denkmar stonden, vertelde Tobias dat zij de schaduw dien ochtend twee keer hadden gezien. De ezel dacht een poos en sprak:

'Het is tegen den regel.'

'Het is een uitzondering,' hernam de schout.

Denkmar dacht weer en sprak dan.

'Wij moeten nadenken en afwachten.'

III.
Reinbern wacht bij Puikebest. Over de Namen.

Zij wandelden alleen in den tuin langs de haag, Puikebest, het meisje en Reinbern, wachtend, want de Prinses kwam iederen morgen in zijn tuin. Reinbern plukte de frambozen aan zijn rechterhand en at ze.

‘Zie,’ sprak Puikebest in gedachten, ‘de een heeft dit geluk en de ander dat. Mijn geluk is dat ik zoo leelijk ben. Want als ik niet zoo leelijk was geweest zou ik nooit hier zijn gekomen en zou ik haar nooit hebben gezien. Vroeger thuis hoorde ik nooit anders dan: Wat is hij leelijk! Ze hadden gelijk, niet?’

Rein knikte, maar hij vond hem niet leelijk.

‘En als mijn broertjes en zusjes of anderen het niet hardop zeiden zag ik toch dat zij het dachten. Het heele dorp sprak ervan. En toen onze fee kwam om de allerleelijkste die er op

aarde was te zoeken, vond zij mij dadelijk en nam zij mij mee hier naar toe.'

'Maar ze gaven je een mooien naam.'

Puikebest liep in gedachten met een glimlach om zijn mond en zijn oogen werden vochtig. En terwijl hij nu en dan een framboos voor Reinbern plukte onder de bladeren, vervolgde hij:

'Ik houd nog zooveel van ze. Maar terug zou ik niet kunnen. Of Kaka zou weer mee moeten gaan en de Prinses ook. Kaka was toen al bij mij, zie je, wij zijn broers. En de Prinses is het allerliefste. Kom je ook hier voor haar?'

Rein zag hem aan omdat hij het antwoord niet wist. De andere kreeg een kleur en sloeg zijn oogen neer.

Door de heesters naderde Tobias weder, gevolgd door een geit en het elfje met de zwarte oogjes. Hij riep al uit de verte:

'Hier ben ik weer. Is zij er nog niet? Ik heb gezorgd dat de landman flink aan het werk kan gaan. Ik moest ook nog even mijn gade spreken en Almon iets vragen, en onderweg heb ik Andries nog over den knaap verteld, en den kater en Semiro en een paar anderen. Regel komt aanstonds, hij heeft de handen vol met de deugnieten die bij den landman staan te

kijken. Hier heb je den knaap, en dit zijn Gilles, een zeer zedige geit, en Alfrade.'

Gilles had een lichtrooden neus en een sik. De oogen van het elfje waren zoo ernstig of zij nog nooit had gelachen, maar terwijl de knaap haar aanzag begon zij juist zachtkens te lachen, dat klonk of er duiven kirden ver in het hout.

'Zij zingt in den Hooge, de prinses,' zeide zij, 'laat ons in de laan gaan.'

De haan ging voor en de anderen volgden twee aan twee door het poortje naar buiten in het lommer der boomen. Het was zeer stil, Reinbern hoorde alleen een lijster en een krekel. Puikebest hield zijn arm vast terwijl zij voortgingen en fluisterde:

'Wat is het toch dom om iemand iets te vragen. Maar je moet niet kwaad zijn. Je moet nooit kwaad zijn, op niemand en op niets. Voortaan zal ik je beste vriend zijn. Voor altijd, altijd. Natuurlijk is er een reden waarom je hier bent gekomen. Iedereen komt waar hij hoort te zijn. En het spijt me zoo dat ik je verdriet heb gedaan door je iets te vragen. Dat heb ik daarginds geleerd, want hier doet niemand het, niemand vraagt of zegt je iets dat je aan ver-

drietige dingen doet denken. Behalve de deugnieten soms, maar ze meenen het niet en iedereen lacht om ze.'

Alfrade wenkte hen en zeide met haar vingertje voor den mond:

'Kom mee, maar heel, heel zacht. Tobias, je mag geen enkel woord zeggen.'

Er was een paadje door de bladeren, waar de elf met het meisje op hun teenen in voor gingen. Toen kwamen zij in een open plek omringd door dunne boompjes, in de zachte schaduw er onder speelden lichtjes van de zon en de hemel er boven was hoog. Daar lag in het bloemig gras een vrouw te slapen en een klein naakt kind zat bij haar hoofd. De vrouw had twee vlechten op haar borst en haar oogen waren gesloten. Maar Reinbern wist hoe zij waren. Haar voorhoofd glansde. Het kind zag hen aan, zij knikten het toe en keerden voorzichtig terug.

Toen zij weder in de laan stonden zagen zij elkander aan. Het meisje had een blos. Kaka keek nog naar het paadje door de bladeren.

'Je kent haar wel,' zeide Puikebest. Rein knikte en toen raakte Alfrade zijn hand aan en vertelde:

‘Vrouw Bertha slaapt altijd hier wanneer zij 's morgens terugkeert. Dan is zij moe. Want er zijn op de wereld zooveel kinderen die vergeten worden, en zij heeft er ook zooveel in slaap te maken. Zag je hoe rustig zij lag? Zoo slapen alle kinderen wanneer zij even bij ze komt. En wanneer zij zelf slaapt waakt het kind bij haar. Je hebt haar goed gekend.’

‘Ja, ik werd vroeger dikwijls door een ander dan mijn moeder in slaap gemaakt, ik herinner mij haar oogen. Gaat ze heen wanneer ze wakker wordt?’

‘Altijd, maar je zult haar nog zien,’ antwoordde Alfrade.

Het meisje leide haar hand op zijn schouder, hij hoorde den lijster en den krekel.

Toen traden zij voort achter Tobias.

Een honderd schreden verder waar aan hun linkerhand een breede weg naar beneden daalde zat op een berm de menscheneter met een schaap. Hij begon hard te lachen toen hij Rein zag.

‘Frambozen! frambozen! ik ruik het al!’ riep hij onder het schateren naar den mond van den knaap wijzende. En toen hij weer bedaarde zeide hij met glinsterende oogen:

‘Ik ook, zie je, ik ben hier ook door de frambozen gekomen.’

‘Hoe was dat?’ vroeg Reinbern.

‘Heel eenvoudig,’ antwoordde hij, en een kam die hij in de hand hield nederleggende zeide hij tot het schaap: ‘Rachel, ik leg de kam neer.’

‘Je bent een deugdzaam man, Frits,’ sprak de haan, ‘je hoeft je zelf niet meer te kammen omdat je geen haar hebt en toch kam je het schaap.’

‘Ik heb geen haar meer omdat ik geen vleesch eet, dat heb ik je al zoo dikwijls verteld. Maar het kwam zoo, kijk. Ik was vroeger menscheneter, niet? Nu, en op een dag ging ik op reis en toen kwam ik in Duitschland aan den Rijn. En eens zaten wij in een eethuis aan de tafel, twintig heeren en ik. Vreeselijke honger. Eerst kippensoep, flauw; toen radijs, toen schapen. Ik houd niet van schapen, - dat is te zeggen, niet om te eten, wel om mee te praten. Ik kreeg hoe langer hoe meer trek, omdat ik de andere heeren verbazend hard zag kauwen, en voor mij kwam er niets Toen een gebraden haan. Ja, Tobias. En toen taart, stel je voor, en komkommer. Ik had toch zoo'n honger, o,

en naast me zat zoo'n mooie heer. Toen kwam er een groote schaal met frambozen vlak voor me....'

Hij schaterde weer luid en het duurde een poos voor hij verder kon vertellen:

'Ik kon niet langer wachten, ik greep die schaal vast, de anderen hebben nu genoeg gehad, dacht ik, en ik at alle frambozen op. Het was heel stil en toen ik opkeek stonden alle heeren recht op met hun doekjes in de hand, en daar zag ik onze fee voor de tafel. Ze vroeg ons een voor een wie we waren en wat we gedaan hadden, en iedereen antwoordde als het zijn beurt was. Allemaal knappe lui, verbazend. Nommer één had een kanon gemaakt waar je mee schiet, boem! De volgende had er zoo'n grooten kogel voor gemaakt, met een weerhaak. Een andere had twintig boeken met een pen gemaakt. Een had er vreeselijk gevochten, daar had hij twintig penningen voor gekregen die hij allemaal op zijn jas droeg, het stond heel, heel netjes. En zoo hadden ze allemaal wat gedaan, verbazend knap. En ik zei dat ik niets gedaan had omdat ik menscheneter was natuurlijk, maar dat ik nu niets dan frambozen had gegeten. Toen lachte ze en nam

mij mee. Dus, frambozen, denk er aan! - Is de prinses er nog niet?'

Het schaap zei:

'Ik eet ook geen vleesch en ik heb toch krullen.'

Onder de boomen naderde een oud man, hinkend en steunend op een kruk.

'Daar komt Ahasverus aan!' riep Tobias. 'Een krasse man, om en nabij twee duizend jaren, en maakt nog altijd zijn morgenwandeling. In de wereld deed hij niet anders dan wandelen. Goeden morgen, vader! Wat kijk je somber?'

Zij zeiden allen goeden morgen, behalve Gilles, want die kauwde gras en dacht.

'Goeden morgen!' antwoordde de wandelaar, starend in de verte of hij iets zocht. 'Komt zij nog niet?'

En Alfrade antwoordde:

'Zij zingt in den toren.' Toen staarde ook zij in de verte.

Zij keerden terug naar den tuin van Puikebest door een smalle warme laan, waar de boomen rijk van bloemen waren, en de bloemen glansden van het licht. Zonder geruisch gingen zij, alleen Ahasverus stampte met zijn kruk, terwijl hij mompelde in zich zelven. Reinbern zag tot

hem op en verstond soms wat hij zeide: ‘Twee keer....’ En ook Alfrade fluisterde in zich zelve, zoodat het meisje het hoorde: ‘Hij brengt het, hij heeft het, daarom is hij hier....’

Het was het achterpoortje van Puikebest waar zij kwamen, daar bloeiden roode rozen rondom. In den tuin lag op het grasveld in het lommer van een geurenden meiboom Denkmar, rustig bij een kraanvogel op één poot. Verder op, onder de kerseboompjes, klonk vaag lachen en neurieën, en er ging over het wiegelend loof soms een gele, rozige glans. Want achter die boompjes, in een prieel vol teedere schittering, lag een nimf en haar gewaad was van de wisselende kleuren van morgenrood.

Ahasverus sprak Denkmar en den kraanvogel aan:

‘Twee keer, wijze Denkmar en wijze Frodo. Twee keer is de schaduw gezien, twee keer op een ochtend. Is dit het teeken dat geschieden zal? Antwoordt, Denkmar en Frodo, wat weet gij van den Vreemdeling, wat weet gij van zijn schaduw?’ En hij hield zijn kruk omhoog.

‘Wat er te weten is van dezen Berg, dat weten wij. Maar de Vreemdeling woont hier niet,’ antwoordde Denkmar met nadruk.

De haan kraaide zoo dat de Jood lachen moest, knikkend met zijn hoofd en zeggend:

‘Je kraait of je nog een zon maakt, Tobias. Maar ik heb te veel beleefd, te veel. Een schaduw verontrust den sterke, maar hem die vertrouwt verontrust zij niet.’

Hij keerde zich om en ging langzaam naar het prieel, stampend met zijn kruk. Denkmar mompelde iets op wreveligen toon.

‘Den ezel is boos,’ zeide Gilles.

Onder de kerseboomen werd nog alijd gelachen en geneuried, en eensklaps trad daar een leeuw te voorschijn, statig, met groote schreden. Hij stond stil en zag rond.

‘Zij is er nog niet!’ riep Puikebest met zijn handen aan zijn mond.

Toen legde de leeuw zich op het gras en sloot zijn oogen.

Er kwamen allengs meer dat rozenpoortje binnen, die naar rechts en naar links keken en dan rond drentelden of zich ergens neder zetten. En sommigen gingen bij den ezel staan, Peregrijn de eend, een zwarte nimf en een geharnast ridder met een klein kind aan de hand. Ook Peter met een nieuwe spade over zijn rug trad haastig binnen en recht naar Alfrade toe.

‘Alsjeblieft,’ vroeg hij, ‘waar is die schout? Ik kan heelemaal niet voort met mijn werk. Een dozijn van die nietsdoeners staat me op mijn handen te kijken, en duwt en dringt en trapt me dadelijk weer alles plat wat ik omspit, om vooral goed te zien wat ik doe. Of het een wonder is. Waar is die schout, alsjeblieft? Als die geen ruimte voor mij maakt kan ik niets uitvoeren.’

‘Wil je even wachten?’ vroeg Tobias, ‘de prinses komt dadelijk.’

‘Prinses? Ik heb geen tijd, ik moet voort want het zaad moet in den grond en zonder brood kan je niet leven.’

‘Houd hem niet op, Tobias,’ sprak Denkmar bedaard.

‘Neen maar! die stem ken ik toch zeker!’ riep Peter verheugd. ‘Zeg, beestje, als we een ploeg hadden dan kon je me helpen. Ga maar mee.’

‘Landman, doe zelf uw werk.’

‘Als ik die stem maar thuis kon brengen... Maar ik moet voort. Waar is de schout?’

‘Ga naar je akker terug,’ antwoordde Alfrade, ‘Regel komt aanstonds.’

Peter dankte met een knik en stond gereed

heen te gaan, toen er een groote stem klonk in de lucht, die riep, of het een veelstemmige zang was, of een vogel op breede vleugelen omhoog vloog:

‘Eva Beata!’

De ezel rees van den grond, en allen staande herhaalden zij den naam: ‘Eva Beata!’ Dat klonk als een koor in velerlei stemmen, van het machtig gebrom van den leeuw tot het gefluister van Alfrade, met het klaar gezang van den haan er boven, en het verre gemurmel van de nimf die rechtop zat in haar morgenrood prieel.

‘De koning heeft haar naam geroepen!’ zeide Alfrade.

Toen wist Reinbern haar naam, toen dacht hij aan haar en verlangde dat zij komen zou.

‘Wanneer komt zij?’ vroeg Peter.

‘Dadelijk, ga maar even zitten,’ antwoordde Puikebest, ‘zij zal het prettig vinden je te zien.’

‘Ja, ik zou wel willen, maar - maar ik heb werk. Zoodra ik vrij heb dus.’

En zijn pet weder opzettend liep hij den tuin uit.

‘Wij hebben nog nooit zoo lang gewacht,’ zeide er een.

‘Zij is nog nooit zoo lang in den toren geweest,’ zeide een ander, en de haan riep: ‘O, zij komt dadelijk.’

Toen vroeg Rein:

‘Waarom heet zij Eva Beata?’

‘Waarom heet Puikebest Puikebest?’ vroeg de ezel.

‘Waarom heet ik Gilles?’ vroeg de geit.

Alfrade fluisterde Puikebest iets in het oor.

‘Goed,’ zei hij, ‘ik zal vertellen. Maar zoodra zij komt houd ik op.’

‘Stilte!’ riep Tobias, ‘Puikebest moet in het midden staan.’

En nadat allen zich in een kring rondom hem hadden geschaard sprak hij:

‘Het is over

De Namen,

maar ik moet onderwijl uitzien of zij komt.’

Onder het vertellen keek hij soms overal rond en dan zochten ook de anderen naar alle kanten of de prinses verscheen.

‘En het is ook over den man wiens naam niemand wist. Maar eerst vertel ik wat ik wel eens bedacht heb omdat ik Puikebest heet. Omdat ik zoo'n naam heb ben ik gaan nadenken over de namen van anderen. Ik geloof

dat niemand mij vroeger zoo leelijk gevonden zou hebben als ik niet juist zóó heette. Want als iemand hoorde: Puikebest, dan vroeg hij: hé, wat beteekent dat? hoe kom je aan dien naam? En dan keek hij mij goed aan en dan zei hij: Wat is hij leelijk!

In den beginne zeide de Heer: Er zij licht, en er werd licht. De naam kwam dus het eerst. Er was eens een man die Abram heette. Maar God wilde eenen vader van menigte der volken van hem maken, en veranderde daarom eerst zijn naam in Abraham. Omdat iemand den naam moet hebben die hem toekomt. Iemand die Abram heet kan immers geen aartsvader worden. Als Denkmar niet Denkmar heette dan zou hij ook niet zoo knap zijn; Denkmar is alleen deze knappe ezel, en deze knappe ezel kan alleen Denkmar heeten, hij heeft den naam die hem toekomt. En zoo moest het altijd zijn. Sommigen denken dat een naam niets is, en sommigen dat het de jongen zelf is. Maar dat is niet zoo. Waarom heb je eigenlijk een naam? Omdat anders niemand zou weten wie je bent. Als je iets gedaan hebt vragen ze altijd eerst: hoe heet je, en dan begrijpen ze het pas. Een naam is zoo goed als iemand die je helpt en

je voorzegt wat je doen moet, en je beschermt. Bel, die vroeger god was van Babylon, vertelde dat hij zijn zoon zijn eigen naam gaf, omdat hij dan pas ook een god zou zijn, want die naam was daarvoor net zoo noodig als zijn kracht.

Bij ons thuis heb ik dikwijls gehoord: o als het kind maar een naam heeft. Dan bedoelden ze dat iets weinig waard was en ze vonden een naam bijna niets. Maar welke vader geeft zijn zoon een slechten naam, of een naam met een leelijken klank, of een scheldnaam? En was niet het eerste dat Adam deed toen hij pas geschapen was den dieren ieder een naam geven? En Adam kwam regelrecht van God. En menschen die iets heel erg slecht vonden zeiden: ja, daar is geen naam voor, en een ding zonder naam is niets. Maar dat was ook mis. Want er zijn veel dingen waarvan wij den naam niet kennen en die toch werkelijk bestaan.

Waarom mijn vader mij Puikebest genoemd heeft begrijp ik niet. Ik ben niet Puike en ook niet Best. Eigenlijk geloof ik dat iedereen al een naam heeft voor hij geboren wordt, en dat soms de vader dien naam niet raden kan en het kind dan maar anders noemt. Er zijn veel

kinderen die niet den naam krijgen die hun toekomt, en zoo is het ook met mij gegaan. Daarom weet ik zoo goed wat het is als je een verkeerden naam hebt. Dan wordt je uitgelachen en kan je niets goed doen. Je kent allemaal wel iemand die anders zou zijn als hij maar anders heette. Als je een mensch den naam van een ezel geeft wordt hij boos, en Denkmar zou het niet aardig vinden als je hem anders noemde. Dat komt omdat iedereen den naam moet hebben die hem toekomt, die bij hem past als rond bij ring en nat bij water. Eva Beata, dat is de mooiste naam die bestaat, en zij is ook de allerliefste.

Maar iets dat geen naam heeft, ja, dat kan niemand begrijpen. Nu zal ik je vertellen van den man van wien niemand wist hoe hij heette. Maar waar zou zij zijn?'

'Zij zingt nog in den toren,' zeide Alfrade die een fijn gehoor had.

'Kom, Puikebest, je verhaal!' riep Tobias.

'Help mij herinneren dat ik iets op te merken heb,' zeide Denkmar.

De nimf zat rechtop in haar prieel, glanzend als een roode paarl, luisterend, met zachte ademhaling. Puikebest keek nog eens rond voor hij begon:

‘Er was eens een man wiens naam nog nooit iemand heeft gehoord. Het is een heele poos geleden gebeurd, in Indië. Daar waren toen alleen reuzen. En de koning van de reuzen woonde in het grootste paleis. Toen kwam op een avond die man - Neen, ik moet eerst vertellen wat er gebeurde voor die man kwam. De Doctor is er gelukkig niet bij, het zou hem aan iets verdrietigs doen denken. Er was in dat land nog nooit iemand ziek geweest. Maar een geleerde reus had op een keer iets gedaan en toen was hij ziek geworden. En toen de koning bij hem kwam werd hij ook ziek en hij had toch nog nooit iets gedaan. Ik weet niet of ik het goed vertel, maar ik geloof dat zoo de ziekte in Indië kwam. Is het niet, Denkmar?’

‘Omtrent het ontstaan van de ziekte in Indië, en in het bijzonder onder de reuzen, ben ik niet zeker,’ antwoordde Denkmar. ‘We zullen den Doctor raadplegen.’

‘Neen, dat mag je niet doen,’ hernam Puikebest snel, ‘het doet hem verdriet iets over ziekte te hooren.’

‘Nu, maar de ziekte was er dan, ga voort,’ zeide Tobias.

‘Ja, en het was een nare tijd, want bijna

iedere reus werd ziek en geen een wist er raad op. Toen kwam op een avond die man aan het paleis, hoe hij er uit zag weet ik niet, en die zei dat hij met den koning wou spreken. Hoe heet je? vroeg de wacht. Ik ben hij die geen naam heeft. O, zei de wacht, je bent een heilig man, dat zie ik wel, maar als je je naam niet zegt mag je toch niet binnen, wacht even, ik zal het gaan vragen. De koning zei: hoe heet die man? Hij die geen naam heeft is het, koning. Geef hem brood, zei de koning, maar laat hem niet binnen. De wacht gaf hem brood en zei dat hij niet binnen mocht. Toen sprak die man: Zeg aan den koning dat ik de ziekte genees. De wacht kwam weer bij den koning en zei: Hij geneest de ziekte. Laat hem dan binnen, antwoordde de koning. Maar de opperraadmeester van het hof riep in eens: Iemand zonder naam? wat is de man die geen naam heeft? Onze goden hebben allemaal een naam en onze honden ook. Kan iemand zonder naam de ziekte genezen? Toen dacht de koning na en zei: misschien wil hij zijn naam niet zeggen. Geef hem goud, en als hij zijn naam zegt, laat hem binnen. Anders niet. De wacht zei: hier heb je goud, hoe heet je nu? Maar de man antwoordde:

ik heb immers geen naam. En toen hij niet bij den koning mocht komen ging hij heen. En de koning stierf. En overal waar hij kwam vroegen de reuzen: hoe heet je? En als ze dan hoorden dat hij geen naam had vertrouwden zij hem niet of waren zij bang voor hem, en wilden zij zich niet laten genezen. En al de reuzen stierven.

Het is een treurig verhaal. Maar waarom zou die man zijn naam niet hebben willen zeggen als hij er een gehad had? Wij zouden hem wel geloofd hebben. 't Is anders wel wonderlijk heelemaal geen naam te hebben. Maar het kan best. Alles kan.

Ik ga even in de laan zien of zij komt.'

Toen liep Puikebest hard naar het rozenpoortje, gevolgd door Kaka. De haan zeide:

'Een mooi verhaal!'

En Denkmar: 'Diepzinnig! Het stemt tot nadenken. De reuzen in Indië hadden veel verstand, maar het was meer begrensd dan dat van andere wezens. Als wij dit bedenken is het wellicht te verklaren dat zij iemand wantrouwden die geen naam had. Waarschijnlijk zou een dergelijk persoon niet gewantrouwd worden door wezens die er ook geen hebben.'

Hij peinsde en de anderen zwegen. Na een

lange poos hief hij zijn hoofd weer op en sprak:

‘Er groeien heerlijke moerbeziën in den tuin van Puikebest.’

Er schalde een hoorn. Toen blies iemand achter de haag een huppelend wijsje op de fluit, er klonken ook belletjes, en allen lachten en kregen lust om te dansen. De kraanvogel maakte een statige buiging voor Denkmar, Gilles sprong een paar maal op zijn vier pooten omhoog, de ridder stond beurtelings op zijn hielen en op zijn teenen. In het prieel van de nimf klonk een welluidend gelach als de verschillende tonen van een harp, een rozig licht ging door den hemel, en Puikebest kwam hard terug loopen met roode ronde wangen, roepende:

‘De Koning!’

Toen danste hij mee met de anderen op het grasveld onder den meiboom. De twee duiven koerden en zwierden rond, Denkmar danste met den ridder en het kind, Tobias met Alfrade en de eend, het meisje met den knaap, Gilles met den kraanvogel en de zwarte nimf, Kaka met den leeuw, en Puikebest alleen in het midden. De fluitspeler kwam nader achter de haag en de belletjes rinkelden.

Toen hielden zij op met dansen en schaarden zich in een rij.

Regel de schout verscheen in de poort met statige schreden, een gouden staf dragend en een helm met een pluim.

Dan kwam de heraut, in het wit gekleed, met een hooge witte muts en een slinger van bloemen over zijn borst. Hij liep in de maat zooals Regel en had een groote trompet.

Achter hem traden vier muzikanten, ieder met een belletje in de eene hand en een stokje in de andere waar ze mee rinkelden. De blonde fluitspeler volgde met zijn fluitje van zilver, zijn hoofd bewoog heen en weder onder het spelen zoodat zijn krullen dansten.

Toen verscheen de Koning. Hij had klare oogen en lachte.

Tobias ging voor hem staan en riep:

'Wij groeten u, Koning! Gij zijt goed en wij hebben u lief!'

En hij kraaide schoon en lang, en de Koning luisterde met blijdschap terwijl uit het prieel der nimf een rood licht over hem straalde waar hij stond. Een fier knaapje kwam intusschen den tuin in, een korf in beide handen dragende. De Koning trad op Reinbern toe en sprak:

‘Ik weet waarom je gekomen bent, er zal nu veel gebeuren. Eva Beata sprak bij het ontwaken: Hij komt, hij komt dezen ochtend mij zoeken. Maar ik zal in Vreugde de Hooge zijn, en zingen van het schoonste dat ik weet. En ik zal de klok voor hem luiden. Laat hij mij zoeken, hij zal mij vinden! - Nu zingt zij in den toren van Vreugde. Kom in het paleis. De dag is gekomen dat het zoeken begint. Allen die haar liefhebt, komt!’

Heerlijk klonk zijn stem en zijn machtige oogen zagen Reinbern aan. Dan, de korf uit de handen van het knaapje naast hem heffend, nam hij er een roode roos uit en sprak:

‘Deze roos geeft zij je. De roos zal verwelken, maar je zult eeuwig aan haar denken.’

Reinbern nam de roos en stak haar op zijn hoed, terwijl allen naar hem keken.

Toen begon de fluitspeler weder te spelen, en door Regel en den heraut voorgegaan schreed de Koning de poort uit.

IV.
Naar het paleis. Peter op den akker. De Beeldenhof. Over den Koning.

‘Kom!’ riep Tobias, ‘naar het paleis!’

Zij gingen twee aan twee achter den haan. De zwarte nimf was er niet meer en de kraanvogel stond in gedachten, maar de ridder met het slapend kind op zijn armen, Ahasverus en de ezel en de anderen liepen mee.

Zij kwamen in een veld van blauwe bloemen, het gansche veld was blauw. In het midden stond een boom in de zon en toen zij dien naderden keerde Tobias zich om en zeide:

‘De Leperkoen!’

Zij hoorden: Tik-tak-tik-tak - tok-tok-tok, tik-tak-tik-tak - tok-tok-tok. Zwijgend kwamen zij naderbij en zagen aan den anderen kant van den boomstam den Leperkoen, een mannetje met een roode muts en bruin gerimpeld voorhoofd, hij leek niet ouder dan zeventig jaar.

Hij was vlijtig bezig een schoentje te maken en hield niet op toen hij hen gewaar werd maar zeide onder het werk:

‘Ik heb geen tijd, de schoen moet af.’

‘Voor wien maak je het?’ vroeg het meisje.

‘Voor Elflicht Zilvervoetje, ze slijt iederen dag een schoen met al dat dansen.’

‘De elven zijn de beste dansers.’

‘Is dat de knaap?’ vroeg de schoenmaker. ‘Wie den Leperkoen ziet is gelukkig. Hij vindt schatten en schatten. Gaat nu verder, ik heb geen tijd om te praten. Schatten en schatten!’

Hij zag Reinbern en het meisje vriendelijk aan met zijn donkere oogjes. Onder het gaan hoorden zij nog een poos de zeven slagen van zijn hamertje: tik-tak-tik-tak - tok-tok-tok, plechtig in den rustig stralenden ochtend.

‘Een knap werkman,’ zeide Denkmar. ‘Vroeger was hij ook een gewone schoenmaker, net als ik.’

‘Ja en hij werd een gelukkige kabouter die schoenen maakt voor al wie danst omdat hij de eerste schoentjes voor het kind had gemaakt.’ hernam Alfrade.

‘Het kind van Bethlehem!’ riep Tobias naar de zon ziende.

Achter elkander liepen zij een voetpad langs tot aan een wit hek, en toen zij dit door gingen kwamen zij in een veld waar de bloemen, roode en witte, zoo hoog stonden dat zij er nauwelijks over heen konden zien. Daar stond in het midden Peter met warm gelaat, gebogen en aandachtig spittende, en rondom klonk vroolijk gejoel.

'De deugnieten.' zeide Kaka.

Zij gingen met moeite door de hooge planten in de richting waar de vroolijkheid was, en zagen eindelijk bij een boom een langen jongen alleen boven het groen en de bloemen; hij stond te praten met anderen beneden hem, zijn buis zag er slordig uit en zijn mouwen waren gescheurd. Telkens wanneer hij iets gezegd had steeg er uitbundig gelach op.

'We hebben niets gedaan, vraag het maar aan den Baron,' zeide hij.

'Niets niemendal, eerewoord!' klonk de stem van den Baron.

Een luid geschater volgde.

'Goed en wel,' sprak nu de schout die onzichtbaar was, 'niet gedaan of wel gedaan, dat is eender, maar als de landman werken wil moet hij het weten en niemand heeft daar iets over te zeggen.'

‘Ja maar, schout, we mogen toch wel kijken? het is juist zoo mooi.’

Door het gesnater en gegiggel van velen sprak een langzame goedige stem:

‘Mooi is het, ja zeker, omdat het zoo nuttig is te werken, maar jullie hinderen den man als je zoo dicht bij komt en maar gedurig lacht.’

‘Koekoek!’ riep iemand.

Toen werd er zoo luid en dol gelachen dat Peter in de verte even zijn hoofd boven de bloemen hief om te zien.

‘Koekoek, dat is de man die bakken kan,’ zeide Gilles met een knikje. Er was echter niemand anders te zien dan de jongen met de gescheurde mouwen.

‘Regel is dom!’ riep een stem uit den boom.

‘Is dat het spotspook?’ vroeg Denkmar, en Kaka, scherp kijkende en snuivende, antwoordde:

‘'t Is de Bitsan.’

Er klonk een gil en een lach en toen verdween er iets snel uit den boom de lucht in, iets grauws met een stippeltje.

‘'t Is de Bitsan,’ herhaalde Kaka. ‘'t Is de Bitsan,’ sprak de Baron hem na, en iedereen zeide om beurte: ‘'t Is de Bitsan.’

‘Naar het strand!’ riep de Baron, ‘naar het strand!’

Toen hoorden zij heel in de verte heldere lustige dansmuziek van trommels en trompetten. Met groote sprongen snelde de magere jongen weg en rondom in het dichte gewas hoorde Rein geruisch van velen die haastig door de planten liepen. Peter zette zijn pet recht, lachte stillekens naar de lucht, en boog zich toen weer over zijn werk, zoodat alleen zijn hoofd nog boven de bloemen zichtbaar was. De zon gloeide over het rustige veld en warm geurde de lucht.

‘Voort!’ sprak Tobias.

En zij gingen weer, zwijgend en moeilijk eerst tot zij aan een koel laantje kwamen waar zij weer ordelijk achter elkander konden loopen, de haan voorop, de oude wandelaar het laatst. Aan het einde der laan stond de witte poort van den hof der beelden, en een vlinder zat in den zonneschijn op het marmer.

Toen zij binnen waren getreden verklaarde Denkmar hun wat er te zien was; hij noemde vele namen van menschen die vroeger leefden, uitvoerig vertellend waar en wanneer zij geboren waren, hoe hun ouders heetten, wat zij

bedreven hadden, en verder wat hij van hen dacht. Het meisje bleef verheugd voor ieder beeld staan en zeide telkens:

‘Zie je wel hoe lief ze er uitzien!’

En Denkmar sprak:

‘Het zijn allen goede menschen, en daarom is er ook voor ieder op de wereld een standbeeld. Behalve voor deze twee: Adam, de eerste mensch, die de namen der dieren bedacht en daarom onzen dank verdient, en Eva zijn huisvrouw, die het eerst het verschil kende tusschen goed en kwaad. Voortaan moest ieder mensch het kennen, wie 't niet kent wordt gestraft.’

‘Wat is het verschil tusschen goed en kwaad?’ vroeg Reinbern.

‘Vraag dat niet,’ antwoordde Denkmar, ‘maar zie toe dat je het weet.’

Het gouden vlindertje vloog op zijn hoofd, waar het met trillende vleugeltjes tusschen zijn ooren zat. Hij vervolgde:

‘Allen die hier zijn, zijn dichters. Dichters zijn zij die zien wat de engelen zien.’

‘Soms, Denkmar,’ fluisterde Alfrade, ‘wanneer een man vermoeid is van zijn werk, of wanneer hij verdriet heeft gehad of ziek is, slaapt hij in en lacht in zijn slaap. Geen mensch

weet wat hij dan ziet.' Zij lachte zachtkens of er een bron murmelde in de nabijheid.

'Dichters,' hernam Denkmar, 'zijn zij die zien wat de engelen zien en er van spreken zoo dat ook de menschen het zien.'

Er ging een stem door den hof als van een eenzamen boom die begint te ruischen: 'Geen enkel woord en geen enkel lied is gelijk aan wat de dichters zien of wat de menschen droomen.'

Het vlindertje fladderde op en neer in het zonlicht.

'De beeldenhof is altoos vol gefluister,' sprak Denkmar. Dan een beeld aanwijzend met een vroom, rein gezicht, zeide hij: 'Deze, 1265, zag de heele wereld en zong van den hemel. Er was in dien tijd veel somberheid onder de menschen omdat zij dachten dat de hemel te ver voor ze was. Deze hier, de goede Boccaccio, maakte toen vroolijkheid.'

Een andere stem sprak op zingenden toon: 'Als kinderen bang zijn slapen zij niet. Het is beter dat zij lachen.' Toen hoorden zij duidelijk een zucht.

'Dit zijn aardige menschen!' riep Tobias. 'Esopus en Lafontaine die veel van de dieren

hebben geleerd, en deze Franschman die eigenlijk een betooverde oude vrouw was, en deze die groote reizen maakte om beter te zien en te hooren wat er in de stilte te leeren is, als hij niet gereisd had zou Robinson Crusoe nooit hier zijn gekomen.'

'Hier is nog een reiziger,' vervolgde Denkmar, 'Thomas More die een veel grooter land ontdekte dan Columbus.'

Een klein mannetje op een ladder was bezig het voorhoofd van een beeld glimmend te wrijven. Hij hield even op en zeide:

'Zijn voorhoofd zal glanzen of hij honderd jaar had geleefd.'

Ahasverus knikte en Denkmar ging voort: 'Deze was nog jong toen hij verhalen vertelde. En dit is de man die de planten beschreef. En deze de dieren. En hier zijn de Gebroeders die nog meer van planten en dieren vertelden, en van elven en feeën. En deze is Hoosee van Denemarken, dien ken je wel. En dit is de man die de ridders kende, Cervantes, de man met het ware ridderhart -'

'Laten wij liever naar het paleis gaan,' zeide Puikebest.

'Ja,' hernam Tobias, 'de knaap en het meisje

zullen later wel meer hooren van allen die hier staan, maar dan moeten zij niet vergeten dat ook wij dieren van de goede menschen houden.'

Zij waren bij een rivier die fonkelend en ruischend stroomde langs den marmeren hof. Daar stond een oranjeboom, en een vlinder, een admiraaltje, fladderde er op en neer. Een stem achter hen fluisterde:

'Er is een lied zonder einde, en wat de dichters zingen is kort als de adem. Wie zingt het lied zonder einde?'

Toen zong een klare stem in den hemel, maar die zong scheen zoo hoog te zweven dat het geluid voor hun ooren verging.

'Het is Blido de leeuwerik niet,' sprak Tobias naar boven starende.

'Het is Eva Beata!' fluisterde Puikebest met zijn vinger opgeheven.

En de groote klok sloeg, zoo zachtjes dat er een geruisch van lachjes door den hof der beelden voer. En allen lachten even, ver in den hemel ziende, en een ieder had glinsterende oogen omdat de stem daarboven klonk als datgene waar zij het liefst aan dachten. De duizend kleinere klokjes speelden toen mee, zooals een vlucht opwiekende vogels.

‘Dat is het lied zonder einde,’ fluisterde een stem, en zij hoorden een gemurmel of alle beelden in den hof iets zeiden dat zij allang van buiten kenden.

‘Zie!’ riep Kaka. Zij sloegen hun oogen naar boven.

Helder en glanzend zagen zij in de lucht de machtige schaduw van een ruiter op een dravend paard snel voorbijgaan. Toen zweefde daar een witte wolk, een witte gedaante met lachend aangezicht. En die gedaante werd stralend en week ver in de hoogte met rinkelklankjes naar alle kanten die in zachter gekwinkel vergingen als morgengekweel, dat was het lied zonder einde.

Tobias staarde naar de zon. En Denkmar zag Tobias aan en Kaka zat voor zich te kijken en Ahasverus knikte zijn hoofd in gedachten.

‘De derde keer,’ mompelde de ezel.

Een groene kikvorsch sprong op het marmer naar hen toe, zijn oogen knipten niet.

‘Er komt regen,’ zeide hij, ‘van middag. Maar drie keer de schaduw beduidt nog meer. Zou de koekoek het weten of de specht?’

‘Laat ons naar den Koning gaan,’ sprak Tobias. ‘Ik geloof niet dat de Vreemdeling kwaad zal doen.’

Zij liepen de rivier langs tot het einde van den hof, tot waar de takken over het water nederbuigen. Tusschen twee boomstammen lag de ingang van een grot. Zij traden binnen in de duisternis en de koelte, Alfrade ging voor, haar groene vleugeltjes trilden en gaven een fijn licht, en boven haar hoofd hield zij een karbonkel, een schitterend rood lampje.

Budde zat daar met zijn hoofd in zijn handen, een oud kaboutertje. Hij keek niet op, maar sprak: 'Ik luister, ik denk. Er zal iets gebeuren. Hoor het water.'

Zij zwegen, maar zij verstonden niets van het vlietend ritselend water. Budde hief zijn vinger in het roode licht en Alfrade glimlachte zoo dat haar vleugeltjes sneller trilden.

Toen ging zij voort en de anderen volgden achter haar lampje door de grot tot zij weder in het zonlicht kwamen, in de gaarde van den Koning. Toen stonden zij voor den toren van Vreugde de Hooge en het paleis.

Van het grasveld waar zij zich nederzetten zouden Rein en het meisje misschien den top van den toren niet hebben kunnen zien als de gouden klok daarboven niet als een blinkende zon was geweest. Beneden stonden ter weder-

zijden twee witte paleizen met gouden koepeldaken.

'Hier woont de Koning,' sprak Ahasverus. Hij zag de kinderen aan met zijn oude oogen, streek met zijn hand over zijn baard, en sprak dan langzaam en eentonig:

De Koning

dien niemand kent. Wie is hij? Hoe heet hij? Ik ben zijn naam vergeten. Lang geleden leefde er een man in het oosten dien niemand ter wereld zich nu meer herinnert. Zelfs van zijn naam is nauwelijks iets overgebleven. Alleen hebben de menschen in oud schrift dat bijna niet meer te lezen is enkele woorden over hem gevonden en daaruit begrepen dat hij een man van licht was. Dat is al. In die dagen van voorheen, toen hij nog in het oosten woonde, noemden de godinnen hem den jongen onoverwinlijken held, en het is mij of ik zijn naam wel eens gehoord heb, want ik ben de oudste man, na Adam. Maar misschien ook heeft hij nooit een naam gehad, zooals die man waarvan Puikebest vertelde.

Er woonde in dienzelfden tijd, niet ver van den hof van Eden, een prinses die door alle menschen werd bemind en aangebeden, omdat

zij hun het kostbaarste gaf dat menschen krijgen kunnen.

Overal op de wereld waren er toen tallooze goden: van de menschen, van de dieren, van de boomen, van de bergen, van de rivieren, van ieder ding. En ook in dat land. Daar kozen de goden een opperhoofd, die goed was en sterk. Maar het gebeurde op een dag dat de eerste menschen twistten terwijl zij werkten op het land. De goden zagen het, maar zij wisten niet wie van hen beiden gelijk had en waarom. En toen gebeurde het dat ook zij twistten en zich verdeelden, en die heengingen kozen zich een ander opperhoofd, die ook goed was en sterk. En deze zocht en vervolgde den man dien hij voor onrechtvaardig hield in den twist en alle menschen die met hem waren; en toen werd hij slecht, omdat hij die menschen kwaad deed en erger strafte dan zij verdienden. Toen de andere oppergod zag dat zijn broeder die heen gegaan was de menschen kwaad deed met verdriet en pijn, riep hij al de goden die hem gehoorzaamden, stelde hen in gelederen en trok uit om hem te bestrijden. En zij streden duizend jaren, en de menschen stonden op de heuvelen en zagen het, en zij werden

ook verdeeld, want soms hielden zij den eenen god voor den rechtvaardige, en soms den andere, en zij veranderden vaak hun geloof en werden verward.

Toen sprak de prinses tot den oudsten god: Er woont een jonge onverwinlijke held in het oosten. Zend hem een bode en vraagt hem u te helpen. En hij antwoordde: Ik zal een bode zenden, en de held zal komen. Duizend jaren strijden wij al, maar iedere dag brengt de overwinning nader. Dan wordt de wereld gereinigd van het kwaad. Heb goeden moed! En hij zond den bode naar den held in het oosten.

Maar intusschen begon de andere god den strijd opnieuw. En toen de jonge held kwam zag hij de menschen allen naar den hemel kijken waar de oorlog tusschen de duizende goden gestreden werd. Hij steeg op en versloeg tientallen van den vijand met zijn bliksemend zwaard. Maar de menschen die op de heuvelen stonden riepen luid dat hij terug zou keeren. Hij daalde en zij zeiden: Zie, gij strijdt tegen onze vrienden, niet tegen onze vijanden.

Hoog in den hemel, zeer hoog zagen de menschen een grooten kring van strijders. De eene god met die hem gehoorzaamden vervolgde

den andere met de zijnen, en deze op zijn beurt vervolgde de achterhoede van zijn vijand. Zoo vlogen zij rond in een grooten kring, en ofschoon een van beiden de overwinning scheen te behalen, konden de menschen zoo ver beneden niet zien wie het was. Zij riepen: Dat is de goede, en wezen den kwade. En de held die gereed stond weder in den hemel te stijgen, antwoordde: Dien zal ik bestrijden, want die is de booze. Maar de menschen riepen: Neen, dien andere moet gij bestrijden, dien gij aanwijst is de goede.

De prinses weende toen vele tranen, omdat de menschen niet konden zien wie de goede en wie de kwade was. Zij schreeuwden luid in hun verwarring en wezen den een zoowel als den ander als den goede aan. De held sprak: Gij ziet verkeerd, het is te ver voor uw oogen. Toen gilden die menschen van boosheid en riepen: Gij bedriegt ons, gij zijt slecht, ga heen. En de weenende prinses riepen zij toe: Gij ook, ga heen, gij hebt hem geroepen.

Maar de held sprak tot haar: De goede zal de overwinning behalen. Kom mede, ik zal u leeren niet te schreien. Wanneer de wereld van kwaad is gereinigd keeren wij weder.

En zij gingen voort uit de menigte der menschen en kwamen op dezen Berg. De jonge held werd onze koning. Hoor nu, mijn kinderen.'

In den hemel werd een klank geboren, een kleine klank. Toen sprongen er twee kleinere klankjes tegelijk in de lucht en dan buitelden en huppelden en dartelden er allerlei lieve geluiden - de knaap hield zijn oogen toe en zag ze: blonde en donkere kinderen, lachende en dansende, hij zag zingende monden en wuivende handen. Een groote dreunende klank deed hem zijn oogen openen, toen kwamen er weer zeven kleine omhoog gegleden en toen hij zijn oogen weer toedeed zag hij ze dansen en zweven in het rond. En telkens als er een groote ronde klank viel kwamen er weer zeven kleine bij, tot er zooveel waren dat hij niets meer zag - niets dan de zon. De zon die hij met gesloten oogen zag was lichter dan de zon in den hemel. Hij dacht aan iets dat hem bijna deed schreien. En toen de allergrootste klank galmde en daverde, opende hij zijn vochtige oogen en hoorde duidelijk een stem die hij kende, hij wist niet wat er gebeurde.

'Nu heeft zij de klok geluid!'

Van rechts en links over den breeden weg naderden feeën en elven, menschen en dieren. Puikebest nam hem en het meisje bij de handen, hij was het die hen binnen leidde.

V.
De Vreemdeling en het witte Paard. Wat Peregrijn gezien heeft.

Lang voor hij op de groote zee was gaan varen, de grootste zee van de wereld, had Reinbern een zuster. Dat was lang geleden. Hij had nooit over haar gesproken, met niemand, ook met het meisje niet, omdat hij liefst altoos aan haar dacht. Toen zij heenging kreeg hij het kruisje dat zij placht te dragen en dat kruisje droeg hij voortaan op zijn borst. Niemand zag het ooit.

Toen hij met Puikebest en het meisje voor de poort van het paleis kwam had hij een gedachte, en hij wist dat het een goede was. Hij dacht: ik zal de prinses het kruisje geven. Hij wist dat zijn zuster, wie het toebehoorde, goed gevonden zou hebben dat hij het gaf.

In het midden der zaal die zij binnentraden, op den witten vloer vol gouden figuurtjes, stond

de Koning. Het zonlicht scheen uit de hoogte. Het was een groote zaal, boven in den ronden koepel flonkerend van goud en roode en blauwe vonkjes. Door alle drie poorten kwamen wezens binnen.

Toen zij voor den Koning stonden zeide Reinbern:

'Koning, dit is voor Eva Beata,' en gaf het kruisje.

'Zij is boven in de Vreugde,' sprak de Koning, 'ik zal het haar geven.'

Het kruisje in den palm van zijn hand dragende liep hij met groote schreden naar de witte trap rechts in de zaal, die naar den toren voerde.

Toen zag Reinbern de groote menigte rondom in de zaal, maar er werd slechts zacht gefluisterd en weinig geluid gemaakt. Dicht bij hen stonden Amon-Ra, de god van de zon van Egypte, Apollo de Grieksche god, en de blonde Baldur, god van het noorden, bij elkander, rustig zonder hun oogen te bewegen. Achter hem ontwaarde Reinbern twee heksen fluisterend tot een pad met een robijn in zijn hoofd, en verder Hyacinthos en Cuparissos, de blanke jongelingen, Ariel de leeuw met Marcus zijn zoon, een grijze zeeman, een albatros en een

schim. En bij de poort naar het achterpaleis wees Tobias hem: Rotrude de tooveres met Armida en Acrasia haar meisjes, Sibylla die de toekomst weet met een vogeltje, koning Midas die ezelsooren had en Goldemar de koning der Duitsche kabouters, Eros en Anteros de knapen van liefde, Albo en Alviane de elfjes en Briano de beer met Petz zijn zoon; ook Iman Hassan ben Sabbah, de grijsaard van den berg in het oosten, Faucula het kind dat slechts zingen kan, en Tamerlan de sombere vorst der Tartaren. En vlug als een spinnekop liep de Spillewiddel door de menigte, het manneke dat altoos haast heeft om iemand te helpen, en in een verren hoek stond het meisje dat de heele wereld had doorgereisd, bij een fluitspeler en een ouden neger. Zoo vele en zoo verschillende wezens zag Reinbern dat hij niet bemerkte hoe stil het werd in de zaal. Denkmar fluisterde:

‘Zie.’

In het midden, geheel alleen omdat iedereen voor hem was teruggeweken, onbewegelijk op den witten vloer, was een ruiter in een witten mantel met gesloten vizier, op een wit paard.

‘De Vreemdeling en zijn paard!’ riep Tobias.

Groot klonk zijn klare stem, het was het

eenig geluid in de zaal. Zoo stil werd het weder dat Rein iedereen kon hooren ademen. Hij had nog nooit een paard zoo onbewegelijk zien staan als het schoone witte paard, het ademde niet en zijn oogen waren toe, en hij had nog nooit een ruiter zoo onbewegelijk zien zitten als de witte ruiter met bedekt gelaat. Amon-Ra, Apollo en Balder de goden stonden met gebogen hoofden vooraan in den kring rondom hem, en iedereen had de oogen neergeslagen. De gansche zaal was wit.

Toen schudde Tobias zijn vederen opdat zij glanzend en ordelijk zouden zijn, en met langzame fiere treden ging hij naar den ruiter toe. Recht voor hem bleef hij staan, zijn oogen fonkelden, en met gestrekten hals riep hij, hoog en helder, het klonk overal:

'Ik groet u! Vanwaar komt gij, Abel, op Alban uw paard?'

Het was of een zanger zong, zoo galmde zijn stem door de zaal. Maar de Vreemdeling zweeg en niemand bewoog. Toen kraaide de haan, dat klonk als het lied van den eenzame in de wildernis, en het werd weder stil als te voren. En weder verhief Tobias zijn jonge vurige stem en riep:

‘Vreemdeling, Abel is uw naam, slechts uw naam kennen wij en anders niet. Wie zijt gij? Vanwaar komt gij? Waar gaat gij heen? Wat doet gij? Gij brengt de stilte. Wij hebben de stilte lief omdat wij er ons hart en een nooit gehoorde stem in hooren, te zamen en om beurte, en omdat zij de bron van alle geluiden is. Maar uwe stilte is koud als de nacht, wij hooren daar niets, zij is ons een wonder dat wij niet kennen. Wie zijt gij? Abel, wie zijt gij? Antwoord, Abel, wie zijt gij?’

De haan zag hem aan met schitterende oogen. De Vreemdeling zweeg. Toen riep Tobias weder:

‘Hoe kunt gij zwijgen wanneer de warme zon de wereld verlicht? Zwijgt gij omdat gij niet spreken kunt, zooals ik spreek omdat ik niet zwijgen kan? Abel, gij zijt groot, er is niemand die zooals gij nog nooit heeft gesproken. Maar ook ik ben groot, ik die iederen morgen het eerst mijn stem verhef naar de zon en uit mijn hart naar het oosten roep: Ik ben gelukkig! Heerlijk is de zon! En de stilte klinkt en de zon hoort mijn roep en de wereld ontwaakt. Abel, zijt gij gelukkig? gloeit niet uw hart wanneer gij het licht ziet? Gij antwoordt nooit,

hoe wilt gij dat wij u lief zullen hebben zoo wij niet weten wie gij zijt? Maar, Vreemdeling, al zwijgt gij ook eeuwig, mij zult gij op den laatsten dag nog hooren. Ik groet u!'

En zich omkeerende riep hij tot de menigte: 'Goden en elven, menschen en dieren, laat ons niet zwijgen omdat de Vreemdeling zwijgt. Laat ons een heerlijk geluid maken voor Eva Beata!'

Fier en kraaiend trad hij van den Vreemdeling heen. Maar het bleef stil in de zaal. Niemand sprak, niemand bewoog, niemand zag op. Het was zoo stil dat Reinbern aan het kruisje dacht: vroeger, wanneer hij alleen was, hield hij het soms in zijn hand en wanneer hij er lang naar zag hoorde hij niets.

Er kwam een geluid uit de verte, uit de hoogte van den toren, het was als het gemurmel van een bron, als het geneurie van een kind dat slaap heeft. Alban het witte paard spitste zijn ooren en de ruiter hief zijn hoofd. Het geluid kwam nader. Toen, zonder eenig geruisch, stapte het paard door de menigte die ruimte maakte naar de witte trap en bleef daar staan. Er kwamen toen hooge gestalten rondom Rein en het meisje, zoodat zij niets konden

zien. De stem in den toren naderde en werd duidelijker. Denkmar fluisterde:

'Nu komt de Prinses.'

Het voetgeschuifel hield op, alleen het langzaam, helder geneurie was hoorbaar, gelijkmatig in hooge en lage tonen, nu ver, dan naderend, zooals een kronkelende watervliet in de zon.

Toen opeens, zeer nabij, in de zaal zelve, klonk een heldere lach van zeven tonen, die onduidelijk werd en verging.

Toen was er stilte.

Het was een heerlijke stilte, hoog als de hemel, en Reinbern dacht aan het kruisje, aan een vroegeren tijd. Aan een vroegeren tijd, aan zijn zuster.

'Zie,' hoorde hij. Maar er stonden hooge gestalten rondom. Toen klom hij op Denkmars rug.

Iedereen stond met het hoofd diep ter neder gebogen. In de poort van het paleis waar de zon scheen ontwaarde hij nog even den ruiter op het witte paard. Hij hield een kind onder zijn witten mantel, Reinbern wist dat het Eva Beata was, want hij zag een kleinen arm in de hoogte geheven en met twee vingers hield zij

het kruisje vast. Toen verdween de witte ruiter, er was enkel zonlicht in de poort.

Tobias kraaide, zoo plotseling en zoo luid dat allen schrikten.

‘Waar is de Koning?’ riep hij.

Er ontstond verwarring in de menigte, iedereen maakte geluiden en gebaren.

‘Waar is Regel?’ riep Denkmar, ‘waar is de schout?’

Iedereen zag rond, en zocht, en vroeg: ‘Waar is de Koning? Waar is de schout?’

Het gedruisch der vragen kwam van alle kanten en werd groot als een boom vol ruischende bladeren.

Ariel de leeuw riep met machtigen mond: ‘Waar zijn de ridders? Waar zijn de helden?’

En iedereen vroeg: ‘Waar zijn de ridders? Waar zijn de helden?’

De gansche zaal werd wild van vragen, zooals een bosch waar de wervelwind waait.

De fijne stem van Alfrade was duidelijk in het gedruisch: ‘De Vreemdeling heeft haar meegevoerd. Is er geen koning, is er geen rechter, is er geen held om haar terug te halen?’

Toen klonk er een beurtzang van machtige

stemmen en telkens riep de menigte hetzelfde na:

Amon-Ra, de god van Egypte, riep: ‘Geen koning!’ En de menigte: ‘Geen koning!’

Apollo, de god van Griekenland, riep: ‘Geen rechter!’ En de menigte: ‘Geen rechter!’

Baldur, de god van het noorden riep: ‘Geen held!’ En de menigte: ‘Geen held!’

En drie oude mannen met grijze baarden riepen in zwaar geluid en de menigte riep telkens hetzelfde na.

Ahasverus de Jood riep: ‘Geen koning brengt haar weer hier!’

De grijsaard van den berg in het oosten riep: ‘Geen rechter brengt haar weer hier!’

De oude zeeman riep: ‘Geen held brengt haar weer hier!’

Maar Tobias met het hart van zonlicht verhief zijn schallende stem:

‘Er is een Koning die den Vreemdeling achterhaalt! Koning, kom! Regel, waar zijt gij? Helden treedt aan!’

Dat klonk als een bazuin in het bergland, toen daverde er heerlijk gejuich.

En Regel de schout verscheen in het midden der zaal en riep met uitgestrekte armen:

‘Waar heeft de Vreemdeling haar heen ge-

voerd? Waarheen? Waarheen? In de wolken of over de zee? Waar de Vreemdeling gaat kan Regel niet gaan.' En hij schudde zijn hoofd.

Maar de helden verschenen in het midden der zaal, ridders met schilden en zwaarden, en machtige koningen. In drie rijen schaarden zij zich.

In de eerste rij: Hercules en Achilles de Grieken en Hector de Trojaan, Herman, Diederik en Siegfried, Hagen, Volker en Gunther de Germanen; Roelant de Frank, de Spaansche Cid en Saladijn de Saraceen.

In de tweede rij: koning Arthur met zijn ridders van den Heiligen Graal.

In de derde rij: Cambyses, Cyrus en Xerxes van de Perzen, Alexander van de Grieken, Caesar van de Romeinen en Hannibal van de Carthagers; Attilla van de Hunnen, Theodoric van de Gothen en Karei van de Franken; Tamerlan van de Tartaren, Mohammed van de Turken en Djengis Khan van de Mongolen, keizers en koningen.

Ariel de leeuw riep: 'De Koning! Laat de Koning de koningen leiden!'

En Tobias: 'De Koning! Koning, kom!'

En allen: 'Koning! Koning!'

Diep en klaar klonk de klok van Vreugde hoog in den hemel, één diepe zachte galm was het.

Denkmar sprak: ‘De koning waakt en doet zijn plicht.’

Toen schalde er drie malen een klaroen in de gaarde daar buiten, de menigte woelde en drong naar de poort en toen zij in het zonlicht kwamen onder den blauwen hemel zagen zij den heraut en een gouden ridder die op het paard van den Koning zat. De heraut riep:

‘Goden en elven, vorsten en dieren! Des Konings ridder zal des Konings paard berijden, moed en kracht gaan den Vreemdeling na. Goden en elven, vorsten en helden, menschen en dieren, allen, allen, gaat en zoekt overal!’

‘Voorwaarts!’ riep Tobias. Hij trad over het grasveld en verdween in de heesters. De heraut blies de klaroen, de ridder gaf de sporen en reed voort met zijn zwaard omhoog. Toen volgden alle helden, ridders en koningen, elven, goden en dieren en liepen naar alle richtingen heen. Reinbern riep:

‘Vooruit, Puikebest! Vooruit, Kaka!’

Maar Denkmar hield hem terug, zeggende:

‘Wacht, knaap. Wanneer de Koning komt moet er iemand zijn.’

En Peregrijn sprak:

‘Zij kunnen den Vreemdeling niet achterhalen.’

‘Laat ons binnen wachten,’ zeide Denkmar.

Zij traden het paleis weer binnen, Denkmar met Peregrijn en Frodo den kraanvogel, Puikebest en Kaka met den knaap en het meisje.

Reinbern zag nu duidelijker dan te voren dat het een zeer groote zaal was, overal blank behalve in den koepel waar velerlei flonkering in een gulden waas verscholen lag. Recht tegenover de witte trap, opdat zij den Koning zouden zien zoodra hij beneden kwam, zetten zij zich op een zetel. Denkmar legde zich op den vloer neer.

Zij keken naar de trap zonder een woord te zeggen. Het licht scheen door de hooge vensters in de eenzaamheid der zaal. Uit een andere poort trad Alfrade geruischloos binnen, gevolgd door den uil en den pelikaan.

Zij zwegen een lange poos. Maar eindelijk sprak Almon de uil met zijn zachte donkere stem:

‘De prinses is heengegaan.’

Niemand antwoordde. Denkmar en Alfrade en de vier vogels keken voortdurend Reinbern aan, terwijl hij naar de trap staarde, denkend:

Wanneer zal de prinses terug keeren? Hoe zou zij het kruisje vinden!

‘Wij vogels reizen veel,’ sprak Peregrijn de eend, recht voor zich ziende.

‘Wij zien veel uit de hoogte,’ fluisterde Frodo in gemijmer.

En Serenus de pelikaan sprak, oud en langzaam: ‘Wij zien de menschen komen en gaan. Bij iederen adem, bij iederen slag van ons hart verschijnen er menschen ginds in de wereld en gaan er menschen uit de wereld heen. Dat is een schoon gezicht, en ook de menschen weten dat het schoon is in de wereld te komen en weer heen te gaan.’

‘Het is een geluk,’ sprak Frodo, ‘want wie geboren wordt ziet het zonlicht en lacht.’

Denkmar opende zijn oogen uit zijn gemijmer en viel in: ‘Er zijn menschen die schreien.’

‘Maar de meesten dansen en lachen en hebben vrienden en vreugde,’ hernam de pelikaan. ‘En wanneer zij groot zijn hebben zij kinderen die lachen en dansen.’

‘Er zijn er die niets dan tranen hebben,’ viel Denkmar weer in.

‘Denkmar,’ fluisterde zacht Almon de uil, ‘zwijg van tranen, alleen de Koning kan daar-

van spreken die nog nooit geschreid heeft.'

Zij zwegen even.

'Het is een geluk dat ieder mensch ook heengaat,' begon Frodo weer, 'want eens wordt hij te oud voor de wereld.'

Toen vroeg Reinbern, met gesloten oogen:

'Maar waar gaan zij heen?'

De vogels zagen hem aan. Denkmar zeide: 'Wij weten dat niet.'

En hij weer: 'Gaan de menschen ook met den Vreemdeling mee?'

De vogels zagen hem aan. Alfrade zeide: 'De vogels hebben het meest van de wereld gezien.'

Toen trad Peregrijn de eend één stap nader, en steeds hem aanziende sprak hij:

'Wij vogels reizen veel, wij hooren veel. Zoo hebben wij ook wel over

den Vreemdeling en zijn Paard

gehoord. Maar dat is weinig.'

Er was een rustige koelte in de zaal. Zij wachtten op den Koning en zagen soms naar de trap.

'Het was zooeven de eerste keer dat de Vreemdeling iemand van dezen Berg medenam. Meestal is hij op de wereld. Maar de menschen

zien hem nooit. En wanneer er iemand met hem is medegegaan peinzen de menschen waarheen dat mag zijn. Er zijn er altoos geweest die dat wisten. Dat hebben zij elkander verteld. Wij vogels hebben hun verhalen gehoord, wij hebben gehoord dat de Vreemdeling vroeger vele landen had. Dat waren donkere landen. Donkere landen waar geen lach en geen traan wordt gezien.

De menschen van Babylon bracht hij naar Arallu, het land zonder wederkeer, waar Alattu de zwarte gemalin van Nergal den oorlogsgod heerschte. De goeden werden beloond, de kwaden gestraft. Het was daar somber, een land zonder vreugde, zonder hoop op iets anders dan eeuwige duisternis De menschen van Babylon bestaan niet meer. Arallu bestaat niet meer.

De menschen van Egypte bracht hij naar Duat, een donker land, in twaalf gewesten verdeeld. Ra, de heer van de zon, kwam daar des nachts één uur in ieder gewest, in dat ééne uur konden die er waren hopen eenmaal weer in de zon te komen. Duat bestaat niet meer.

De menschen van Griekenland bracht hij naar Hades, een donker land; of naar Tartarus waar

zij door monsters werden gekweld. Hades en Tartarus bestaan niet meer.

De menschen van het noorden die helden waren bracht hij naar Walhalla. Maar wie geen helden waren bracht hij naar Hella, een donker land. Walhalla en Hella bestaan niet meer.

De menschen van het westen bracht hij vroeger naar Gehenna. Gehenna bestaat niet meer. Enkelen, enkelen maar bracht hij naar het rijk der hemelen waar zaligheid was.

Waar hij nu de menschen heen brengt weten wij niet. De menschen weten het niet.'

'Van de wereld weten wij weinig,' zeide Denkmar. 'Ge ziet dat de landen die Peregrijn noemde niet meer bestaan. De duizende menschen die de Vreemdeling er heen bracht zijn nu natuurlijk in een ander oord.'

De eend sprak weer:

'Wij vogels hebben veel gezien, van noord tot zuid. Maar van waar de Vreemdeling komt en waarheen hij gaat weten wij niet. De wereld is groot.

In den herfst wanneer de luchten vol wolken zijn, wanneer het stil is in dorpen en op leege akkers, zien wij soms een eenzaam landman even rusten van zijn werk. Hij staat, en luistert,

en denkt: nu komt er weer een winter, hoeveel winters zijn er al geweest, hoeveel zullen er nog komen? Hij denkt zoolang tot de duisternis daalt op den akker. Eensklaps hoort hij den schreeuw van een eendvogel hoog in de wolken, hij ontroert en weet niet waarom - het was toch een eendvogel die schreeuwde? Dan waait de wind door de natte boomen, de dorre bladeren warrelen om en om in de duisternis en vallen bij zijn voeten neder op de natte donkere klei. Die landman wordt bedroefd en weet niet waarom - het was toch de wind die waaide? en de bladeren vallen immers in het najaar? Hij verlangt naar zijn woning, naar zijn kinderen en het vuur in den haard. Hij neemt zijn gereedschap en gaat den weg af naar het dorp, en denkt aan de menschen die het vorig najaar zijn heengegaan. Wij eenden hoog in de wolken hebben meer gezien. De oudste van ons die vooraan vliegt schreeuwde om te waarschuwen dat hij de schaduw in de verre wolken bespeurd had. Hij wendt den koers, wij zwenken en slaan de wieken tegen den wind en zoeken een nachtverblijf in een andere streek.

Zoo zien wij den Vreemdeling. Maar wij volgen hem niet. Wij weten niet waarheen hij gaat.'

Denkmar lag te peinzen met gesloten oogen. Hij opende ze en sprak:

‘De Koning toeft lang daarboven.’

Uit de eene poort trad Tobias met zijn schitterend gevederte de zaal in, uit de andere de zeeroover geheel in zijn scharlaken mantel gehuld.

VI.
De Honderd zalen der Koningin. Het spiegeltje van den zeeroover en de onvoltooide geschiedenis daarvan. Over de Spoken door Andries.

Tobias sprak:

‘Iedereen zoekt, maar niemand weet den weg. Er moet een hoofd zijn dat zegt hoe wij het best zoeken. De Koning komt niet beneden. Laat ons de Koningin dan vragen. Kom, zoeken en vinden.’

Zij stonden op en gingen, hun schreden klonken in de groote zaal. Door een poort kwamen zij in een hal met honderd deuren, de hooge koepel flonkerde van kristal, rood en paars. Dit was het paleis van de honderd zalen der Koningin.

‘Het is hier donkerder dan anders,’ sprak Denkmar.

De zeeroover opende de eerste deur, zij traden binnen. Het was daar geurig en rustig, zij

voelden zich veilig en spraken op zachten toon. Een fee zat er naast een wieg.

‘Is de Koningin hier geweest?’ vroeg Tobias.

‘Ik heb haar niet gezien,’ antwoordde de fee.

Alfrade zeide: ‘Dit is de beloofde wieg. Als meisjes veel van hun pop houden droomen zij soms van deze wieg en wanneer zij groot zijn krijgen zij er een zooals deze voor hun kind.’

In de tweede zaal waar zij in kwamen zat ook een fee op den donkeren vloer. Er was daar niets anders dan een groote vaas van zilver en een geur van jonge versche bladeren.

‘Is de Koningin hier geweest?’ vroeg Tobias.

‘Ik heb haar niet gezien,’ antwoordde de fee.

En Alfrade fluisterde: ‘Dit is de vaas der glansen. De Koningin zendt iederen morgen deze fee naar de wereld om op het voorhoofd der kranken een glans van geduld te leggen. En wie dien glans ziet kan niet anders dan goed zijn voor die zieken, en velen genezen door dien glans alleen.’

De zeeroover schoof de gordijn weg voor de derde deur, zij konden er nauwelijks zien, het was of zij in den schemeravond stonden.

‘Is de Koningin hier geweest?’ vroeg Tobias.

‘Ik heb haar niet gezien,’ antwoordde de

fee die toen zichtbaar werd op den grauwen vloer met een boek voor zich.

Alfrade fluisterde: ‘In alle zalen wachtende feeën, zij moesten al lang aan hun werk zijn. Dit is het boek van den ouderdom. Wanneer de menschen oud worden zijn hun kinderen groot. Zij zijn dan alleen en zuchten en denken. Maar iederen ochtend leest de Koningin een spreuk uit dit boek en de fee gaat naar de oude menschen om die spreuk te zeggen. Dan glimlachen zij en begrijpen dat hun kinderen hen niet vergeten.’

Zij gingen voort en kwamen in de vierde, de vijfde, de volgende zalen: in de zaal waar de herinnering bewaard wordt waardoor stille kinderen, die op school dom worden genoemd, later alles even goed als anderen doen; in de zaal der geschenken waar niemand aan denkt.

Toen traden zij in de zevende zaal, zacht als fluweel, in de zaal van de rust der ouders. Het was daar zoo donker dat zij elkander vasthielden en rondtastten, alleen in het hooge raam was schemerlicht, en de twee oogen van den uil waren twee groene juweelen.

‘Is hier niemand?’ vroeg Tobias.

Er kwam geen antwoord.

‘Hier ligt ze,’ fluisterde Alfrade. De anderen knielden en onderscheidden, zeer onduidelijk, de fee op den vloer, haar groote vleugels lagen uitgespreid. Bij haar eene hand stond een korf met witte rozen en daarnaast lag een blank doekje. Alfrade legde haar hoofd dicht bij het hoofd der fee neer en fluisterde. Toen was er zuchten en fluisteren om beurte. En eindelijk weder opstaande sprak Alfrade, zacht als het ruischen van een berkeboompje:

‘Zij is hier geweest, zij heeft hier gezeten met de rozen in haar schoot. Zij is toen heengegaan, maar zij heeft de fee niet naar de wereld gezonden. Daar gaat dezen ochtend geen enkel kind uit de wereld heen, heeft ze gezegd. Wanneer een kind uit de wereld heengaat zendt zij deze fee om de oogen der ouders te wasschen. Dan zien de ouders niets dan het geluk dat zij gehad hebben met hun kind, en één van deze rozen bewaren zij. Laat ons gaan, de Koningin is in geen van de honderd zalen.’

‘Zie je niets in het spiegeltje?’ vroeg Tobias.

‘Niets,’ antwoordde de zeeroover.

Zij keerden terug in de hal waar het lichter was door het oranje en blauw kristal dat flonkerde hoog in den koepel.

‘De Koningin is nergens,’ zeide Denkmar.

‘Wat zullen wij doen?’ vroeg Puikebest.

Toen dachten zij na. Kaka hield zijn hoofd nedergebogen; de uil, de eend, de kraanvogel en de pelikaan, onbewegelijk naast elkaar, staarden recht voor zich naar de gesloten deuren rondom. Denkmar knikte en schudde zijn hoofd. Tobias zag naar boven of hij iets in den koepel zocht, Alfrade lag geknield met dichte oogen.

Ook Reinbern begon te denken, toen hij bemerkte dat de zeeroover, het spiegeltje voor zijn gelaat houdende, zijn anderen arm ophief en langzaam achteruit trad.

‘Kijk!’ riep hij en hield zijn adem in.

‘Wat?’ vroeg Tobias, ‘laat ons toch zien.’

Hij bleef achteruit loopen, het spiegeltje hoog boven de anderen houdende.

‘O!’ riep hij weer. ‘O kijk!’

Toen sloeg Tobias zijn vleugels uit en fladderde op zijn schouder zoodat de scharlaken mantel openviel, en riep eveneens:

‘O!’

‘Weg!’ zeide de zeeroover zacht.

‘Ik ga in den toren!’ En Tobias, zijn vleugels weer uitslaande, fladderde met haastig gerucht

door de hal. Zij stonden rondom den zeeroover, ongeduldig vragend wat er was. Op eens toonde hij hun het spiegeltje. Het was zwart. Het was niet meer goud, maar zwart.

‘Hoe komt dat?’ vroeg Denkmar. Alfrade stelde hen gerust, zeggend:

‘Het wordt weer licht.’

‘Wordt het weer licht als goud? Weet je wat ik gezien heb?’

‘Hij hield het spiegeltje voor zijn gezicht toen wij dachten: wat zullen wij doen? Toen kreeg hij een dwaze gedachte.’

‘Ik dacht: wij zien de prinses nooit weer.’

‘Nooit is dwaas. Toen ging er ergens een wolk voorbij, en die wolk zag hij in het spiegeltje.’

‘Ja, een groote zwarte wolk,’ en hij maakte een gebaar.

‘Toen zag hij een poort.’

‘Een groote gouden poort.’

‘Toen zag hij den nacht.’

‘Een grooten donkeren nacht met honderdduizend sterren.’

‘Toen zag hij in de poort -’

‘De prinses, ja, de prinses, daar stond zij.’

‘Toen vloog Tobias op zijn schouder.’

‘En zij riep ons, zóó, zóó.’

‘Toen zagen zij -’

‘Een kruis, een licht.’

‘Toen werd het donker.’

‘Zwart, zwart. Zie.’

‘Het wordt weer licht,’ zeide de elf, ‘wanneer wij komen waar de prinses is.’

Plotseling schrokken zij van de stem van een mensch ergens achter een deur. Zij luisterden. De Spillewiddel, het manneke dat iedereen helpt, kwam op zijn teenen den hal binnen en liep hen vlug voorbij, zeggende:

‘De nachtwacht is wakker!’

‘Wakker?’ vroeg Denkmar, ‘wakker in het tweede morgenuur?’

‘Ga mee,’ zeide de zeeroover, ‘wij moeten hem het spiegeltje laten zien.’

Hij sloeg zijn mantel over zijn schouder en stapte eveneens naar de deur waar de Spillewiddel door was gegaan. Zij volgden en kwamen in een hofje met één slanken boom in het midden, in de hoogte scheen de zon door de bladeren. Een bed stond er onder en daarin zat Slaap de nachtwacht, pas ontwaakt, geeuwend en zijn armen rekkend. De Spillewiddel leunde op den rand van het bed met een beker in zijn hand.

‘Goeden morgen!’ riep Denkmar.

‘Goeden morgen, het is voor het eerst dat ik het zeg,’ antwoordde de nachtwacht. ‘Het is zoo stil dat ik er wakker van ben geworden.’

‘Weet je dat de prinses met den Vreemdeling mee is gegaan?’ vroeg Denkmar.

‘Natuurlijk. Ik zie alles als ik droom.’

Hij wilde weer gaan liggen toen de zeeroover hem het spiegeltje voorhield, zeggend:

‘Kijk, het is van zelf zwart geworden.’

De nachtwacht trok zijn wenkbrauwen op.

‘Van zelf geworden is dwaas. Het wordt wel weer blank. Is dat de knaap?’ vroeg hij.

Denkmar antwoordde dat Reinbern de knaap was. Toen geeuwde Slaap, zweeg en dacht. Ook de anderen zwegen. Eindelijk zeide hij:

‘'t Is hier zoo stil dat ik er klaar wakker van word.’

Andries de worstelaar kwam hijgend het hofje binnen loopen. ‘Spiegeltje,’ zeide hij buiten adem, ‘spiegeltje....’

Hij was zoo moede dat hij op den peluw bij den nachtwacht neerzeeg. Zij deden hem vele vragen omdat zij ongeduldig waren te hooren wat hij te vertellen had, maar hij beduidde hun door gebaren dat zij moesten wachten.

‘Dat spiegeltje heeft al heel wat gedaan,’ zeide Slaap, zich de oogen wrijvend. ‘Evenals de ring, en het beeld, en die sleutel waar de menschen naar zoeken om in den hemel te komen. Kijk nu die vogels en dien hond en dien ezel en die kinderen, zoo stil of ik middernacht had geroepen, alleen maar omdat zij niets van dat spiegeltje weten.’

‘Het spiegeltje,’ sprak de worstelaar toen, ‘het spiegeltje weet waar zij naar toe is. Het orakel heeft het gezegd.’

‘Jawel,’ zeide Slaap, ‘het spiegeltje is ook heel wat ouder dan jelui met je allen bij elkaar.’

‘Wij kwamen in den tooverhal,’ sprak Andries weder, ‘de Doctor, de man die bakken kan, Frits en ik. Waar is de prinses? vroeg Frits. En toen antwoordde het orakel: Het spiegeltje weet het - nu, er is maar één spiegeltje - en haar vader of haar zuster vindt haar. Dat zal haar vader wel zijn, want zij heeft geen zuster.’

‘Spillewiddel,’ zeide Slaap, zich oprichtend, ‘geef mij eens van dat frissche water te drinken. En onthoudt dan allemaal wat ik je vertel van

Het spiegeltje,

aan wie het behoort, hoe het wegraakte, hoe

het weer terecht komt, wat het eigenlijk is en wat het later doen zal. Als ik vertel val ik wel weer in slaap.' De nachtwacht dronk, veegde de droppels van zijn baard en vervolgde: 'Dat verhaal is eigenlijk heel eenvoudig, maar jelui begrijpt het toch niet makkelijk.

Je hebt misschien wel eens van Psyche gehoord, dat wonderlijke meisje, dat in allerlei gedaanten gaat, dat je met blond haar ziet als je meende dat ze zwart was, dat je ziet lachen als je dacht dat ze altijd bedroefd was, en dat je nergens kan vinden als je haar zoo pas nog gezien hebt. Jelui kennen haar niet omdat ze zoo schuw is. Maar ik ken haar al lang en ik houd van haar of ze mijn eigen dochter is. Waarom ik van haar houd weet ik niet, en als je mij vraagt: wat is zij voor een meisje? dan zeg ik: ze is goed, ze is lief, ze is best. En ik kan het weten die dikwijls 's nachts, als je allemaal met je oogen toe op je bedden ligt, met haar onder de boomen heb gewandeld en gehoord wat lieve dingen ze te vertellen heeft. Maar behalve dat ze goed is weet ik niets van haar. Nu, dat spiegeltje hoort, bij recht en bij rede, aan niemand anders dan aan Psyche. Zij had het 't eerst. - Maar wat is het hier stil!

Ik was toentertijde in het land van de eerste menschen. Een goed land. Je lachte als je naar den hemel keek, en als je dan rond zag in bosch of veld, dan lachte je weer. Daar kwam op een morgen Psyche, met een droevig gezichtje, om iets te zoeken - wat weet ik niet, dat heeft ze nooit gezegd. Natuurlijk vond ze het bij ons niet, het was er niet. Ze was toen heel jong, en zoo lief dat iedereen naar haar kwam kijken en alles vergat. En dan vertelde ze, met tranen en snikken en zuchten, dat ze iets zocht, en iedereen schreide mee. Toen - ik geloof dat ik slaap krijg. Een nachtwacht slaapt overdag en waakt des nachts voor de rust.'

Hij sloot zijn oogen en hield zijn hoofd schuin of hij luisterde, en knikte soms. 'De waarheid,' fluisterde hij, en scheen te denken. Zij stonden zwijgend rondom hem. Eindelijk legde Corinna zachtkens haar hand op zijn schouder. Hij opende zijn oogen en lachte even.

'Ik heb wel eens gedacht dat het haar zuster was, zoo leken zij op elkander. Psyche zat op den grond gehurkt met haar handen voor haar gezicht, toen kwam er een meisje, niet veel grooter dan zij zelf of onze prinses. Het meisje

dat den weg weet. Ik heb vaak des nachts hooren roepen wat toch haar naam is, van een mensch die zit te peinzen en den tijd vergat, van een moeder die opstaat om haar kind in de wieg te zien, van een vroom man die wakker ligt en bidt; maar een nachtwacht waakt voor de rust, en dit meisje heeft mij veel gestoord in mijn werk, van mij zul je haar naam niet hooren. Zij zeide tot Psyche: Hier is het spiegeltje waar je het allerlaatste mee vindt, zoek het allerlaatste! Niemand dan Psyche vindt het. - En zij nam het en ging heen.'

Hij zweeg. Het meisje legde weer haar hand op zijn schouder en vroeg:

'Hoe is het verder?'

'Wat is het stil!' mompelde hij, voor zich starend. 'Zij vond het niet in het land van de eerste menschen. En zij herhaalde altoos bij zich zelve: Zoek het allerlaatste. Maar zij wist niet wat dat was en werd bedroefd. En er kwam een tijd - ik woonde niet meer in dat land, al lang niet meer, toen vroeg zij mij over haar te waken, want zij wilde duizend jaren slapen. Zij zocht altijd naar iets dat zij niet kon vinden. Een lieve vriendin van haar was verdwenen, en die zocht zij toen en vond

haar niet. Maar zij moest het allerlaatste zoeken, en als zij dan iets anders zocht en in het spiegeltje keek, zag zij niets. Daarom liet zij het wel eens ergens liggen wanneer ze rondging om te vragen: wie weet waar het is wat ik zoek? En toen zij bij mij kwam om duizend jaren te slapen, had zij het spiegeltje verloren.

Toen hebben verschillende menschen het gehad. En telkens als ik het weer zag was het anders dan toen Psyche het had. Gelukkig wist ik dat het in het begin van haar was geweest en dat zij het daarom wel weer terug zou krijgen. Want als iets je oorspronkelijk heeft toebehoord dan blijft het je toebehooren. Een arme timmerman in het oosten vond het toen, en die heeft er veel heerlijks in gezien. Later had de koning van de graalridders het. En toen hij was heengevoerd naar het eiland Avalon om te slapen, bewaarde Gwion het. Waar is die tijd van vroeger gebleven? Wat het allerlaatste is hoef ik je niet te vertellen.'

'Het allerlaatste!' riepen allen. 'Vertel ons alles!'

'Maar ik kan mijn oogen niet open houden. Hoor je dat?' vroeg hij met zijn wijsvinger voor zijn mond, half dommelend.

Zij hoorden niets.

‘Ik dacht het wel. Maar het spiegeltje vindt het. Het wordt licht. Neen, zeeroover, dat orakel vertelt geen nieuws, maar het heeft gelijk: haar vader of haar zuster vindt haar weerom. Wacht maar. Hoor je dat?’ vroeg hij weer.

Zij hoorden niets.

‘Dat moest komen,’ zeide hij glimlachend, en sloot zijn oogen.

Corinna tikte nog eenige malen op zijn schouder, maar hij gaf geen antwoord, hij ademde rustig in een diepen slaap. Zwijgend en in gedachten stonden de anderen rondom hem, het was zeer stil in het hofje.

‘Hoor,’ zeide Alfrade.

Over de muren vernamen zij een zonderling gerucht van klappende vlerken. Toen werd er zacht geloeid, zooals een koe loeit die in donker den weg zoekt, en van rechts, van links, van alle kanten daarginds kwam een gieren, een blazen, een huilen en bolderen als van de stormen des nachts wanneer de schepen vergaan. En eensklaps hoorden zij schreeuwen en gillen, angstige kreten, doordringend, verward en aanhoudend. En de nachtwacht snorkte kalm, regelmatig reutelend en ronkend met een

korte rust voor de adem weer uit zijn mond kwam. Het snorken klonk als het vreedzaam rommelen van een voorbijgaand onweer, en daarbuiten hoorden zij dat zachte zwellende stormgeloei, het gieren en klapwieken en de kreten.

‘De nachtwacht behoort overdag te slapen,’ zeide Denkmar. ‘Laat ons gaan zien wat daarbuiten gebeurt.’

Zij verlieten het hofje, haastig loopend, want het rumoer werd luider en het loeien klonk ontzaggelijk. En in de gaarde stonden zij in het klare licht, zij tuurden naar alle kanten en zagen iets, zij schrokken en hielden elkander vast.

Daar stond aan het einde van het grasveld een kromme boom voor de heesters. Naast dien boom, even lang en even krom, bewoog een gedaante, bruin en groen gevlekt, met een somberen kop vol oogen. Het monster had vele pooten en klauwen, zijn muil was zwart, en onder hem lag iets te kermen.

‘De Oenan!’ fluisterde Andries.

‘Je hoeft niet bang te zijn,’ sprak Alfrade met bijzondere stem.

Zij stonden bevend bij elkaar. Niettemin, behalve Andries, waren zij niet bang, want het

gedrocht zag er sierlijk uit en het bewoog zijn pooten met een deftige bevalligheid. Plotseling, terwijl zij hem aanschouwden, loeide de Oenan weer, zoo diep of het geluid uit den grond kwam. Andries en de zeeroover renden heen en Denkmar draafde hen na. Alleen Puikebest en het meisje, Kaka en de knaap stonden rondom Alfrade, dicht bij elkaar.

'Kom mee,' zeide de elf, nauwelijks verstaanbaar.

Zij volgden haar hand aan hand, zonder spreken, bevend door dat geweldig geluid dat den grond deed dreunen. De gansche tuin scheen verlaten. Langs het struikgewas zagen zij schimmen waren en vreemde gedrochten, een gele, de gluipende Ynen, en een grauwe grimmige, de Gimper, zwiepend en loerend met gebogen kop. Verder, onder de goudenregens verscholen, vonden zij Frits en den man die bakken kan, voorzichtig rondziende naar alle kanten. En juist toen zij naderden, klonk er boven hen honend gekrijsch: Perrewits, Perrewits! Maar niemand zag iets. Frits en zijn vriend struikelden en vielen, zij sprongen weder op en renden voort. Het was toen gloeiend heet. Overal klonken onverwachts geluiden en

angstige stemmen, Reinbern had geen tijd om te luisteren of te denken, terwijl zij haastig gingen. Eindelijk liepen zij een groene laan in onder takken, die neder hingen van het loof. Een vriendelijk, gezond edelman met een rooden tabberd aan stond daar te midden van een troepje, hij had roode wangen en een lachend gezicht.

'Wat een haast!' riep hij luid, met zijn handen op zijn heupen. 'Waar gaan jullie allemaal zoo hard naar toe?'

Eerst antwoordde niemand, iedereen zag voortdurend om. Maar Andries de worstelaar kwam dichter bij hem staan en zeide schuw:

'De spoken, Jan, de spoken!'

'De spoken! Wie loopt er voor spoken weg!' Hij proestte en zwaaide zijn armen zoodat zij allen mede lachten. Thomas, de man met de blauwe muilen, knikte en sprak:

'Het is dwaasheid weg te loopen als je nooit iets gedaan hebt, zooals ik. Maar het zijn vreeselijke spoken, en iemand heeft zijn straf gehad, dat heb ik zelf gezien, en de Baron ook, wij hebben hem hooren kermen.'

Toen werd er ergens gegromd, zoo zwaar, dat de bladeren der boomen trilden.

‘De Raalt!’ fluisterde iemand. En eensklaps keerde de edelman zich om en rende snel voort, zwaaiend met zijn armen. En iedereen hem achterna met angstig roepen en schreeuwen van: ‘O De Zwarte! De Rala! De Raalt!’ En zij verdwenen in een wolk van stof.

Puikebest, de knaap en het meisje bleven hand aan hand bij elkaar onder de lage takken. Kaka stond met gestrekten staart en blafte soms terug, binnensmonds. De elf zagen zij nergens. En telkens ijlde iemand vluchtend voorbij, en telkens hoorden zij een onderdrukte kreet van: De Rala! De Raalt! En het grommen naderde, fel en kwaadaardig. Het was koud onder die boomen.

Op eens kwam Kaka, woedend brommend, met zijn lippen opgetrokken, dichter bij Puikebest. In de verte zagen zij iets. Daar naderde iets. Het was de Rala, de zwarte, sluipend van boomstam tot boomstam. Hij was nog donkerder dan de nacht, zoo zwart dat zijn vorm niet te zien was. Er bestaat niets op de wereld dat zoo zwart is als de Rala en de Raalt zijn hond.

Zij liepen heen onder de boomen, de wind werd scherp. Toen kwamen zij aan een hek, hijgend van vermoeienis.

‘Daar komen ze,’ riep Puikebest, wijzend naar rechts en naar links en achter hen; daar zagen zij de Rala, de Oenan en al de anderen, de Raalt snuifelend aan iederen boom, de sidderende Ynen en de Gimper, de Skrat, een mager monster, de Grendel met groene tanden, een wanstaltige menigte. En een donderslag barstte in het geboomte, een vreeselijk geluid. Zij liepen vlug voort en toen zij aan het einde van de grasbaan een groep boompjes vol appeltjes bereikten, zagen zij een groot veld waar zich in het midden een menigte dieren bij elkander verdrong, allen met hun koppen naar den grond gericht om te zien.

Daar lagen mannen en jongens in een kring, schreeuwend, jammerend door elkaar met uitgestrekte armen en boven hen zwierden en zwaaiden de monsters met grijpende klauwen en grijnzende muilen vol ontzettend geloei en gehuil. Soms brulden ook de dieren, de leeuw met zijn zonen, de tijgers, de buffels en de olifanten, de bruine, de witte en de zwarte beren, de vurige draken en de eenhoorns en de griffioenen. Wat wild geschrei, gekerm en misbaar, wat angstige sprongen en handengewring, wat ellende en wanhoop.

Toen kwam de Rala, de zwarte, zwijgend.

'We moeten ze helpen,' zeide Puikebest.

Eensklaps werd het stil. De spoken bleven onbewegelijk, zwijgend met opgesperde muilen, hun koppen naar het oosten gericht. Daar rees hoog boven het geboomte de gouden spits van den toren der Vreugde.

En zij hoorden, klaar en zegevierend, het heerlijk kukeluren van Tobias den haan. Drie keeren klonk het, zeker en frisch als een klaroen, vol bezieling en hoop en moed. De hemel was overal licht.

Een wolk vloog op boven het veld: klapperend en rammelend, knarsend en krijschend rees de wanordelijke zwerm van spoken om hoog, dringend, tuimelend, vechtend onder elkander met gesnauw en gegons, en verdween naar het westen. De bladeren der boompjes ruischten, dat klonk als een groote zucht.

Toen werd de lucht vol van gejubel. De mannen en jongens sprongen op van den grond en omarmden elkander, en lachten en zongen, dansend van zotheid.

Vreemd was het. De dwazen hadden gejammerd en wee geroepen, de deugnieten en zij die altijd lachen. Niet de dieren.

De Baron kwam op een drafje aangeloopen, gevolgd door anderen. Hij nam zijn hoed af en sprak:

‘Nu, wat zeg je er van? Eendracht maakt macht, zeiden wij, en dat hebben die onverlaten ondervonden.’

Maar de man die bakken kan lachte hem uit, zeggend: ‘Neen, Baron, u was bang, en zij ook, en ik ook. Eere wien eere toekomt, de haan heeft ons gered. Als hij niet gekraaid had waren wij verslonden. Daar heb je Andries ook.’

De groote sterke man kwam met zijn knods over zijn rug rustig aanwandelen en Denkmar stapte aan zijn zijde.

‘Wel?’ vroeg hij, ‘heeft iemand schade gehad van de spoken? Ik begrijp wel waarom ze kwamen. Het was de schuld van den Baron, en daarom liep hij ook zoo hard.’

‘Andries,’ sprak de Baron, maar vervolgde niet. Andries zwaaide vervaarlijk met zijn knods zoodat iedereen op zij ging, en verweet hem dat hij iets had weggenomen dat Frits toebehoorde.

‘Het is slecht iets weg te nemen of te houden of niet terug te geven,’ zeide hij, ‘en als er kwaad wordt gedaan dan komen altijd de spoken.’

‘Zouden ze daarom gekomen zijn?’ vroeg Frits.

‘Onzin!’ riep een vroolijke stem in het appelboompje.

‘De Bitsan,’ zeide de Baron, ‘ik zeg niets.’

‘Onzin? Wacht even. Ik ga zitten. Nu moeten jullie eens hooren wat ik van de spoken heb ondervonden. Valt me niet in de rede, Baron.’

‘Neen, Andries,’

‘Wacht even. Hoe was het ook weer?’ De worstelaar hield zijn handen voor zijn oogen om zich beter te bedenken. Het groote veld lag rustig in het zonlicht, de wilde dieren waren achter de boomen gegaan.

‘Toen ik een kleine jongen was,’ begon Andries, ‘woonde ik in een heel hoog, een heel groot huis. Mijn pa was worstelaar net als ik en mijn oom was hand- en voetkunstenaar.’

‘Dat heb je al zoo dikwijls verteld,’ zeide de Baron.

‘Maar ik moet toch eerst iets over mij zelf zeggen, en over mijn pa en mijn oom? Anders begrijp je 't niet. Pa was groot en sterk, net als ik, maar oom was klein en vlug. Hij had ook de gewoonte om iets dat hij graag wou hebben weg te nemen. Daar hadden ze hem

al dikwijls voor gestraft en dan was pa verdrietig, want pa hield van oom. Maar oom hield alleen van zijn hondje, een heel, heel klein hondje. En op een keer nam hij een gouden ring van pa weg. Dat was wel niet erg, want pa had twee gouden ringen. Pa was ook niet boos, hij gaf oom een hand en zei: dat moet je niet weer doen, want nu heb ik nog maar één gouden ring. Nu, oom zei dat hij spijt had, dat zijn geweten hem knaagde, en alles ging goed. En op een morgen kwam hij hard lachend beneden en zei: Ik heb vannacht een spook gezien. Maar omdat hij zoo lachte geloofden wij hem niet. En elken morgen vertelde hij het zelfde en altijd lachte hij er bij. Oom was toch altijd zoo'n vroolijke man. En op een keer was pa's andere gouden ring ook weg. Oom en zijn hondje konden we ook nergens vinden, we zochten de heele stad door. Het was een akelige tijd, pa zat stil voor zich te kijken bij het eten en je hoorde nooit meer lachen in huis. Het was een groot huis en heel hoog, en nu woonden wij er met ons tweeën alleen. Dat duurde een heele poos, tot ik zelf worstelaar werd. En eens op een morgen toen we aan het ontbijt kwamen vonden we allebei de gouden ringen netjes

naast het bord. We waren verbaasd, we begrepen niet waar ze vandaan kwamen, al dachten we nog zoo lang. Pa zei niets, maar hij zuchtte. Er ging een heele tijd voorbij zonder dat wij iets van oom hoorden. Ik kwam toen meestal 's avonds alleen thuis na het worstelen, en dan voelde ik mij zoo eenzaam dat ik maar dadelijk in bed kroop. Nu had je boven mijn kamertje een heele groote zolder onder de dakpannen, en daar hoorde je altijd geluiden. Op een nacht lag ik weer zoo te luisteren, want ik kon niet in slaap vallen. En op eens schrok ik geweldig, ik hoorde daar boven iemand zuchten. Ik zat te rillen in mijn bed. Toen hoorde ik weereen zucht en een zachte stem die riep: Andries, ach, Andries, mijn jongen! Dat was de stem van oom. Wat moest ik doen? Ik stond op en stak de kaars aan. En als het nu eens iets anders is, dacht ik. Bang was ik niet, maar ik had zoo'n vreemd gevoel. Toen hoorde ik weer: Ach, Andries, mijn jongen! zoo zachtjes klagend. Je moet naar boven toe, dacht ik. Iedereen weet dat ik sterk ben, ik hoef dus niet bang te zijn, voor niemand, voor niets. En toch had ik zoo'n raar gevoel, ik wist niet wat. Maar toen ik hem weer hoorde: o, o, Andries! toen maakte

ik de deur open en ging de trap op naar boven. Eerst zag ik niets, maar ik hoorde allerlei geluiden. Wie is daar? vroeg ik. o, Andries, riep oom weer. En toen zag ik hem op den vloer liggen naast een grooten koffer. Wat was hij veranderd. Bleek en grijs en mager, zoo mager lag hij daar, dat ik huilen moest. Ja, Andries, mijn jongen, zei hij, nu is het uit, mijn lieveling is weg. Dat was het hondje waar hij zooveel van hield. Toen vertelde hij dat hij nooit om de spoken had gegeven, dat hij altijd om ze lachte, tot hij eens op een keer een ander spook had gezien, een zwarte. Je hoeft nooit bang te zijn voor spoken, zei hij, want ze zijn er alleen maar om menschen die kwaad gedaan hebben bang te maken, maar ze doen niets. Behalve die zwarte. Van het oogenblik dat ik de zwarte gezien heb is mijn lieveling weg. Waar is hij nu? Ach, ik heb overal gezocht. Ik heb zooveel gezocht dat ik geen tijd had om te eten. En hij is nergens, nergens. En nu zie ik iederen nacht de zwarte. O Andries, pas op, de zwarte is er niet alleen om menschen die iets gedaan hebben bang te maken, maar ook als je niets gedaan hebt, doet hij je kwaad.'

'Neen, Andries!' riep plotseling de stem van

de onzichtbare Bitsan in den appelboom, ‘je hebt je oom niet goed begrepen. Er zijn vroolijke spoken, zooals ik, die alleen maar wat plagen, de menschen schrikken even als ze ons zien, en lachen dan; goede spoken, zooals de Rana Rahana, die je alleen maar bang maken zoodat je gaat nadenken; en booze spoken, zooals de Rala. Er zijn een paar honderd spoken die iedereen soms ziet, en bovendien heeft een ieder nog zijn eigen spoken, de een meer, de ander minder. De Rala komt altijd als er iemand van wien je veel houdt is weggegaan. Daarom is hij ook hier gekomen nu de prinses weg is. Ik heb altijd medelij met de menschen als ik weet dat de Zwarte naar ze toe zal gaan. Vooral tegenwoordig. Vroeger was het anders. Als er vroeger iemand heenging, dan wisten de menschen: o hij is daar of daar heengegaan, en de Zwarte kwam dan maar even zooals des avonds de duisternis komt. Heb je wel eens alleen geloopen, Andries, mijn jongen, als het donker wordt en ben je dan niet even, even maar bang geweest, zoodat je ging fluiten? Als het schemert, als het stiller wordt en de avond komt, zijn de menschen stil en even, even maar bang voor de duisternis - het is

dan de goede Rana Rahana die rondwaart. Maar de Rala is nog donkerder dan de donkerste nacht. Ik wou dat niemand hem ooit zag.'

De Bitsan zweeg. Het bleef lang stil. Eindelijk klonk er een onderdrukt gegrinnik en zijn stem weer spottend:

'Wat ben je toch dom, Andries, mijn jongen! Je denkt dat de spoken geen kwaad doen. Maar pas op! Pas op!'

'Wat de Bitsan zegt heeft heelemaal niets met mijn oom te maken. Ja en oom huilde als een kleine jongen. Ik nam hem op en droeg hem naar zijn kamertje. Ach, mijn lieveling! riep hij aldoor. Toen pa thuis kwam schrok hij geweldig, maar hij was erg blij dat oom weer terecht was. En toen vertelde oom van allerlei kwaad dat hij vroeger gedaan had, maar alle dingen die hij wel eens had weggenomen had hij weer stilletjes terug gegeven, net als de ringen van pa. Maar de Zwarte bleef toch altijd 's nachts bij hem komen. En toen was hij zijn hondje kwijt geraakt. Een klein wit hondje was het. Dat was verschrikkelijk voor hem. Nu is het uit! riep hij aldoor, laat de zwarte maar doen wat hij wil! En toen ik den volgenden morgen in zijn kamertje kwam om zijn ontbijt te brengen,

was hij er niet. We hebben hem nooit meer gezien. En het ergste was dat pa hoe langer hoe stiller werd, en soms zei: Andries, nu je oom weg is zie ik 's nachts ook de zwarte. En pa was sterk en hoefde niet bang te zijn. Dus je ziet dat je toch moet oppassen met de spoken. Ik wou dat de klok maar weer luidde.'

Reinbern zat bij den boomstam met zijn hoofd in zijn beide handen, starend op het fijne mos, in zijn verbeelding zag hij zijn vader en wat er vroeger gebeurd was, en hij dacht aan de prinses. Hij schrikte op toen in de stilte de welluidende stem van Denkmar klonk:

'Je uitspraken zijn strijdig. Je hebt gezegd dat men niet bang hoeft te zijn en ook verklaar je dat men toch moet oppassen.'

'Ja, maar je hoeft toch heusch niet bang te zijn.'

'Waarom hadt je je dan zooeven verscholen?'

'Ja, dat weet ik niet, maar je hoeft toch heusch niet bang te zijn.'

'Je spreekt onredelijk, vrind. Ik zelf heb inderdaad den Oenan en de anderen gezien, en ik wil de mogelijkheid aannemen dat er meer dergelijke onverklaarde verschijnselen bestaan.

Maar dat zij in eenige betrekking zouden staan tot het hondje van je oom, lijkt mij verdichtsel. Ik mag dat niet.'

Alfrade knikte den worstelaar glimlachend toe en sprak:

'Onze Andries spreekt onredelijk, Denkmar, dat is waar, maar hij heeft gelijk, je hoeft niet bang te zijn voor de spoken en toch moet je oppassen.'

'Eilieve, ik wil altijd gaarne leeren. Vertel mij, wat zijn spoken?'

'Wat is vrees, Denkmar?'

'Vrees is onwetendheid. Is derhalve een spook -'

'Neen, neen,' riep de Bitsan, 'een spook is niet de geest van een ezel.'

Denkmar keek naar boven, wrevelig omdat hij in de rede werd gevallen, en antwoordde: 'Ik was niet voornemens dat te vragen, onhoffelijke Bitsan. Onwetend is een ezel niet, weinig wetend wellicht. - Is nu een spook -'

De Bitsan viel hem weer in de rede:

'Een spook is iets, Denkmar, iets, iets, in elk geval iets. Wat is een ezel, mijn vrind? Is een ezel iets? Een ezel kan eten en drinken, slapen en loopen, schrijven en eten, is een

ezel iets of niets? O ik arme weinig wetende Bitsan, wist ik maar wat een ezel is.'

'Ik zal zwijgen,' zeide Denkmar.

Toen kraaide de haan weer klaar en heerlijk ginds van den toren.

En Alfrade juichte: 'Naar het paleis! Tobias roept!'

VII.
Hoe iedereen wacht en vraagt en niemand iets doet, en Hoe de Scheepsjongen en de Ganzen elkander verkeerd verstaan.

In de gaarde voor het paleis vonden zij een wachtende menigte, en elk paar en elk groepje dat zij voorbijgingen hoorden zij over de spoken of over den Koning spreken. Zij gingen voort tot de marmeren banken die voor den toren in een kring stonden en zagen daar Ostara de lichtende zitten met de zwijgende jonkvrouw die alle gebeurtenissen in haar boek schrijft. Het meisje liep naar hen toe en vroeg:

‘Is de prinses terug?’

Zij antwoordden geen van beiden, maar Ostara glimlachte en streelde haar. En toen het meisje haar vragend bleef aanzien, zeide zij:

‘Het is goed dat zij gegaan is. Wij zullen haar wederzien.’

Haar stem klonk of er een vogel vloog. Corinna staarde naar boven.

Zij gingen naar de volgende bank waar zij zich nederzetten naast elkander, Puikebest en Kaka, het meisje en Reinbern, en zij dachten over de prinses, waar en wanneer zij haar weder zouden zien. En onderwijl aanschouwden zij wat er gebeurde in den kring.

Drie feeën naderden hand in hand, teedere, blanke gestalten, met groote oogen die hen aanzagen, liefelijk, maar in een glans van droefheid. Alfrade, voor de bank staande, zuchtte en fluisterde: ‘Zoo zijn er velen die leven drie aan drie en den mensch beschermen wanneer hij jong is en volwassen en oud, en voorspellen wanneer er iets gebeuren zal. Maar de menschen zenden haar weg. Vreezen zij nu dat zij ook van den Berg heen moeten gaan?’

Reinbern peinsde waar en wanneer hij haar weder zou zien, en onder het peinzen zag hij drie anderen naderen, een roode, een blauwe, een groene, met gebogen hoofden, en hoorde hij Alfrade: ‘Ach, zij komen den Koning hun glans weer vragen.’

Drie witte vrouwen volgden, langzaam en teeder, eene die zeer jong was en een weefspoel

droeg, eene in het midden des levens, en eene die oud en grijs was. ‘Noodlot!’ fluisterde Alfrade, ‘Hoeveel is er gebeurd! Er is geen einde aan den schrik der wezens. Nona, Decima, Morta. De zachte schikgodinnen van het zuiden, die den aanvang kennen van een ieders lot, die het verder weven en het afsnijden aan het einde. Zij hebben hun draad verloren, zij weten niet meer of zij goed doen of kwaad.’

Drie groote gezusters in bruine gewaden, met de armen smeekend geheven, traden in den kring. ‘De schikgodinnen van het noorden, Urdir, Verdandi, Skuld, de nornen die uit de donkere wolken, uit de winterstormen ginds over de rotsen aan zee nederdalen wanneer een kind wordt geboren of wanneer een oud man heengaat. Komen zij hier om te vragen wat er gebeurd is? Weten zij niet meer van den tijd die voorbij is, van den tijd die nu is, en van den tijd die komen zal? Arme jonggeborenen, de nacht zal duister zijn wanneer de nornen u verlaten, arme ouden van dagen, de winter zal koud zijn.’

Een treurende fee schreed langzaam aan, haar zwarte haren hingen neder over haar borst. Een nederig man met een takkenbos op zijn

rug volgde haar. ‘De maan kan geen licht meer geven,’ fluisterde Alfrade op zingenden toon. ‘Selene komt den Koning vragen de klok weer te luiden. En Sprokkel is bedroefd, zie, hij heeft zijn vroolijkheid verloren. Hij is het mannetje in de maan en draagt een takkenbos omdat hij lang geleden op een verboden dag hout had gezameld in het woud; hij werd toen gestraft en met steenen gesteenigd en is toen met zijn takkenbos naar de maan gegaan. Daar leeft hij in eenzame vreugde, en wanneer hij lacht straalt de maan haar zuiver licht dat heimlijk geluk en vrede geeft. Zie, Sprokkel is bedroefd.’

Reinbern dacht aan de prinses, waar en wanneer hij haar weder zou zien.

Toen hoorde hij gefladder van wieken, hij sloeg zijn oogen op en ontwaarde Tobias die van den top des torens vloog recht naar Ostara. En hij zette zich op haar schouder, en zij lachte. Van alom kwamen dieren en elven en kabouters opgetogen aangesneld, onder elkander een zacht gerucht makend, schuchter en ruischend.

Damone de bronnefee ging naast haar zuster Sirone, vragend: ‘Is de tijd gekomen? Moeten wij naar de wereld terug?’

En een zeekaboutertje antwoordde knipoogend: ‘Dit is het begin van het einde, vriendinnen.’

‘Wat is het einde, Mallabron?’ vroeg Denkmar.

Zabulon, het manneke met den langsten baard, antwoordde: ‘Wanneer er geen wijsheid is en geen dwaasheid, geen licht en geen duister, geen ezel en geen nar; wanneer er verstand overblijft en schemering en enkel muilezels, dan Denkmar, kan je vragen wat het einde is.’

‘Enkel muilezels! Dien tijd hoop ik niet te beleven!’

Een roode nimf vroeg, overal rondziende:

‘Hoe is de tijd? Wie weet het?’

En Zabulon antwoordde weer:

‘Raar, liefje. Gister was hij te lui en vandaag loopt hij op stelten.’

Denkmar schudde zijn hoofd, mompelend:

‘Zonderling. Iedereen wacht en vraagt en niemand doet iets. Waarom? Staat de tijd stil?’

Alfrade wenkte hem nader. ‘Vraag niet, Denkmar,’ zeide zij, ‘wacht.’

Rein schoof dichter bij het meisje en Puikebest. Tobias zat roerloos met gesloten oogen, Denkmar staarde naar den grond. Zij dachten

en roken den geur van de roos op Reinberns hoed.

‘Wij moeten heen naar de wereld,’ hoorden zij Sprokkel zachtkens klagen, en de bleeke fee van de maan antwoordde: ‘Hoe zal ik zonder mijn Sprokkel zijn?’

‘Ik heb mijn glans verloren,’ jammerde een andere, ‘wat kan ik doen?’

‘Wie zegt dat wij terug moeten?’ vroeg een stem, en andere stemmen herhaalden die vraag.

‘De helden zijn teruggekeerd, zij hebben het gezegd.’

‘De koningen zoeken niet meer, zij zijn moe.’

‘Iedereen zegt het: terug, terug!’

‘Terug? Waarheen?’

‘Naar de eilanden!’

Frits stond te midden van elven en feeën. ‘Naar de eilanden, ja. Andries heeft het gehoord van iemand die het zeker wist. Wat moet ik op de eilanden doen?’

En van mond tot mond werd de mare herhaald dat zij naar de eilanden moesten gaan. De feeën, dichter rondom hem staande, vroegen Frits hoe het daar was, of er bosschen waren, bergen en rivieren. Toen trad Ostara in hun midden en sprak: ‘Niemand heeft gezegd dat

wij heen moeten gaan. Weest allen rustig, de Koning en de Koningin denken te zamen.'

De scheepsjongen kwam voor haar staan.

'Ostara,' vroeg hij, 'moet een gans zijn woord houden?'

'Zeker,' antwoordde zij.

'Dan heb ik het gewonnen,' zeide hij. Twee ganzen stonden tegenover hem, roerloos en zwijgend. 'Ze hebben mij gevraagd hun ei naar de eilanden te brengen, ik wou het doen en het was afgesproken, maar nu willen ze weer niet.'

'Wij blijven hier,' zeide de eene gans.

'En het ei ook,' voegde de andere er bij.

Damone de bronnefee liep fluks naar haar zuster om te zeggen: 'De ganzen zenden hun ei naar de eilanden. De tijd is nabij.'

En Mallabron en Zabulon zagen elkander aan met veel rimpels in hun voorhoofden, en de een fluisterde: 'De ganzen zijn wijs. Waarom willen zij hun ei hier vandaan?'

Toen zagen allen naar boven waar twee duiven uit den hemel daalden en zich nederzetten ter wederzijden van Tobias, om beurte roekoeënd. De eerste sprak:

'Wij hebben haar gezien in het middagland.'

Er steeg een zacht geluid van verbazing. En de andere sprak: ‘Zij ging over de bloemen aan den zoom van het bosch. Zij lachte en zeide: Wij zullen weer te zamen spelen en dansen, aanstonds, aanstonds....’

En de eerste duif weer: ‘Toen verdween zij dansend in het licht, er was overal licht.’

Iedereen zweeg en staarde naar het zonlicht omhoog. Het eerste geluid was van Tobias: ‘Gelukkige duiven!’ riep hij. Toen werd het een groot gerucht, eerst in den kring der banken, dan alom in de koningsgaarde, een groot gerucht van lachende vragen en verheugd geroep, van allerlei welklinkend dierengeluid en het stemmengeruisch der feeën: ‘De duiven hebben haar gezien, wij zullen weer te zamen spelen en dansen!’

Maar boven die vroolijke stemmen steeg een kreet en veelvuldig geschrei. Het roepen werd gesust, de vroolijkheid verstomde, van allen kant fluisterde men en die het gehoord had fluisterde het voort: Ahasverus de grijze Jood had haar gezien beneden aan het strand der zee. De schaduw van de prinses had voor hem gestaan op het water en gezegd: Volg mij! En toen hij vroeg: Waarheen? had zij geantwoord:

Hier ver vandaan, volg mij! Hij had geaarzeld om even na te denken of hij over het water kon gaan, en toen hij op zag was zij verdwenen. Ahasverus was bedroefd, hij had de schaduw gaarne gevolgd.

En overal waren de oogen nedergeslagen, en overal ging gefluister: ‘Hier ver vandaan! hier ver vandaan!’

Tobias boog zich tot Reinbern neder en sprak: ‘De zon gaat voort, wij zijn al voorbij het midden van den ochtend. Zij lachen van hoop of zwijgen van vrees en de eenige die weet wat wij doen moeten, de Koning, talmt in den toren. Het is moeielijk te wachten en niet te hopen of te vreezen.’

In den kring en daarbuiten in de gaarde klonken verwonderde vragen, iedereen vroeg iets en wie antwoordde vroeg eveneens. En dichter bij hem hoorde Reinbern weer de stemmen van Ostara, van den scheepsjongen en van de ganzen, om beurte vragend. ‘Later?’ hoorde hij, ‘later?’ En daar hij gaarne wilde weten van later, keerde hij uit zijn gedachten terug om te luisteren.

Ostara stond in het midden, de scheepsjongen aan haar linker- en de twee ganzen aan haar

rechterhand tegenover elkaar, en feeën, elven, kabouters rondom hen.

‘Waarom later?’ vroeg de scheepsjongen.

Toen sprak een der ganzen:

‘Zie, Ostara, wij hebben er nooit over gesproken. Maar nu zullen wij het vertellen. Niemand kent het geheim van

Het Ei,

behalve mijn broeder en ik.’

Tobias richtte zich verwonderd op en Denkmar mompelde: ‘Het ei! Het vraagstuk bij uitnemendheid!’

‘Zie,’ sprak de eene gans, ‘mijn broeder en ik bezitten een ei. Eén enkel ei. Wij bezitten het al zoo lang dat wij niet meer weten hoe wij het kregen. Wij praten er dikwijls over, dat zijn onze liefste oogenblikken; soms meenen wij dat wij het in het oosten vonden in ons nest, dan weer gelooven wij dat het door een onzichtbare hand onder onze vleugels gelegd werd. Het is niet ons eigen ei, dat weten wij. Het gebeurt wel wanneer we ontwaken dat een van ons gedroomd heeft dat hij het zelf heeft gelegd, wij zijn dan stil zoo'n dag van geheime vreugde, maar in den avond zucht ik of mijn broeder en we begrijpen dat we aan iets ge-

dacht hebben dat niet bestaat. Toch is het ons lieve ei, het is altoos van ons geweest. Maar we hebben het nooit kunnen uitbroeden.'

Toen sprak de andere gans: 'Wij woonden vroeger op een eiland in het zuiden. Om beurte zaten wij op onzen schat en iederen morgen vroegen wij elkander: Wanneer zal het opengaan? Wanneer zal er een kleine vogel uit komen? Mijn broeder antwoordde altoos het eerst: Morgen! En ik herhaalde: Morgen! En iederen dag vroegen wij elkander hetzelfde. Maar het ging niet open. Alleen bemerkten wij iederen winter wanneer wij het weer naar het zuiden droegen, dat het zwaarder werd. Toen, op een dag, kwam Gwion op de rots waar wij woonden.'

En de eerste gans ging voort: 'Gwion, de bewaarder der schatten. Hij sprak: Gij zijt de ganzen die het ei hebt. Hoe meer gij er op broedt hoe zwaarder het wordt, en het zal zoo zwaar worden dat de wereld zelf het niet meer dragen kan. - Wat zal er dan gebeuren? vroegen wij. De groote nieuwe vogel zal geboren worden.'

En de tweede sprak: 'Wij weten, de ganzen sterven en uit hun eieren komen de jonge

ganzen. Maar dit is ons ei niet. Daarom vroegen wij: Is het een gans die te voorschijn zal komen of een andere vogel? - Het zal de nieuwe vogel zijn, antwoordde hij en ging heen.'

'De nieuwe vogel,' mompelde Denkmar, 'zou dat de Phoenix zijn?'

De ganzen zwegen en enkele stemmen vroegen: 'De Phoenix? Hebben ze het ei van den Phoenix?'

'Wij weten het niet,' hernam de eerste gans. 'Maar het zal een groote vogel zijn. Want het ei wordt altijd zwaarder. Wij vreesden dat het eens zoo zwaar zou worden dat de wereld het niet meer dragen kan. Daarom kwamen wij met onzen schat naar dezen Berg. Toen wij het gerucht hoorden dat iedereen hier vandaan moest, vroegen wij den scheepsjongen ons ei naar de wereld terug te brengen, het is voor ons beiden te zwaar. De belooning die hij zelf koos zou een meloen zijn. Maar Ostara stelde ons gerust, en wij weten zeker dat den nieuwen vogel geen kwaad kan gebeuren, nergens en nooit.'

'Ziezoo,' zei de scheepsjongen, 'ik heb mijn mond gehouden zoolang zij praatten, nu ben ik aan de beurt. Mij hebben ze niet alles ver-

teld, want dan zou ik het ei zeker niet aan boord genomen hebben. En weet je waarom niet?'

'Waarom?' vroeg Ostara.

'Zal ik het zeggen of niet? Als ik het zeg doe ik hun een pleizier, en als ik het niet zeg weten ze het niet. Eigenlijk moest ik eerst mijn meloen hebben.'

'De slimmerd!' fluisterde het zeekaboutertje.

'Nu, ik zal het maar zeggen. Ik heb het ook beloofd. Maar jullie zijn toch domme ganzen dat je niet eerder verteld hebt wat voor ei het eigenlijk is. Want dan had ik je den koers kunnen geven. 't Zou me verwonderen als het niet hetzelfde ei is.'

'Vertel het, Morgan, als je goed nieuws hebt geven wij je een meloen.'

'Neen, dat hoeft niet. Niet dat ik er niet van houd, hoor, ik ben er dol op. Maar 't is zoo aardig om te vertellen. Het gebeurde op mijn eerste reis. Met mijn vader op 'de Goede Hoop.' De vlugste schoener die ooit bestaan heeft, en alles netjes aan boord, daar kan je gerust op zijn. Smerig weer, jongens, als modder, verschrikkelijk. Zoo'n storm heb ik nooit meer meegemaakt, van mijn leven niet. En op een

nacht daar had je 't - kraak, krak, boeng, psh! Alle hens aan dek! roept den ouwe, en de bootsman fluit en wij naar boven. Aan de pomp! roept den ouwe. Aan de pomp, meneer! Morgan, trek je oliejas aan, en je laarzen - die had ik vergeten, zie je. En nat dat het was, nat! Als er zoo'n golf oversloeg dan zaten we wel een kwartier onder water. Nou, ik had zoo mijn laarzen aan natuurlijk en stond aan de pomp. En zoo werkten we bij ploegen den heelen nacht door tot het dag werd. Dat voel je aan je schouders. Toen ging de wind zoo'n beetje neer. We waren bij een eilandje, en waar je keek, overal zag je rotsen en van die vuile gemeene klippen. Ja, zei den ouwe, het beste is anker uit en lek stoppen. Dus anker uit en aan het werk. Morgan, jij aan wal om hoogte te nemen. Ik in de jol. Een kale rots was het zonder een enkel grasprietje. Maar midden in hadt je een grot, een zwart gat, en als je daarin ging kwam je onder het eiland, en nog veel verder. Ik sta zoo te kijken, en daar komt een baasje te voorschijn, een heel klein kereltje met een baard als een zwabber, en hij knikt en vraagt: Weet jij waar het ei is? met zoo'n knipoogje, weet je. Het ei? vraag ik. Ja, als je op je rei-

zen iemand tegenkomt die het heeft, zeg hem dan dat hij uitkijkt. Er zijn hier al honderden van die wezens gekomen, met van die kwade oogen, om het te zoeken. Ze zeggen wel dat ze iets anders zoeken, steenen of planten of zoo iets, maar dat geloof je niet, hè? En als ik ze dan op den man af vraag of ze weten waar het ei is, dan doen ze of ze niet eens gelooven dat het bestaat. Maar de boeken zeggen: ze willen je ondergang, verlaat het land tot je weer geroepen wordt. De kabouters zijn al gegaan, je vindt er nog maar weinig die hier en daar de oude schatten bewaken. Wat is dat voor een ei? vraag ik zoo. Wel, het ei waaruit de nieuwe vogel komt die alles weerombrengt en alles opnieuw begint. En toen begint hij uit te pakken, neen maar, zijn mond staat niet stil. Dat het ei altijd bestaan heeft. Over den ouden tijd toen alles mooi en goed was. Maar dat het nog veel beter wordt, daar kan je op aan. Over zekere menschen die elkaar altijd verkeerd verstaan. Over mij, dat ik waarheid niet van onwaarheid kan onderscheiden; maar dat zou ook geregeld worden. Over den mooien tijd die later komt, nieuwe dieren, nieuwe menschen, die heelemaal van voren af

aan beginnen, zonder zonden en zoo meer. Dat zou allemaal gebeuren wanneer de nieuwe vogel uit het ei komt. Nou, ik beloofde hem dat ik den man die het heeft zou waarschuwen als ik hem voor den kijker kreeg, en dat ik hem zou raden een poosje van de wereld weg te gaan. Dat was vast het eilandje waar jullie vroeger woonden.'

'Ja, ja,' zeiden de ganzen.

'Nu is het rare van het geval, toen ik aan boord kwam vertelde ik mijn vader wat ik gehoord had. En weet je wat hij zei? Net hetzelfde als het kereltje: je kan waarheid niet van onwaarheid onderscheiden, zei hij. Maar hij bedoelde dat hij er niets van geloofde. Ik heb dat praatje zoo dikwijls moeten hooren, toen ik het monster Adamastor gezien had en de zeeslang en nog veel meer, zoo dikwijls dat het me begon te vervelen. Toen ben ik maar in mijn eentje gaan varen, tot ik toevallig hier binnen liep. Zie je, als jullie nu dadelijk gezegd hadt dat jullie ei hetzelfde is als waar mijn man het over had, dan hadden we geen woorden gehad. Houdt je ei nog maar een poosje hier, zou ik zeggen.'

'Het is veilig in de hoede der ganzen,' sprak

Ostara, ‘niemand kan het deren. Het is waar, het moet een groote vogel zijn die alles wat verloren is terugbrengt. Dan komt de nieuwe tijd en iedereen is jong.’

‘De nieuwe tijd,’ zeiden de twee ganzen.

‘Maar wij moeten wachten en hopen. De toekomst is heerlijk.’

Toen sloeg Reinbern, die geluisterd had starend naar den top van den toren, zijn oogen neer en dacht: Hoelang, hoelang moet ik nog wachten? Zijn wangen gloeiden en hij kon wel weenen, hij verlangde naar zijn vader die alleen thuis zat te werken in het stille donkere kamertje, naar de wolken die over de stad gaan en over de zee, naar iets dat zeer ver weg was. Het meisje hield zijn hand vast en fluisterde zoo zacht dat geen ander het hoorde:

‘Wij moeten wachten.’

Ginds steeg gejuich en daar kwam Peter aan met rood bezweet gelaat en zijn pet schuin op het hoofd. De man die bakken kan liep achter hem. Peter knikte vriendelijk lachend rechts en links, en dichter bij gekomen zeide hij:

‘Zoo, dat is gedaan! Warm! Best land, hoor! Zoo gezaaid, en zonder mest, en zoo schiet alles uit den grond, malsch en frisch. Dat moet

je eens komen zien, het akkertje staat heelemaal groen. En te wieden valt er niet, nergens onkruid. Nu wou ik eerst wat eten, en dan maar wachten. Waar kan je hier brood krijgen?'

'Brood?' vroeg de man die bakken kan verbaasd.

'Jawel, Thomas, brood. Versta je dat niet? Ben je weer niet aan het bakken geweest? Ik ken je wel, luilak, met je onnoozel gezicht.'

'O!' zei Frits, 'dat is niet aardig om zoo te schelden.' En Andries dreigde: 'Pas op.'

'De Koningin!' riep Tobias. 'Eindelijk!'

Iedereen rees en staarde naar den toren. Daar stond, midden in den gulden boog van den ingang, de Koningin in haar blauwen mantel. Haar oogen waren stil en open.

Het werd stil. De stilte werd groot en ver, of er geen einde was. En iedereen zag naar haar en wist waar zij in haar hart aan dacht. Een goede stilte was het, als lafenis, na al hun zoeken en wachten, en vreezen en hopen.

Toen klonk zachtkens het lief geluid van de klok van Vreugde.

VIII.
De klok van Vreugde. De Koningin gaat door de gaarde en de Doctor vertelt van de Menschen. Besluit van den Koning. Uittocht.

De tonen vloeiden in rustige maat hoog in den hemel, zij luisterden naar iederen klank van begin tot einde. De kleinere torens daar beneden zwegen, want de klanken van Vreugde de Hooge, die goede klok, zóó teeder dat het oor alleen ze niet geheel verstaan kon, zóó ruischend in onverwachte heerlijkheid, werden een spel te schoon voor antwoord.

En luisterend hoorden zij ook de stem der Koningin die in den kring der banken was gekomen. Er zweefde een hooge toon in het blauw des hemels, als het blaten van een verdwaalde geit in de bergen, en er volgden twee goedhartige ondertonen, als reizigers die elkander op den landweg goeden morgen wenschen. De

Koningin bleef bij de duiven staan en de duiven bogen hun kopjes.

En de eene zeide: ‘Wij zullen weer met haar spelen en dansen!’

En de andere: ‘Aanstonds! Aanstonds!’

En Sprokkel nam zijn pet af en sprak: ‘Ach, ik ben bedroefd geweest. Maar ik zal mijn last weer dragen en lachen als de maan schijnt.’

En de Koningin glimlachte en Sprokkel kon zijn oogen niet van haar afwenden.

‘Hoor dat geluid daarboven!’ zeide Puikebest.

Klare klankjes vielen bij drieën als droppelen in het rond, de kleinste, de middelste en de grootste in gelijke maat, en dan weer drie, aardig als een tooverwijsje. Een waternimf begon zacht te neurieën.

‘De Koning is verheugd,’ zeide Denkmar.

‘Je hoort goed,’ antwoordde de Koningin, en zich tot Tobias wendend vroeg zij: ‘Heb je de klok ooit zoo gehoord, Tobias?’

‘Nooit, nooit, nooit! Maar de Koning kan alles en het is de heerlijkste klok die bestaat.’

‘De waarheid, dat is de waarheid, de heerlijkste die bestaat!’ viel Ahasverus in met diepe geestdriftige stem. Vermoeid en gebogen van ouderdom, maar met een gloed op zijn

gelaat stond hij voor de Koningin. ‘De klok doet mij denken aan iets van lang geleden, langgeleden,’ zeide hij met gesloten oogen.

Toen zeide de ezel zacht: ‘Het geluid herinnert ook mij aan iets dat ik lang geleden hoorde.’

En Puikebest lachte, zeggend: ‘Ik denk ook aldoor aan iets. 't Is net als vroeger in het voorjaar. Dan kon je 's Zondags buiten in het veld loopen en naar de boomen kijken en dan was het bijna zoo heerlijk als nu. Maar niet elken Zondag. Ik herinner mij maar één zoo'n dag.’

‘Het was de dag voor we hier naar toe kwamen, op Paschen,’ zeide Kaka naar boven starend. ‘We zaten samen aan den slootkant, heel stil, en hoorden de torenklok in de verte. Het was bijna zooals nu.’

‘Neen, anders,’ zeide Tobias, ‘ik heb de mooiste Paaschklokken gehoord, maar geen één luidde zooals deze.’

‘Geen één, Tobias,’ sprak Ahasverus weer. ‘Hoor!’

De klok zong. Als een oud man die alles vergeten is en slechts aan één ding denkt, als een oude zeeman die alleen aan het strand staat en naar de verte tuurt. De klok zong als

twee vogeltjes in den dageraad, in het eerste licht dat door de loovers straalt. De klok zong zooals een moeder wanneer haar kind ontwaakt. Toen zweeg de klok, zooals de wind zwijgt hoog in het woud op een lentedag.

En overal begon het gemurmel der feeën en elven, het geluid der dieren, en het zachte brommen van de stemmen der mannen, onder de boomen, op het gras, achter de heesters. En zooals een gouden muntje rinkelend op den vloer valt, zoo viel ver in de hoogte weer een nieuwe klank, en zóó ving een dansje aan, een rustig dansje boven het gerucht der wezens beneden.

‘De klok heeft nog nooit zoo lang geluid,’ merkte Denkmar op.

‘Zoo'n klok bestaat in heel de wereld niet!’ zong Tobias uit.

Toen wenkte de Koningin Alfrade om mede te gaan. Reinbern en het meisje volgden. En onderwijl wemelde en dartelde daar in de hoogte een menigte klanken van velerlei toon, huppelend in uitbundige rijen, zwierend in vluchten, schitterend, jubelend, schaterend.

In de gaarde bloeiden de planten, de heesters en de kleine boomen. Overal liepen elven en

dieren, kabouters en menschen stonden in groepjes bijeen, allen met gezichten opgeheven, soms fluisterend, rustig pratend met weinig woorden.

Daar stond op het gras bij een rozenboompje, met zijn gelaat naar de zon, een oude koning, een os lag aan zijn voeten. De Koningin trad op hem toe en sprak:

'Oude koning, ben je moe?'

Langzaam en eentonig antwoordde hij:

'Wij zijn den langen weg hierheen gekomen omdat wij de klok hoorden. Ze heeft nog nooit zoo lang geluid. Is er feest? Waar is de prinses?'

Er huppelden nu telkens vier klankjes achter elkaar, als kleine meisjes, en vier groote, als jongentjes, huppelden ze dadelijk na. En de kleinste keerden terug, trippend op hun teentjes, en dan kwamen de anderen weer even te voorschijn met ingehouden lachen. En overal was stemgeluid in de gaarde.

'En wanneer zien wij haar weer?' vroeg de koning. 'Dat zal zoo lang niet duren, want wij zijn oud. Kijk dat rozenboompje. Waarom hangen de takken tot den grond?'

De takken, die nederhingen, prijkten met vele roode bloemen. Alfrade antwoordde:

‘Dit is het boompje waar de moeder bij zat. Je weet, de moeder die met haar kind naar een ver land reisde. Zij was vermoeid en vond geen schaduw. En toen ze bij dit boompje zat bogen de takken neder om schaduw te geven, en ook, denk ik, om dichter bij het kind te zijn. Toen het kind sliep zag de moeder op tot het boompje, en het boompje was verheugd en de rozen ontloken en werden rood.’

‘Het moet wel een goed boompje zijn, want Lucas koos het uit om er onder te rusten.’

De os zag hem aan en de grijsaard knikte zijn hoofd.

‘Je bent moe,’ zeide de Koningin, ‘ga hier zitten.’

En zij wees hem de plek en hij zette zich bij den os onder de hangende twijgen. Toen hieven zij beiden hun hoofden naar den klank in den hemel. De Koningin trad voort.

‘Dat is de koning van de bedelaars,’ zeide Puikebest, ‘hij woont al lang hier bij de andere ouden. Zie, daar heb je er weer twee.’

Reinbern keek rond, maar zag eerst geen anderen. Ginds stond een ceder, een ceder van den Libanon, en rondom wiesen nederige kruiden welig dooreen, geurig bloeiend gewas. Toen

zij naderden ontwaarde hij naast een lavendelstruikje een kleine koningin en op het gras gehurkt een kleinen koning. Hun oogen waren van de kleur der maan, maar naderbij waren zij goudkleurig met een blauwen, wazigen weerschijn, zooals de glans van een meertje in den warmen dageraad. Puikebest zeide:

‘Die wonen al zoo lang in het rustoord, de koning en de koningin van de elven, maar ze blijven altijd jong.’

Het koninginnetje maakte een kniebuiging en sprak:

‘Het is heerlijk hier, de klok viert feest! Ik heb een droom gehad. Ik droomde dat ik op de wereld was en het werd donker, donker, zoo donker dat ik niets kon zien. En toen werd ik wakker.’

‘En ze lag zoo dicht bij me dat ik geen plaats had toen ik wakker werd,’ zeide het koninkje. ‘Ik had ook een droom. Ik droomde dat ik op de wereld was en het werd donker, donker, zoo donker dat ik dacht: ik zal maar gaan slapen. En terwijl ik sliep kwam de prinses bij me staan en zei: Slaap je, Oberon? Iedereen slaapt, iedereen. Iedereen slaapt. Word wakker. Oberon! Ik werd wakker - maar, in mijn

droom, want ik had maar gedroomd dat ik sliep. En terwijl ik overdacht waarom de prinses zoo teleurgesteld had gezegd: Iedereen slaapt, hoorde ik nog haar stem in de verte: Word wakker, Oberon! Toen werd ik wakker met open oogen en ik vertelde Titania van dat heerlijkste wat ik ken: te droomen dat je droomt!'

'Wij namen ons bad en dronken ons water,' vervolgde zij, 'de zon was nauwelijks op. En toen ik voor mijn Oberon een besje ging plukken kwam Scheherazade die altoos waakt in den nacht. Maar dezen nacht was zij in slaap gevallen, dat was nog nooit gebeurd.'

'En ik zei: Iedereen slaapt, iedereen. En ik herinnerde mij dat ik dat eerder gehoord had, maar ik wist niet meer waar of wanneer, of het in mijn droom was of bij mijn waken.'

'En toen de klok begon te luiden, zeide ik: mijn Oberon, laat ons gaan, zoo vlug als het windje ons draagt.'

'Hier zijn wij, wakker, Titania en ik. Laat de prinses nu komen, wij zijn wakker!'

'Dat is mooi gedroomd!' riep Tobias, 'wij moeten altijd wakker zijn.'

De Koningin staarde het elvenpaar aan. En

zoo lang staarde zij, dat allen zwegen. De klok beierde in regelmatige tonen, het was koel in de schaduw van den cederboom. Allen luisterden en wisten dat de Koningin groote gedachten had. En eindelijk speelde het klare licht in haar oogen, zij opende haar mond en sprak:

'Weest wakker!'

En zij keerde zich om en schreed voort in gedachten, terwijl Rein en het meisje en de anderen haar volgden door de geurende kruiden, zachtkens pratend onder elkaar. Zij gingen een zonnig heuveltje om en vonden in de schaduw op een mosbank den Doctor met een blinde vrouw. De Koningin zette zich naast haar. Er ging een glimlach over het gelaat der blinde zooals de zon in het voorjaar over het veld gaat.

De Doctor ademde diep, het was bijkans een zucht, en sprak:

'Cecilia vraagt wanneer zij de prinses zal zien.'

'Aanstonds, Cecilia, aanstonds!' antwoordde de Koningin met een stem van warme vreugde.

'Ik heb haar nog nooit gezien. Waarom nog nooit?'

'Dat is een eenvoudige vraag,' en haar stem

klonk nu zacht als van een kloek die in de zon iets voor haar kuikens vindt, ‘zoo vraagt een kind van zeven jaar immers ook: waarom ben ik geen twintig jaar? De jaren komen immers niet allen gelijk, en voor de een gaan de oogen vroeger open, voor de ander later. Cecilia, ik dacht dat je niet vragen kon.’

‘Zij heeft het voor het eerst gedaan,’ zeide de Doctor, ‘ze zou het nooit gedaan hebben als ze niet zoo naar de prinses verlangde. Wie heeft nooit gevraagd?’

‘Maar Cecilia weet dat zij allerminst hoeft te vragen. Wie iets ontbreekt krijgt meer dan een ander.’

‘Meer? Waarom?’ mompelde de Doctor.

En de Koningin lachte. ‘Doctor,’ zeide ze, ‘je vraagt als een kind.’

‘Zooals ieder mensch. Ja, we doen veel vragen. We weten niet veel.’

‘Maar je hebt toch veel van de menschen geleerd,’ merkte Denkmar op.

‘Hoor die klok!’ riep Puikebest.

Het werd daar boven een fijn, vaag gejubel, als van welbekende stemmetjes lang geleden gehoord. Reinbern herinnerde zich de stemmen van kinderen en menschen die hij gekend had,

maar nn niet meer kende, en die klanken verblijdden hem zoo dat zijn wangen gloeiden.

Puikebest zeide: ‘Doctor, ik wou dat ik iets van de menschen hoorde.’

‘Ja, ja!’ riep Reinbern.

De Doctor streek over zijn voorhoofd en herhaalde zachtkens:

‘Iets

Van de menschen....

Ja, ik ben daar dikwijls met mijn gedachten, bij mijn vrienden, soms denk ik dat ik veel van ze weet. Ze zijn zoo goed, allen die ik gekend heb van het begin van mijn leven. Het eerste dat ik mij herinner is dat ik met ze speelde als vriendjes en vriendinnetjes. Spelen is een geluk, maar weinigen spelen hun leven lang, want later vergaat de lust. Ik zal tien jaar geweest zijn toen het spel mijn geluk niet meer was. Een vriendinnetje ging naar een andere stad en ik begon te denken hoe ik met haar spelen zou wanneer wij weer samen waren. Misschien was er ook een andere reden, maar voortaan wilde ik het liefst alleen zijn om te denken. En te vragen: waarom alles toch zoo was. Sints dien tijd ben ik niet veranderd; ik lachte en weende en werkte, en ik dacht - o

lieve gedachten! - waarom alles zoo was, en hoe het wezen zou als alles anders was. En op een zomeravond - mijn wangen gloeiden van heerlijke verbazing - vond ik iets in mijn hart, in mijn gedachten, ik had iets om weg te geven. Ik sprak er over met een knaap op school, maar hij begreep niet wat ik bedoelde en zocht een anderen makker; ik sprak er over met een meisje op de wandeling, zij lachte en vertelde iets anders. Was het niets wat ik gevonden had: dat ik van iedereen hield en van alles? Ik sprak er niet meer over, het werd mijn geheim. En zie, ieder mensch had ook een geheim, bemerkte ik.

Ja, wie dit niet weet, dat alle menschen een geheim hebben, een heimlijken schat, die begrijpt niets van de menschen.'

Het jubelend klokkespel ging in vluggere maten, de hemel straalde.

'Lang geleden woonden twee menschen in het land van geluk, zij en de dieren der aarde. Zij deden iets dat verboden was en moesten dat land verlaten. Nu verlangen alle menschen naar dat paradijs weerom, en wie, wie heeft nog nooit gevraagd: waarom moesten die twee het verlaten? Wanneer zal er niets meer verboden

zijn? En als we dit gevraagd hebben zwijgen we en denken aan onze geheimen. Wie dan weet dat ook alle anderen een geheim hebben, begrijpt waarom de meesten lachen, waarom sommigen zuchten, waarom enkelen glanzen, ja, glanzen van vreugde. Die lachen kennen hun geheim niet of achten het niet, zij denken er nooit aan en lachen maar, lachen om iets dat zij onder elkaar een beuzelarij noemen, dat is een mooi gezicht. Zoo lacht een kind in de wieg om de rinkelbel. Zie ze eens aan, de meesten van ons: ze houden van feesten en zingen en dansen, zie de jolige sprongen; ze houden van zoetigheid en fraaie kleedij, zie hun verlangen om zich te tooien, een paar nieuwe schoentjes verblijdt de moeder, de vader is trotsch met zijn Zondagsche jas; zie hun oogjes als ze elkander iets wijs maken, foppen om een snuisterij, een gouden muntje of zoo; zie hun aardige gezichten als ze op samenkomsten wedijveren wie zich het waardigst kan houden! O de vroolijke harten! En toch, ik heb wel vreeselijke dingen gezien. Ik heb eens twee menschen hooren spreken, zij spraken dezelfde woorden en zij hadden elkander lief; toen zij zwegen zag de man het venster uit en de

vrouw begon te schreien. Waarom? Zij hadden elkander lief, zij hadden beiden hetzelfde gezegd. Ik heb eens duizenden menschen gezien die honger hadden en geen brood. Waarom? De akkers dragen altijd vruchten en niemand wil dat een ander honger heeft. Ik heb eens honderdduizend mannen met elkander zien vechten. Waarom?

Kende een ieder maar zijn eigen geheim, en sprak een ieder van zijn heimlijken schat tot den ander. Er zou lachen en feest zijn, zingen en dansen, zoetigheid en fraaie kleedij, en geen enkel verdriet.

Dan zijn er sommigen die zuchten of hoofdschudden, stil en schuw in de eenzaamheid. Zij kennen hun geheimen. Ik weet dat, ik heb veel gezucht. Zij houden van iedereen en van alles dat bestaat, maar zij kunnen niet lachen, omdat zij altoos vreezen dat zij eens in den nacht hun schat zullen verliezen. En zij denken zooveel aan den nacht dat zij ten leste gelooven aan een grooten nacht die eeuwig duurt. Ja, dat zijn de ongelukkigen, de wanhopigen, die de duisternis naloopen en niet weten dat de nieuwe dag weer in het oosten komt.'

Cecilia zat glimlachend te luisteren, met haar

oogen die niet zagen naar boven gericht. In den toren tinkelden nu slechts kleine klankjes, er ging in de gaarde rondom geruisch en gefluister. De Doctor zag naar Cecilia.

'En de enkelen die glanzen! Zij hebben nog nooit geschreid, nog nooit gevraagd. Een ieder die zoo een voor het eerst ziet voelt een rustig welbehagen, hij droogt zijn tranen als hij verdrietig was, hij begint te fluiten bij zijn werk en denkt aan het allerliefste. Zij brengen de goede hoop en de vreugde. Als zij er niet waren, ja, dan zou er in de heele wereld niet één mensch gelooven dat er engelen bestaan, niet één gelooven aan het paradijs, aan den tijd die komen zal!'

Het was stil, in den hemel en in de gaarde. Het windje woei frisch, zij hoorden de klok niet, zij wisten dat er iets groots was gekomen.

De Koningin rees van de mosbank en liep snel het heuveltje om, haar blauwe mantel sleepte achter haar, en de anderen volgden tot recht voor den toren Vreugde de Hooge.

Daar stond de Koning, wit en klaar.

Zij naderden elkander, zij stonden stil en zagen elkander aan. Toen hief de Koning zijn hoofd, en mild en groot klonk zijn stem:

‘Weest verheugd! Gij hebt gehoord hoe ik de klok heb geluid. Ik heb de prinses in verder landen gezien. Maakt u gereed, ik zal u daarheen leiden. Maar alleen wanneer wij allen te zamen zoeken zullen wij vinden. Aanstonds zult gij in een stoet treden en door de poort van Vreugde naar hooger oorden gaan.’

Hij zag rond over aller hoofden van rechts naar links, hij was een groot man. Dan schreed hij langzaam terug naar het paleis en de Koningin ging aan zijn zijde met haar mantel over het gras.

Overal rees gefluister, gemurmel en onderdrukt gepraat. En toen Ostara zich als een zilveren roos in de torenpoort verhief haastten allen en omringden haar en zagen de blijdschap in haar oogen, op haar lippen, overal. Haar gewaad flonkerde van sterretjes als zij haar armen omhoog hield, haar stem galmde helder en goed:

‘Kinderen, kinderen, wat een geluk! De Berg is een land van vreugde voor allen die het liefste zoeken, nu zullen wij daar gaan waar wij het vinden!’

‘Geluk! geluk! Eva Beata!’ de menigte jubelde en schalde in geestdriftige verwarring,

‘Eva Beata!’ - werd door duizende monden in duizende tonen in vervoering geroepen, en allen dansten in juichende zekerheid dat zij haar spoedig in een heerlijker land zouden zien.

Te midden dier vroolijkheid stond eensklaps Kaka stil, keek en luisterde met gespitste ooren, en riep iets, maar niemand verstond hem. En toen Ostara met haar hand naar het oosten wees steeg er krachtig gejuich op, en de woelende menigte, plots bedarend, keerde zich oostwaarts en bewoog ordelijk in één richting voort.

‘Nu kan je eten wat je lust,’ zeide Kaka tot Reinbern, naast hem hinkelend.

‘Er is veel verscheidenheid,’ hoorde hij Denkmars stem achter hem, ‘haver en zoete erwten, sla en moerbeziën, voor elk een keur van spijs.’

Aan het einde van de gaarde gingen zij een smal pad in, daar groeiden hazelaars aan beide zijden. Puikebest vroeg:

‘Waar hou je het meest van?’

‘Appels,’ antwoordde Rein, ‘en peren en kersen en nog meer.’

Denkmar knikte en sprak in gedachten:

‘Merkwaardig dat iedereen, zonder uitzondering wellicht, van eten houdt.’

‘Merkwaardig?’ vroeg Kaka.

‘Ja. Ik geloof dat liefde voor voedsel een van de beginselen der wijsheid is.’

‘Dat weet een pas geboren kind,’ zeide Alfrade zachtjes. ‘Ik heb gehoord van het allerliefste kind dat ooit geboren is. Het lag in een stal op een bosje stroo, te kijken naar iets en belletjes te blazen met zijn mond. Het woelde zijn beentjes bloot, en de moeder die bij hem stond dekte hem toe. En als het zijn handjes uitstrekte nam zij hem op en leide hem aan haar borst en wiegde hem zachtjes op haar arm. En het kind zoog zijn melk met zijn mondje zonder tandjes.’

‘Ik heb dat ook gehoord,’ zeide Denkmar, ‘het liefste kind dat ooit geboren is, at en dronk zooals ieder ander kind.’

Alfrade neuriede, het meisje lachte stil, en Reinbern verlangde naar iets.

Toen hoorde hij een gerucht van vroolijke stemmer, dat duidelijker werd hoe meer zij naderden. Het pad rees, zij kwamen voor een opening in een groene haag, en daarbinnen ontwaarden zij een menigte in een feestelijk veld. Overal waren banken, tafels, korven, schotels, vazen boordevol. Daar waren schalen

met gouden honig, stapels meloenen, gele en groene, trossen bananen, roode granaten, purperen druiven, scharlaken tomaten, oranje appelen, kannen melk en vazen vol helder water. Negen jonkvrouwen in een kring aten perziken waar fonkelend sap uit droop, Gilles de geit knabbelde jonge penen, de koning der bedelaars kauwde langzaam, de Baron en zijn vrienden stonden daarbij te klinken met roemers wijn. Tobias riep:

'De appelen! Waar zijn de appelen?' En tot Reinbern: 'Wacht maar, je krijgt ze dadelijk.'

En aanstonds kwamen uit het snaterend gedrang drie mannetjes naar voren met een blad waar appelen op gestapeld lagen.

'Zoet of zuur?' vroeg er een, terwijl zij het blad voor Reinbern nederzetten. Hij hield veel van zure appelen, maar ook van zoete. En om beurte prezen zij hem de vruchten aan: 'Geurige prinsesjes, in de schaduw van maanlicht gerijpt! Hier zijn peperappeltjes, kleine helden, daar kan je er wel twaalfhonderd van aan! - Tulpappeltjes en keizerskronen! - Framboosappeltjes en blankzuren! - Blozende willempjes, trouwe rabouwen, pippelingen van goud, wijnappelen sterk en degelijk!'

Twee donkerroode glanzende appelen koos Rein en het meisje naast hem nam er twee van dezelfde soort. Denkmar stond met halfgesloten oogen jonge peultjes en malsche sla te eten, Puikebest schepte honig uit een schaal. Het meisje en Reinbern zochten een plaatsje en vlijden zich op een helling neder waar het licht was van madelieven, Alfrade tegen een twijg nevens hen leunende zag toe hoe zij in hun appelen beten en lachten, en keken hoe ze ook rood van binnen waren. Rondom hen ging luchtig gezwatel van stemmen en luimig geroep, vreugde fladderde als vlinders in schaduw en zon. Rein dacht aan iets en het meisje zag hem aan. Zij zeide:

‘Ik zal altijd bij je blijven.’

Hij antwoordde niet.

‘Wij zullen samen Eva Beata zoeken en ik zal altijd bij je blijven. Bijt eens.’

En hij beet van den appel dien zij hem voorhield, de bruine pitjes sprongen er uit. En lachend vergat Reinbern zijn wensch om stil te denken en alleen te zijn. Alfrade keek naar boven, achter hen hoorde hij stemmen. Toen zagen zij elkander aan. Het meisje zat geheel in het zonlicht, zuiver en stil, en haar oogen

herinnerden Reinbern aan het allerliefste, zóó plotseling dat zijn wangen gloeiden.

En toen zij hun oogen opsloegen stond Kaka voor hen met Denkmar en Andries, en Frits en zijn vriend die bakken kan waren er ook, en achter hen zagen zij Tobias, om hoog kijkende, en Gilles de geit met een grauwen kater.

‘Heb je al gegeten?’ vroeg Kaka.

‘Jongelieden vergeten licht dat voedsel nuttig is,’ sprak Denkmar bedaard, en Andries zeide:

‘Als je groot en sterk wilt worden moet je altijd eten, altijd.’ En hij nam twee purperen vijgen uit een mandje dat Frits aan zijn arm droeg en gaf hun die. Kaka kwispelde zijn staart en zeide:

‘Het voedsel is toch een wonderlijk iets. Toen ik klein was zocht ik het altijd op den grond. Later zag ik dat de kuikens in den hof dat ook deden. En kees van den molen vertelde mij dat de menschen ook meel maken van de tarwe en daarvan brood maken. Dus hun voedsel komt ook van den grond.’

‘Van waar zou het anders komen, Kaka?’ vroeg Denkmar.

‘Ja. Maar ik heb eens een heel stel arme honden ontmoet die geen eten hadden en toch

zeker wisten dat het voedsel soms uit den hemel komt.'

'Natuurlijk,' zeide Puikebest. 'Het geschiedde dat het volk van Israël hongerde in de woestijn, en er was nergens te eten. En het manna viel uit den hemel.'

'Hoor je niet?' klonk een stem over de heuvelhelling. En opziende ontwaarden zij bij de haag Ahasverus met zijn kruk recht naar boven wijzende.

'Hoor je niet?' riep hij weder. 'De Koning roept ons allen te zamen. Voort!'

Hoog in den zonneschijn over de boomen hoorden zij de steigerende tonen van een klaroen, als het hinniken van een moedig paard. En jubelend sprongen allen op. De maaltijd was gedaan en allen verlangden dat de Koning hen eindelijk tot Eva Beata zou leiden. Reinbern en het meisje gingen hand aan hand.

IX.
Allen gaan naar het verder Land. De leeuwerik, en wat Dedan van den Zanger vertelt.

En voor de poort weder, in de bloeiende gaarde des Konings, was de schoone menigte verzameld in schallend gejuich en met groote kreten van verwachting. Machtig galmden de bazuinen, eerst naar het oosten, dan naar het westen. Toen verscheen uit de poort van den toren de Koning, licht van gelaat, met de Koningin die slank en wit naast hem ging. En terwijl de menigte jubelde zoodat de lucht schitterend van goud gerinkel werd, en terwijl gedurig de lieve naam der prinses werd geroepen, voerde hij haar naar de schimmels die daar bij de ridders stonden te wachten, purper getuigd zooals het koningspaarden betaamt, en zij stegen in het zadel. Toen hief de Koning zijn arm recht naar boven en de trompetters schalden

het uit dat iedereen volgen moest. De hemel daverde van de blijdschap beneden.

Maar helder klonk de stem van Regel den schout die daar op zijn voetstuk stond hoog boven allen, kalm en ordelijk de namen roepende. En de eerste die hij riep waren de knaap, het meisje en Tobias, Puikebest en Kaka, Alfrade en Denkmar die te zamen uit het gewoel traden en zwijgend volgden door de schaduw der poort. Achter hen in de stralende zon kwamen de goden, stil en koel in een ontzaggelijke rij. Dan gingen de grijsaards twee aan twee, met groene kransen getooid, zwak, maar begeerig om snel te zijn. De feeën en elven volgden in een warreling van bevalligheid, van gefonkel en smeltende kleuren, en achter hen stapten de groote dieren statig en weltevreden, leeuwen en buffels, kameelen en eenhoorns. En allen zwegen binnen de poort, geraas was alleen in de zonnige gaarde.

Aan de andere zijde waar de Koning en de Koningin weer buiten reden woei de zoele geurige wind van een vreemd land, van een zeldzaam land zooals men eens of misschien twee keer in een droom ziet, en het blauwig licht vloeide er ver en schitterend over de

zomersche glooiende velden. De Koning reed voor dicht langs de stroomende beek, starend en denkend. Het meisje neuriede, turend naar de plooiende bewegingen in den mantel der Koningin voor haar, en Reinbern ademde zachtkens en luisterde in de zoelte.

En eensklaps hield het meisje hem vast, want de Koning stond stil. De heraut kwam aangerend en sprak met den Koning, toen blies hij zijn trompet en riep dat de menigte zich thans verspreiden moest om Eva Beata te zoeken naar haar eigen oordeel, want in dit land ging zij zoolang de zon scheen, de schoone Prinses. Toen trompetterde hij weer, de lucht galmde en ruischte, en duizende oogen keken stralend naar alle richtingen en duizende wezens huppelden heen, hier, daar, overal, kleurig en blank over de versche velden.

'Wij zijn vrienden, laat ons samen zoeken,' sprak Denkmar. Bedaard als immer klonk zijn stem, maar schooner en inniger, of zij uit de verte kwam. 'Waar zullen wij gaan?'

'Waar is Peter?' vroeg de knaap.

'Peter is achter gebleven om voor zijn akker te zorgen en de man die bakken kan wou ook niet mee, omdat hij liever kijkt hoe Peter werkt.'

‘Vooruit dan!’ riep Tobias.

Bedeesd liep Reinbern naast het meisje voort. De ochtend werd warm, het licht straalde over de blankheid van hemel en aarde. En met zacht gepraat ging het zevental verder de beek langs, Rein en het meisje achteraan. Hij wist dat hij nu dichter bij kwam tot het allerliefste, en hij verlangde de goedhartigheid en de trouwe kracht van Peters oogen te zien. Het was een nieuw land waar zij gingen, de heesters glansden er rijker en inniger dan in de gaarde aan de andere zijde der poort, de hemel blonk hier stiller en dieper; de lucht smaakte zoet in hun mond en het geluid der stemmen klonk voller dan te voren. Een wijd heuvelig land was het van velden met welig gras waar nog nooit een voet had getreden, de dieren die er woonden moesten zeker ergens schuilen, want er ging een adem door de lucht of er rondom achter de glooiingen wezens te wachten zaten. En Reinbern, met de hand van het meisje in de zijne, zag zoekend rond onder het voortgaan, en ook de anderen zeiden niet veel, maar zagen rond en luisterden of er iets komen zou.

En toen zij de hoogte die zij bestegen bereikt hadden, stonden zij stil. Daar beneden lag een

kleine vijver. Het water was zoo helder dat zij er diep door heen konden zien zonder den bodem te bespeuren, en de spiegel lag zoo wonderlijk stil of hij van geslepen kristal was. Aan den overkant stonden enkele jonge boompjes, pas ontloken.

Hoog in den hemel jubelde plots een vogeltje uit en hoe hooger het steeg in het licht, zoo reiner, zoo opener zong zijn gouden tierelier, en hooger steeg het in het broze blauw, tot er eindelijk niets was dan de hemel en één sidderend klankje. Tobias tuurde met gestrekten hals naar boven, Kaka hield zijn neus naar de boompjes aan den overkant gericht. En Reinbern, warm van vreugde met zijn handen op zijn borst, zag door de warme traantjes over zijn oogen overal schittering van vonkjes.

Het eerste geluid was van Alfrade. Zij murmelde iets tot een klein wezentje dat bij haar stond in een oranje mantel, dun als een vlindervleugel, hij had een kettinkje van goud om zijn middel en een fluitje in zijn hand.

‘Ik zal hem dienen, ik zal hem wijzen en leeren, want ik ben koning,’ zeide hij. ‘Komt allen hier staan, ziet nu naar het water en luistert.’

Zij schaarden zich in een rij achter hem, en terwijl hij telkenmaal wees met zijn vinger en zij beurtelings naar zijn gelaat en naar het vijvertje zagen, sprak hij:

'Ziet, dit is de spiegel. Ziet dien gloed van purper daar in de diepte. Dat is de adem, dat is de geur, dat is de muziek die in heel de wereld is, en daaronder kan niemand zien. Het is de adem, het is de geur van haar die je zoekt. Je zoekt de prinses, de liefste die bestaat, en als je haar niet eerst hier in dit land hebt gezocht, in de velden en in de bosschen die niemand ooit weer zal zien, over de heuvelen en langs de ravijnen die niemand een tweeden keer vindt, tot in de donkerste holen der rotsen die maar één oogenblik bestaan, dan zul je haar nooit, nooit ergens vinden. Dit land is de natuur, die ieder oogenblik komt en verdwijnt zooals de adem van een mensch in de lucht vergaat. Ziet nu hoe prachtig het wordt, ziet, dat is de Berg.'

In den waterspiegel zagen zij den machtigen Berg waar zij waren: diep beneden den breeden groenen voet vol kleine glansjes van licht en lentebloei; den donkerder gordel, hoog en kalm, in glinsterende zomernevels die er langs de

wouden in valleien daalden; den top, karmijn en paars, en gloeiend tot in duisternis waar niets meer was. En de gansche Berg werd rood van vlammen, en werd zwart en verzwond.

‘De Berg verschijnt en verdwijnt even onverwachts als je de prinses verliest en wedervindt. Het vuur doet hem verdwijnen, maar het is ook het vuur waar de adem uit komt dat alles weer maakt. Ziet nu dien gloed van purper, dat is dezelfde adem en de muziek die heel de natuur doet leven. Wacht nu niet langer, maar gaat voort en zoekt. Ik zal meegaan, tot er een zegt waar gezocht moet worden, want die het zegt die weet al het begin van den weg. Dedan heet ik, ik ben koning en dienaar. Komt hier langs den oever en langs die boompjes heen.’

Hij en Alfrade gingen voor. Het waren slanke boompjes van zilverig hout die ver van elkander stonden, zoodat de zon scheen over alle kruiden op den grond, de takken met hun bloesems en blozende knoppen hingen roerloos in de blauwe lucht. Er was een tintelende rust en er zweefde een zoele bloemengeur, even streelend als lichte vingers. Dedan hield zijn fluitje op en floot in de donzige luwte. En het werd weer stil, stiller

dan eerst en warmer. Alfrade deed lachend haar oogen toe en hief haar handjes op of zij bad. Toen hoorden zij teeder gejubel heel in den hoogen hemel, en met gesloten oogen, de aangezichten schuin naar de zon gekeerd, gingen zij langzaam wiegend tusschen de boompjes voort. Het tjuteren, het kweelen, het glad gekwinkeleer vloeide ver in de zonnige ruimte heen tot het zoo klein werd als een gulden rag, als een vonkje van dauw, en zong voort of het eindeloos, eeuwig zou duren. Ieder klankje, het allerfijnste en het allerlichtste, ijlde ver weg naar de zon, als een straaltje lachend en warm.

Maar plots hield het op. Zij bleven staan en zagen het vreemde land rondom.

En terwijl zij daar staarden, zwijgend, met verbaasde gezichten naar alle zijden, begon er diep in Reinberns borst een geluidje zacht te wellen, zachtjes deinend heen en weer in een zijden webbe van geneurie. Over het gelaat van het meisje glansde een licht, en toen Reins lippen open gingen en zijn stemgeluid zuiver en dansend klonk, opende ook zij haar mond verbaasd van blijdschap.

Hij zong, of hij het niet helpen kon dat hij het wijsje nog niet wist, luisterend hoe hij het

na moest zingen. En op eens rilde hij, zijn groote oogen zagen iets in den hemel, krachtig en frisch galmde zijn stem wijd in den fonkelenden ochtend, reiner en hooger stijgend, en daalde licht glijdend in bescheidener tonen, tot plots het geluid weer wilder en vroolijker sprankelend uit zijn borst sprong, zoo forsch en zoo heerlijk dat er overal kleine echo's juichend opstonden achter de heesters die het herhaalden en voortruischten tot voorbij de blauwe glooiing. De anderen stonden stil en aandachtig, maar Dedan tripte verheugd van zijn eenen voet op den anderen in de maat. En terwijl Reinbern zong zag hij overal glansjes in den hemel, donker brandende vonkjes, hij wist dat het oogen waren die keken, de oogen van de allerliefste. En groot en zwaar werd zijn hart, en zijn aangezicht gloeide, en zijn stem klonk zoo zuiver en zoo schoon of het niet hij was die zong, maar een ander die in hem woonde, hij hoorde het zelf en de vreugde maakte hem blind. En plots werd hij stil, ademloos, en zwaaide met zijn armen om zich aan geur en koelte te laven.

Tobias stiet zijn schellen zang omhoog, keek allen aan en riep dat allen mee moesten zingen.

Even lachte Rein stil voor zich, maar helder schalde zijn stem weer uit; dan zong het meisje hem na, schuchter, maar innig van goedheid of zij voor een popje zong, en Puikebest, lager en zachter nog, volgde haar oplettend. En de een naar de ander luisterend, de een blijder uitjoelend wanneer het geluid van de ander zoetjes wiegend verging, maakten zij drieën de lucht vol klinkende nieuwe muziek, vol rinkelend goud en frisch geruisch, terwijl Kaka met de breede tonen van zijn blaf als met een bom geregeld de maat afrondde, en Tobias soms, telkens verrassend, met zijn fier gekraai er pijlen van blijdschap omhoog schoot. Alleen Alfrade en Denkmar zwegen.

En als ten leste hun gezang in tevreden klanken vervloeide en zij enkel ademden, hoorden zij het heerlijk lied nog zachtkens voortkweelen ergens in het gras nabij.

Dan hield ook dit op.

Denkmar staarde. En het was stil, omdat er niets bewoog in heel dat land rondom.

Toen hief Denkmar zijn hoofd op en knikte. En allen zagen een vogeltje over het gras naar hen toe trippen, telkens even wachtend en rondziend voor het weer een sprongetje deed.

Voor Reinberns voeten bleef het staan, opziende met de vonkjes van zijn oogen. En in een klaar licht staande in het midden der anderen lachte Rein en fluisterde in zijn blijdschap:

‘Ik weet waar wij zoeken moeten. Als wij zingen zullen wij haar zeker vinden!’

Dedan hief zijn armen juichend op.

‘Hij weet het, hij weet het! Als je het begin maar weet dan vindt je wel. Ik heb je bij Blido gebracht en nu heb je zingen geleerd. Wie zingen kan vindt altijd den weg.’

‘Maar,’ vroeg Denkmar, ‘weet ge zeker dat iedereen, door zingen alleen, vindt wat hij zoekt?’

‘Vraag Blido den leeuwerik maar!’

‘Ja, een vogel is geboren om te zingen. Een ezel niet.’

‘Zingen moet iedereen,’ riep Tobias, ‘dat is altijd mooi.’

De leeuwerik trok zijn pootjes in en vlijde licht zijn borst tegen de buigende glanzende sprietjes van het gras, met zijn kopje omhoog; dan gingen zijn oogen half toe, en een ijl gekweel gleed tierelierend over het veld, als een zilverdraad waar pareltjes aan hingen, soms steeg het hooger en soms daalde het weer

rustig zooals een vlinder met dartele wiekjes doet. Rein en het meisje bogen op hun knieën over tot het gras om dichter bij die wel van zuiver geluid te zijn. En ook de anderen daalden neer tot den grond en roerloos bij elkander liggend hoorden zij, - de zon straalde over hen en de planten, en de luwte die de kleinste bloempjes beweegt, zoodat het blijde zaad trillend zweeft en geurt, ging over hun aangezichten. En dit hoorden zij:

'De zon! Hoog is de hemel, zoo hoog als de hemel is de stem van mijn hart! Toen ik geboren werd zag ik de zon en dien eersten straal heb ik voor eeuwig in mijn hart, in mijn hoofd, in mijn mond, voor eeuwig, want het vuur van de zon kan nooit vergaan. Toen ik geboren werd hoorde ik de stem van mijn hart, en uit mijn keel schonk ik al wat ik had van geluid. Maar nooit, nooit schonk ik genoeg, hoe meer geluid ik gaf aan den blanken teederen ochtend, aan den blinden heiligen middag, aan den goeden stillen avond, zoo voller en luider werd de stem van mijn hart, zoo heeter en zwaarder werd het vuur dat ik draag. Wat is het dat mij brandt, de zon of mijn eigen hart? Toen ik geboren werd stak de zon mij aan

met haar vuur, met haar lief streelend vuur, en ik hoorde in mijn hart het lachen dat zoo groot is als heel de wereld en nooit kan vergaan. Wat is het dat mij brandt, de zon in den hemel of de vreugde die iederen morgen in mij binnenkomt zoodat mijn oogen opengaan en ik wakker word en zing?

Wanneer de nacht het stilst is geworden doe ik soms mijn oogen open in het donker en hoor ik heel ver een klein geritsel, uit de wolken of uit het woud achter de bergen waar niemand kan zien, ik weet dat het er aanstonds weer zijn zal, maar het is zoo donker dat ik weer sluimer en droom. Dan hoor ik stemmen die voorbijgaan, fluisterend, vleiend, smachtend en klagend, en ik luister tot ik niets meer weet. Maar opeens springt de frissche wakkere vreugde binnen, ik schrik en mijn hart klopt, en als ik opzie zie ik den hemel smelten in dampig zilver en geel en vluchtende sluiers van rozenglans. En ik word warm en baad mij in de koelte rondom, en ik weet dat ik aanstonds weer zingen zal. Een licht schiet langs den hemel en maakt de wereld stil. Maar één, één oogenblik, want dan tintelt en fonkelt het overal, hoog en laag, de bloeiende dageraad breekt

open, zijn rozengewaad valt rijk ruischend af, en ik hoor mijn stem, mijn stem. Mijn wieken spreiden en ik stijg hoog en koel naar den dageraad met het liefste dat ik heb, mijn stem. En het nieuwe licht van de zon komt in mijn oogen, en ik zie niets en ik zing, hoog, hoog in den hemel.

Als ik weer gedaald ben in den dauw en de bloemen der aarde, heeft de morgen zijn blank frisch gewaad aangedaan. Het is dan heerlijk in het gras gedoken rond te zien naar het licht, hoe het rustig en paars onder de halmen waart, hoe het wonderlijke figuurtjes toovert over het zand, hoe het flonkert en glijdt langs de lucht en over de landen mild verzadigend vloeit. Ik kan niet anders dan stillekens zingen in mijn eenzaamheid, mijn hart is groot, maar klein en weemoedig is mijn lied.

Dan groeit en zwelt de middag, sterke heerscher over al dat leeft, trotsch, geweldig, en hij spant den boog van den hemel wijder en wijder tot de aarde stil en zwaar wordt van wonder en er maar heel kleine geluidjes zijn. In de verborgen holen, in de heimelijkste schaduwen der planten schiet felle diamant, en ik

die het meest van het licht heb gezien zie dan enkel van mijn hart de purperen diepte. O iederen dag, iederen middag schiet het vuur mij schreeuwend omhoog, omhoog waar geen aarde is, ik weet niets meer, er is niets dan mijn stem, mijn stem en de zon alleen. Daarboven zweef ik waar geen wolken meer zijn, mijn opene wieken rusten en mijn hoofd is koel, ik maak een spel van mijn liefste, mijn innigste geluidjes die heengaan en nooit weer komen, die niemand hoort dan de zon alleen, ik leef in licht en ik zing, ik zing...

Maar laat in den middag, wanneer al de avond zijn kudde te zamelen begint, wanneer ik het roepend vee van de weiden, het lachen uit dorpen en den ruchtigen wildzang van de boomen in mijn eenzaamheid hoor, dan heb ik mijn wonderlijkst, mijn allerzoetst gekweel. De hemel wordt kleiner en bleek, in mijn hart dwaalt een klein bleek liedje dat kwijnt. Er vaart een nevel vochtig en schemerig langs het oosten, en ginder verbrandt de dag zwijgend zijn goud, dat het vlamt en stuift en valt over de blozende zon, die wuivend in haar sluiers daalt en haar adem zweeft over de wereld, haar geur van zoetheid en van verdriet. In

mijn borst wordt een klankje wakker, zooals een kind dat niet weet of het lachen of schreien zal, wat of waarom, zoo zachtjes klaagt de innige diepe pijn. Maar dan gaat de hemel open dien ik hier binnen draag en heilig vaar ik omhoog waar ik haar tot het laatst kan zien, soms hoor ik zelf wel even mijn eigen muziek, ik ben doof en alleen, maar zij hoort alles, alles wat ik zing en zij gloeit en brandt mij tegen tot zij breekt en valt, als een droppel bloed, als een droppel licht. En haar zucht waait over heel de wereld.

Met haar gloed in mijn ziel daal ik in de duisternis neer, een wandelaar die over het veld gaat schrikt en staart en droomt. Het is de zon zelf die zingt uit mijn keel...

O iederen dag, iederen morgen, middag en avond niets dan zingen, zingen van de liefste, de zon!'

En jubelend steeg Blido op uit hun midden naar het eindeloos licht.

Reinbern staarde naar boven, het meisje, met gevouwen handen naast hem, zag hem aan. Hij dacht niet, maar wachtte in de stilte en het licht.

Toen richtte de kleine Dedan zich op en

sprak, terwijl hij zijn vinger ophief, plechtig en zacht:

‘Hoor nu wat ik vertel van

De Zanger en het Lied,

zooals het in het begin is geweest en tot het einde zal zijn. Blido is maar een vogeltje dat niets kan dan zingen, hij weet niet eens dat er nog duizende vogels zijn die doen als hij, en van de menschen heeft hij alleen maar heel uit de verte wat lachen gehoord. De menschen doen andere dingen.

Lang geleden kwamen zij voor het eerst te zamen, lachend en blijde, want de landen waren heerlijk en goed, vol boomen en planten en heldere rivieren. En zij klapten in de handen en dansten met elkaar heel den dag. Maar den morgen daarna namen zij hun ploegen en hun ossen en maakten akkers van de landen, allen, oud en jong, behalve die eene die het lied moest vinden, zij werkten gestadig van vroeg tot laat, en dien avond waren zij te moe om te dansen. Maar hoor, terwijl zij in een kring samen zaten te eten klonk er onder de boomen een mooi geluid, grooter en warmer dan van den nachtegaal, een meisje in den kring ontroerde en stond op en ging schreiend heen.

Toen hoorden zij dat het de stem was van één hunner knapen, van den jongste, den schoonste, een lichtzinnige jongen die lachen kon om niets of schreien om niets, die naar de wolken liep te kijken als er moeielijk werk was te doen en dwaze dingen zeide of met de kleinsten speelde wanneer de ouderen ernstig spraken. En sommigen die hem hoorden knikten tevreden, behaagd door het gelukkig geluid. Toen zij vroeg in den morgen weer naar hun akkers gingen riepen zij hem mede dat hij den ploeg zou drijven. Maar hij lachte en maakte het mooie geluid dat hij verzonnen had. En terwijl zij bezig waren met de kracht van hun armen, zweetend en hijgend, glimlachten zij soms tot elkaar of keken zij even naar waar zij hem hoorden, dan hier, dan daar, achter de boschjes of beneden bij de rivier, en sommigen neurieden mede en zij voelden de vermoeidheid van hun armen niet. Zoo was het iederen dag van lente en zomer. Dan kwam de tijd dat zij de vruchten die zij gezaaid en verzorgd hadden, die zon, regen en aarde hadden doen groeien, verzamelen zouden. Toen liep die zingende jongeling van zijn stille plekken af tot het veld, en verbaasd, verrukt van dien geurigen gouden overvloed

nam hij zijn armen vol halmen waar de dikke korrels uit vielen. Hij bond de schoven te zamen, vlugger, vroolijker dan één onder hen, hij nam ze op zijn rug en droeg er meer dan een ander naar de dorschplaatsen weg. Hij was de eerste die gebukt den vlegel zwaaide, de anderen speelden soms bij dit werk, maar hij zweeg en rustte niet; sommigen riepen dat hij nu zijn mooi geluid moest maken, nu de heerlijke oogst hier voor hen lag, maar hij bleef stil en werkte. En aan het eind van al het werk, als het nieuwe koren in glanzende bergjes vergaderd was, maakten allen, mannen en vrouwen, zich gereed voor het feest van dansen en eten en drinken. Toen stond die jongeling op in hun midden, en hief zijn armen en zong. Dit was het eerste en het schoonste lied, en dit zal het hoogste lied zijn zoo lang er menschen leven.

Hij zong, eerst fluisterend, met zijn handen te zamen omhoog: van de goede groote aarde waar menschen gaan en menschen rusten, van de zachte aarde die het zaad ontvangt en verzorgt en rijkelijk wassen doet om de menschen te verzadigen. Hij zong, met open armen, van den hemel waar de zon iederen dag rijst, die de aarde koestert en de menschen verlicht en

verwarmt zoodat zij elkander zien en beminnen, van den hemel waar de zuivere regen uit nederdaalt die de droge aarde, de smachtende menschen koelt en laaft. Hij zong van het eindeloos geluk der menschen die werkten na hun slapen en na hun werk konden dansen en rusten. En aan het einde klonk zijn stem zwaar en breed over de velden, licht en verheven over de boomen, het was een nieuw geluid dat gemaakt werd, gelukkig en toch stil van de heimelijke droefheid, van het verlangen dat niet weet waar het einde is, een heilig lied van versmachting, en allen die daar stonden knielden en sloten hun oogen. Die zanger had het nieuwe lied gevonden van dank, van lof, van vreugde over het schoonste dat de menschen ooit bedenken konden.

Toen hij zweeg en zich nederzette gaf een kind hem te drinken, een meisje vlocht bloemen voor hem, een grijsaard gaf hem zijn staf. En het feest begon, maar hij was te moe om te dansen.

En als het weder tijd was geworden voor het ploegwerk en het zaaien en hij mee wilde doen op den akker, zonden zij hem weg naar de boschjes rondom om te zingen voor hun

lust. En daar hij niet werken kon als één der hunnen zat hij droevig alleen, uit zijn gepeinzen klonk dan wel een enkel keer een liedje van verdriet.

Toen ging hij heen en reisde heel de wereld door, verlangend en zoekend naar het schoonste dat hij eens had gezien en liederen zingend tot een wonder voor wie hem hoorden. En teruggekeerd in het liefelijk land van zijn jeugd om te rusten, werd hij verwelkomd met de gezangen, de blijde geluiden die hij zijn vrienden geleerd had.

En zooals het dezen zanger was zoo zal het tot het einde der tijden zijn: de zanger vindt het hooge lied, den lof van het schoonste dat de menschen bedenken kunnen. Zij werken en zingen hem na, hij gaat verder en zoekt met het vuur in zijn borst, verlangend naar nog hooger lied. Onder de knapen is hij de moedigste, de dartelste, onder de ouden gaat hij eenzaam, peinzend wat schooner is, te zingen als de leeuwerik ver in het zonlicht, of op de aarde te werken met anderen voor anderen. Maar kinderen en wijzen roemen zijn geluk.'

Toen zag Dedan den knaap aan een lange stille poos, tot Reinbern zich terzijde boog en

zijn hoofd in den schoot van het meisje legde, zachtkens in zijn binnenste weenend.

Denkmar stond op, schudde zijn ooren en sprak:

'Hoewel ik niet zingen kan, kan ik denken dat ik zing. En daarom weet ik dat Dedan gelijk heeft: veel kan de knaap vinden in het lied, maar hij zal verder en langer moeten zoeken naar de prinses. Mijn plicht is te denken, te overwegen, te beslissen waar zij kan zijn. Vaarwel knaap, mijn zoeken zal nu anders dan het uwe zijn, en ook ik moet voort.'

'Voort? ja, voort!' riep Tobias recht op springend, 'wij hebben hier al te lang geluierd. Kom mee, jongen. Of als je alleen wilt gaan, luister dan goed waar je gaat of je mij roepen hoort, zoodra wij haar vinden zal je mijn kraaien wel verstaan, en kom dan gauw.'

'Ik moet zelf zoeken,' antwoordde Reinbern.

'Vaarwel dan! Vaarwel!' riepen Denkmar en Tobias.

De haan stapte heen, recht voor zich ziende, de ezel volgde hem bedaard terwijl zijn hoofd op en neer ging, en toen zij over de heuvelkam waren verdwenen wenkte Alfrade, die schommelend tusschen kleine struikjes zat, Rein-

bern bij zich; hij was wel driemaal zoo groot als zij, zoodat zij haar hals moest rekken terwijl zij fluisterde:

'Wacht niet, maar ga. Puikebest, Kaka en ik blijven nog bij je.'

Haar oogen glansden teeder. Hij hief zijn hoofd, zette zijn handen in de zijde en riep de anderen: 'Kom!' Moedig en vast klonk het, maar het was ook of hij een zucht bedwong. Dedan trok zijn mantel om zich heen, maakte met zijn fluitje een klein gebaar dat beduidde: vergeet het niet! wuifde en keerde zich om.

Toen, terwijl het zoet geluid dat hij alleen verstond weer in zijn borst begon te spelen, trad Reinbern voort door de rustige boompjes, de anderen volgden, het elfje achteraan. En daar waar de boompjes schaarscher werden, waar de grond in een smalle, diepe vallei naar beneden ging, sprong plots Kaka vooruit en bleef staan voor den knaap met gespitste ooren, groote oogen en een trillenden neus. Aan den overkant der vallei was een groot woud, de machtige boomen rezen er hoog en roerloos in het loof.

Langzaam strekte Reinbern zijn vinger uit naar een stam waar beneden een enkel klein

takje aan hing, het meisje kwam dichter bij hem staan, zij hielden hun adem in. Toen zagen zij daar achter, achter andere boomen een klein blank iets dat verzwond. Snel liep Reinbern vooruit, dalend in de vallei, met bevend zangerig geluid van zijn mond, de anderen volgden, Alfrade lachend en huppelend.

X.
Zij zien het meisje dat altijd vlucht en zoeken in het woud. Het verhaal van Twee.

En toen zij het zachte kruid van den woudzoom betraden, eerst over de heldere madelieven met een enkele welige boterbloem, dan langs de kanten gordijnen van nachtegaalskruid over de zeldzamer schatten die er verborgen bloeiden, hoorden zij vreemd gemurmel alom onder de roerlooze ruigte van groen. Kaka snuffelde aan iederen stengel waar hij langs ging en loerde voorzichtig laag onder de bladeren, terwijl zijn staart soms even bewoog.

‘Het ruikt hier heerlijk!’ zeide Puikebest, ‘net of het Zondag is -’ Maar het meisje hield haar hand voor zijn mond en wenkte hem om te luisteren.

Zachtjes gingen zij verder langs violen en anemonen, hoog boven hen door het loof der

eiken flonkerde soms even een licht van de zon of ritselde iets, en over den grond, achter en onder de planten, ging het fluisteren en zoemen met hen mede. Tot zij kwamen aan den boom waar Reinbern iets had gezien en zijn oogen niet van had afgewend, daar was het stil.

Voorzichtig, met zijn hand over het schors, liep hij om den stam heen. En hij zag wezentjes, elfjes zooals Alfrade was, zilverig, paars en groen, schuchter in een rij, met gestrekte armen, de hand van de eene op den schouder van de andere.

'Ik heb hier toch iets anders gezien,' zeide Reinbern.

'Maar die is weg, die vlucht altijd,' antwoordde er eene.

En Alfrade sprak: 'Zij hadden maar even met haar gespeeld, Elflene, Elflichte die dansen, Velviane, Alviane die wuiven, Zefira, Zamira die zweven, Faucula die zingt.'

'Zocht de knaap haar?' vroeg er eene met een stem als het gonzen van een bij. 'Ga dan verder naar de feeën, naar de nimfen.'

'Neen, haar immers niet,' lispelde een andere, een blonde, bedeesd.

‘De prinses, de prinses zoeken wij, meisjes,’ zeide Puikebest, ‘waar is Eva Beata?’

‘Neen, neen, neen, neen, hier niet, hier niet!’ lachten zij allen te zamen zoodat de bladeren rondom trilden en heen en weder bewogen, en zij strekten hun beentjes en dansten in de rij geruischloos heen door de planten. Daar achter begon weer het murmelen en fluisteren, soms klonk het dwaas of er stillekens om iemand gelachen werd. Reinbern liep nogmaals den boomstam om en keek naar boven in de takken, hij wist zeker dat hij hier iets gezien had.

‘Het moet toch hier in het bosch zijn,’ mompelde hij voor zich. En met het meisje aan de hand schreed hij langzaam naar een anderen boom, en van daar naar een anderen, en verder.

Maar Puikebest aarzelde en bleef telkens achter. ‘Waarom zouden wij hier verder zoeken?’ vroeg hij. ‘Zij is hier niet, zeggen zij. Zij plagen wel, maar spreken altijd waarheid.’ En als hij weer nader bij den knaap was gekomen antwoordde deze: ‘Ik weet zeker dat ik hier iets gezien heb, daarom wil ik eerst hier zoeken.’ En hij ging voort, vastberaden, met gesloten lippen en opgericht hoofd. Dan

twijfelde Puikebest weer en keek rond, niet wetend of hij volgen moest of ergens anders gaan.

Zoo kwamen zij aan een plek waar veel jong hout groeide en warrig struikgewas, bramen en kamperfoelie, de grond was donker gekleurd en welig van varens, en daar lag een fee op haar rug, starend met oogen zoo klaar als water. Toen Reinbern dicht bij haar stond zag zij hem aan en richtte zich op. Puikebest vroeg:

'Is de prinses hier in het bosch?'

Zij schudde zacht haar hoofd en de ochtendkoelte ruischte door de bladeren.

'Zie je wel?' vroeg Puikebest weer. 'Zullen wij dan ergens anders gaan?'

Kaka stond al gereed. Maar Reinberns lippen bleven gesloten.

'Ik weet wel wie hij gezien heeft,' zeide de fee. 'Zij is lief en schooner dan eenig schepsel. Hoor, wacht, ik zal mijn zusters roepen, Holda en Cisa weten meer dan een van ons.'

En achterover leunend op haar armen maakte zij een diep zomersch geluid, dat ver door het hout en het loover ging, zooals het roepen van een koekoek. Achter de heesters klonk veelstemmig gelach, gesnater en gegiggel. Het

gerucht zwol overal aan, gekwetter en gekwinkel van vogeltjes, geluid van vrouwenkelen en een andere gedempte koekoeksroep, het leek of de boomen zelve iets tegen elkander zeiden, en van den grond steeg een zwoele geur op, frisch en prikkelend. Toen verschenen zij uit het loof, licht trippend achter elkaar, de zusters die geroepen waren, lachend en oogen knippend of zij pas waren ontwaakt. Dan, als zij rondom Reinbern stonden, trad de oudste, de grootste, de donkere Cisa naar voren en sprak hem aan:

'Voel de zoete lucht die hier gaat! In dit woud is enkel groeien, geuren, bloeien. Wij feeën en nimfen zijn als niets, wij verlangen niets, wij hebben geen geur en geen adem, en wij groeien niet, wij kunnen alleen lachen en stil zingen als wij hooren hoe de boomen, de planten zuchten wanneer zij bloeien, het is zoo schoon. Wij zien ze van het begin tot de zomer met hun geluk komt. Eerst slapen zij in de zachte warme duisternis van den grond. Maar op een dag hooren zij de zon daarbuiten en zien zij de witte, de roode kiem in hun hart, het wonderlijk zaadje dat altijd wil, naar boven wil. Dan drinken zij het sap van de aarde en

het heele woud begint te blozen, te kleuren tot de lucht trilt om ons heen, en de koelte verzadigt ons. Des daags drinken zij al wat vochtig is, al wat glinstert en fonkelt, des nachts, wanneer hun bladeren rusten in donker, groeien hun stengels en zij weten het niet, maar een dwalende nachtkever die het ziet schrikt soms en zweeft ijlings voort. En eindelijk komt de tijd van zuchten, de liefste tijd. De planten zwellen vol van overvloed, zij zoeken er elkaar van te geven en verlangen zoo dat zij eindelijk op een morgen het niet langer houden kunnen en hun bloem, hun innigst geheim, voor het licht opendoen. En hun geuren zweven door elkaar en vermengen zich. Dan, dan komt zij hier, want zij leeft van geuren, zij die je zooeven meende te zien, maar die je niet hebt gezien, die altijd vlucht.'

Cisa nam haar gewaad, blauw als het blauw der akeleien, legde zich tusschen de varens neder en hief haar aangezicht op naar het goud in de loovers. En een stillere zuster naderde, Holda, geheel in haar gewaad van druivenpurper gehuld, en met denkend gelaat stond zij voor Reinbern en het meisje. Schuchter sprak zij, of zij nauwelijks spreken durfde:

‘De stilste zuchten die de een om de andere zucht hoort zij, ook in de verste valleien hoort zij het verlangen dat geen sterveling hoort. Zij is hier in het woud nu, het eeuwige kind. Wie haar ziet heeft een zeldzaam geluk, hij voelt hoe de volheid van zijn hart lichter wordt en hoe hij groeit zooals de kleine plant, hij verstaat het zuchten en verlangt zijn binnenste open te doen, een ander te zijn. Ach, wij feeën verlangen niet, groeien niet. Het gebeurt wel dat een nimf haar nimfengeboorte vergeet en een mensch wil zijn bij de menschen. Maar weldra keert zij terug, verlaten en zonder zang, zij heeft van het zuchten alleen de droefheid geleerd. Dan komt zij om te troosten over wat feeën en nimfen niet hebben. Daarginds waar het water van veel bronnen te zamen vloeit in de beek ligt een nimf te treuren, en zij die altijd vlucht, is bij haar. Kom.’

‘Maar zij, zij is toch onze prinses niet?’ vroeg Puikebest.

Achter de heesters klonk plots weer het klein geschetter van dwaasheid. Holda zweeg, verschrikt door die vraag. Maar de derde, schitterend van zilver, Abundia, met groote oogen blauw als turkooizen, antwoordde welluidend:

‘Neen, niet de prinses. Wij weten alleen dat zij des nachts bij de menschen gaat.’

‘Is zij het meisje Psyche dat soms met Slaap den nachtwacht wandelt?’ vroeg Puikebest weer.

Maar Abundia sloot haar oogen, keerde zich om en wenkte Reinbern te volgen. De andere ging naast hem en het meisje, de derde kwam achteraan met Alfrade. Ook Puikebest liep ten leste mede, langzaam, onwillig, halfluid zeggend:

‘O de prinses! Kom toch met mij mee, laten wij liever de prinses zoeken.’

Maar Reinbern antwoordde niet, hij werd gedreven door een warme zware kracht in zijn borst om te gaan waar hij verlangde. De prinses zou daar achter zijn, wist hij, daar achter hetgeen hij zocht.

Zij stegen naar een heuveltje waar enkele beukeboomen stonden op het donkere glanzende mos, de lucht was daar zuiver. En toen zij er waren begon een klein harpje te spelen, en van achter de boomen kwam een menigte kleine mannekens met geregelde pasjes hun tegemoet, sommigen bij drieën of tweeën, en sommigen alleen, zij droegen verschillende kleuren, maar zij hadden allen roode mutsjes.

En toen zij in een wijden luchtigen kring

stonden en een voor een, met het mutsje in de hand, naar Reinbern toetraden, klonken al hun stemmen verschillend, als het tjilpen van een musch, het blaten van een lam, het tjirpen van een krekel, het kwekkeren van een ouden kikvorsch, het kirren van een duif, het klokken van een kloek, maar in het geluid van allen klonk ook een eendere trilling, als van een harpsnaar. Eerst sprak de oudste, toen volgden zij één voor één en traden buigend terug in hun kring.

'Ik heb gezocht tot ik wist wat goed is voor anderen. Ik ben gelukkig, Leperkoen.'

'Er zijn er die altijd iets noodig hebben, die zijn er. Ik kom gauw, ik ben vlug, Spillewiddel.'

'Wanneer er zoo een bang wordt maak ik hem vroolijk. Ik vertel wat, ik lach maar, Heintje, een kleintje, trala.'

'Luister, luister! roep ik aan je deur als je het liefste vergeet. Ik wek, Klopper.'

'Wat er groeit en bloeit in je tuintje, in je hartje, besprenkel ik met water. Ik bewaak het, Katerman.'

'Wij wijzen je altijd verkeerd, omdat het zoo heerlijk is te verdwalen. Ik ga over land, hij over zee, Mallabron, Zabulon.'

‘Loop maar, niemand weet hoe hij gaat, wel waar hij komt. Ik stuur je recht, Budde.’

‘Het gaat regenen, zeker, maar dan komt de zon weer, zeker. Wij voorspellen, Fili en Kili.’

Het werd donkerder langs de stammen der boomen, maar door de ruischende bladeren boven straalde de zon.

‘Waar één is, daar moeten twee zijn. Ik maak de vriendjes, ik bind vast, Ruppel.’

‘Maar de wereld staat niet stil, alles gaat voorbij en er komt weer wat anders. Ik breng iets nieuws, Robbe.’

‘Sta niet te kijken, maar loop, zoek, doe. Wij reppen voort, Bivor en Bavor.’

‘Als je droomt, droom dan van mij. Ik weet geheimen, Nisse.’

‘Ook kleine stemmen en dwaze woordjes doen goed. Ik verzin woordjes, Mummel.’

En de oudste, Leperkoen met het gerimpeld voorhoofd, kwam weer statig naar voren en zeide goedmoedig:

‘Ga voort, knaap, ga voort hier in het bosch. Het is gevaarlijk haar te zien die je hier zoekt. Daarom hebben wij maar even met je gedachten gespeeld. Wij komen weer als je ons noodig hebt. Ga voort, alles komt terecht.’

Het harpje speelde weer en met dartele beenen verspreidden allen zich voorbij de boomen, terwijl het in het gebladerte zacht begon te kletteren en er enkele droppeltjes vielen op het mos. Reinbern keek overal waar Puikebest en Kaka waren gebleven, maar hij zag ze niet; hij trachtte te onthouden wat hij zoo pas had gehoord, maar hij kon het niet; hij keek het meisje aan, en vond haar vreemd.

De drie feeën wenkten hem mede, zonder geluid, en zij volgden, alleen met hun tweeën. Maar Alfrade kwam ook nog, zij liep met open handen om de regendroppeltjes op te vangen die glinsterend van de bladeren vielen. Zij daalden weder de moshelling af, door de boschbessenstruikjes naar het kreupelhout, daar gingen zij achter elkander, hun hoofden geheel in het natte groen, en van den grond steeg de streelende damp van bevochtigde aarde.

Buiten het hout weder wees Cisa voorzichtig met haar vinger. Daar stonden kleine boomen waar de takken van nederhingen langs een bank met edele koningsvarens begroeid; waar de grond naar de diepte daalde murmelde het water van een beekje, en in den boog van den hemel er boven waren dunne wolkjes, parelgrijs,

maar ook wit en zonnig, want het regende niet meer. Tusschen de varens hier en daar lagen nimfen, de meesten met het hoofd voorover in de handen geleund. Zij bewogen niet, zij zagen niet op. En dicht aan het water, waar zij haar vingers in koelde, lag een bleeke nimf, haar haren hingen ordeloos over haar armen, haar beenen.

Cisa knielde en fluisterde:

'Ondine treurt. De nimfen mogen iets menschelijks niet beroeren. Eens heeft zij een ridder gezien, zoo schoon, zoo lief dat zij met haar vingers even zijn hand vasthield. Nu branden haar vingers, nu moet zij ze altijd koelen. En nu verlangt zij altijd bij hem te zijn. Ach, hoe kan dat? Hoe kunnen twee verschillende wezens altijd, altijd samen blijven? De ridder hield van zijn zwaard, zij alleen van hem en van het zuivere water. Zijn hand was warm, zooals vuur, de hare koel, zooals water. Die ridder ging heen naar ander oord. Zij bleef alleen. Hoor!'

Het was stil, er was geen enkel geluid dan het ademen van Rein en het meisje. Toen zweefde er een zucht over de varens, licht als een vallend rozenblaadje, en zoo vreemd dat

Reinbern iets in zijn borst voelde zwellen, iets donkers, iets angstigs dat pijn deed. En dadelijk murmelde het water van den vliet over de steentjes, en dadelijk maakten de nimfen die er om een zuster te treuren lagen een kleine beweging, zoodat alle varens zachtjes wiegelden. En de hemel blonk voor Reinberns oogen, en hij zuchtte, maar hij dacht dat niemand het hoorde.

Toen zag hij weder, heel even, in de bladeren aan den overkant de oogen van haar die hij zoo kort te voren voor het eerst had gezien, van haar die hier in het bosch het eeuwige kind werd genoemd, van haar die altijd vlucht. Zij had hem aangezien. Hij wilde dat hij zijn hart met zijn handen kon vasthouden, zoo zwaar was het. Hij voelde zich veilig dat het meisje zoo dicht bij hem stond.

'Zie,' sprak Cisa en wees naar boven. Daar was een regenboog. 'De kleuren zijn geen kleuren, zooals een zucht geen verdriet is of een lach geen vreugde. Het zijn zuchtjes en lachjes van licht. De boog is de brug naar den hemel waar de wezens die alleen elkander verlangen twee aan twee over gaan. Wij feeën komen er nooit. Maar ik heb een oud lied

gehoord, lang geleden gezongen toen er veel goden en dichters waren. In dat lied heb ik gehoord hoe eens een jonge god en een meisje van de menschen beiden hetzelfde verlangden. Het is zeldzaam dat twee zoo gelijk zijn van wil, en zoo blij waren zij dat zij voortaan altijd te zamen als één wilden dansen. En zij zongen maar zij wisten niet of hij zong of zij. En zij lachten, maar hij hoorde slechts haar stem en zij slechts de zijne. Toen moest hij weer naar de goden terug, omdat hij een god was, en zij naar de menschen. Dit konden zij niet veranderen. En zij lachten en zuchtten voortaan, hij in het godenland, zij op de aarde, en hun lachen en zuchten werden één daar in de verte, daar in de hoogte, rood en niet rood, blauw en niet blauw, geel en niet geel, want als het een het ander wordt ziet niemand meer hoe het eerst was. En die boog stijgt op, soms hier, soms in een ander land, wanneer de een verdrietig en de ander vroolijk is.'

'De knaap is verdrietig, zuster,' zeide Holda, 'hij verlangt naar iets.'

Dit zeide zij omdat Reinbern nog altijd iets dat pijn deed voelde in zijn borst, en omdat hij nog steeds in de bladeren staarde waar hij het

vluchtende wezen gezien had. En het meisje keek stil, omdat zij voelde dat er iets stil en eenzaam werd in Reinbern.

‘Ja,’ zeide hij, ‘ik wil voort, ik wil zoeken.’

De bleeke nimf aan het water hief haar hoofd en haar lippen bewogen of zij iets zeggen of glimlachen wilde. En Rein glimlachte terug terwijl hij haar voorbij ging. De zonnestraaltjes tintelden door de bladeren en dartelden met ronde schijfjes van licht over de warme rustige planten.

Het werd warm in het bosch. Rein nam zijn hoed af en zag dat de roos die de prinses hem geschonken had toen hij pas in dit land was gekomen, daar nog in stak, maar één blaadje was er af gevallen. Hij keek om, maar zag het nergens. Alfrade zeide:

‘De roos zal verwelken, heeft de Koning immers gezegd.’

Zij sloot haar oogen, want zoo ernstig als de knaap haar toen aankeek had zij nog nooit iets gezien.

‘De knaap is verdrietig omdat hij een blaadje van zijn roos heeft verloren,’ fluisterde de eene fee tot de andere. Haar donkere zuster antwoordde: ‘Ach, wat eens valt komt nooit

weer.' Maar de zilveren met de welluidende stem hield haar hand op en sprak: 'Zoetjes, vriendinnen, er komt immers altoos iets nieuws.'

Zij wenkte het meisje, en Reinbern volgde.

Hier waren de oudste boomen, rechte, sterke eiken met gerimpeld schors dat grijs was tot boven toe, de zon scheen maar schaars door hun bladeren, de bloemkruiden op plekjes groeiden maar laag. De knaap keek iederen boom aan, tuurde voor zich en rondom, zijn oogen werden moe van het zoeken. Toen liep hij sneller, want achter een heuveltje hoorde hij een stem, een jong geluid. Holda fluisterde de beide anderen toe: 'Hij moet rusten voor hij het bosch uitgaat. Laat Daphnis een lied voor hem fluiten.'

Het was groot waar zij kwamen, de rustigste plaats van het woud, glanzig en groen op den vloer, vol stil schijnende juweelen in het gebladerte dat over de statige zuilen der boomen lag, en het klein gezang maakte er gejubel van vredigheid. Een maagdje lag er tegen het mos van de helling, als een roos, een blanke roos in de schaduw, haar oogen waren open en haar arm bewoog op haar borst. Een jongeling zat bij haar, lachend en kijkend hoe zij was. En

overal zaten of lagen zij verspreid, de feeën, de nimfen die gaan waar geluk is, zooals bijen naar de zoetigheid der bloemen, de kleine elven die betooverd worden door de vreugde van menschen. De jongeling zette de fluit aan zijn mond en speelde enkele tonen, huppelende geluiden, een jonge fee bij de achterste boomen sprong op, gelijk een lam onverwachts en maakte zich gereed om te dansen; maar de fluit zweeg weer, toen lachten de elfjes haar uit met dwaas getier, de meezen schetterden mee.

'Hier is de knaap die de prinses zoekt,' sprak Cisa.

Het gelaat van den jongeling werd ernstig. Maar hij zag Reinbern aan met klare oogen, en toen hij sprak klonk zijn stem gelijk van toon met den kalmen tweezang van roep en antwoord, dien in de hoogte een lijster links begon en een lijster rechts vervolgde.

'Het is lang geleden dat wij voor het eerst elkaar zochten,' sprak hij, 'maar ik weet nog goed de pijn die het ons deed in het begin. Zit hier naast mij, en zij daar naast Chloë. Hoor

Het Verhaal van Twee,

maar het is weinig wat wij er van vertellen kunnen. Wees nooit verdrietig, denk nooit dat

je haar niet vinden zult, als je niet anders dan haar alleen zoekt. Zie, wij vonden elkaar, Chloë en ik, voor wij zochten. Maar wie het aller-, allerliefste wil, moet zoeken. Wij zoeken elkaar nog altijd.'

En de klare stem van Chloë vloeide in met de zijne:

'Ik was nog nooit naar het veld onder den berg geweest. En op een morgen dacht ik: laat ik daar gaan met de schapen, het gras is er frisch en jong. Die gedachte was het begin van geluk. Want toen ik daar zat, nog voor den middag, kwam Daphnis met al zijn blatende dieren. Hij sprak, ik hoorde zijn stem.'

'Het was een eenzaam land waar ik woonde, behalve mijn vader en ik was er niemand. En toen ik op het bergveld kwam vond ik haar. O zoetste dag van die zoete wereld, ik vond haar, ik die nooit had geweten wat schoon is en goed. Hoe kon mijn verstand toen begrijpen dat er geen ander bestond zooals zij, dat er zelfs bij de goden geen andere Chloë kon zijn? Zij zat daar, klein en lief, met haar hand op haar knie, en ze zag mij aan.'

'Toen de koeien, de schapen opstonden en naar het westen keken waar de lucht gloeide,

moest ik ook opstaan, want zij verlangden naar huis. Maar voor ik ging heb ik Daphnis' handen op mijn schouders gevoeld. En voor ik thuis kwam, voor de zon van dien dag was ondergegaan, heb ik ieder lam, ieder schaap, iedere koe zachtjes gekust. Ik kon mijn tranen niet houden, maar ik was zoo blij en zoo groot.'

'Zij was het die opstond, zij was het die heen ging, anders had ik nooit kunnen gaan. Voor ik thuis kwam wist ik wat schoon is en had ik geweend om de schoonheid die ik zag. Ik wist niet meer wie ik was. Alleen dat de wereld schoon is zag ik, hemel, aarde, alles dat bestaat. O dat is geluk, niets meer te zien van wat je zelf bent geweest, te weenen om de schoonheid van alles. Dien nacht kon ik mijn oogen niet sluiten, mijn gedachten zochten in donker Chloë die naar huis was gegaan.'

'Mijn gedachten zochten Daphnis heel dien nacht toen ik alleen lag. Ik had niet heen moeten gaan. Maar zoo zijn meisjes, zij zijn bang als hun hart al te vol wordt, zij zijn klein en kunnen het nog niet alles vertellen. Hij is zoo goed, zoo lief. Ik had immers altijd bij hem willen blijven. Maar ik wist wel dat hij weerzou komen op het veld onder den berg.'

‘De dieren gingen vanzelf vroeg in den dag naar dat veld waar het gras frisch is en jong. Het was eenzaam. Maar Chloë kwam. De schapen werden luidruchtig en mijn fluitje speelde vanzelf. En toen zij naast mij zat, zeide ik dat ik alles wilde zien in haar hart en dat ik nooit meer van haar heen zou gaan. Toen begon het verhaal van wat zij dacht, wat zij wist, van al het nieuwe dat zij vond als zij peinsde.’

‘En Daphnis vertelde de geheimen die hij dacht, die hij nog nooit had verteld. De wereld werd groot en was geheel van hem die zoo goed is, zoo lief.’

‘Wij hebben nooit anders gedaan dan elkaar vragen: wat denk je nu? Wat is er nieuw in je hart gekomen?’

‘Maar soms weten wij niets meer, dan zitten wij stil en wachten.’

‘Wij zijn uit ons land gegaan om samen alleen te zijn. Want ieder woordje dat Chloë sprak tot haar schapen was een schat dien ik verloor, iedere blik dien zij hun gaf een nuttelooze dag van mijn leven. Wanneer zij spreekt, wanneer zij mij aanziet, zie ik de wereld en begrijp ik alles. Maar de wereld van haar

woorden en haar oogen is anders dan het land waar wij woonden.'

'De wereld van Daphnis is stil en heerlijk. Ik kan er niets van vertellen.'

'Ik wil niet anders dan wat er uit het hart van Chloë komt. Nooit heb ik genoeg, en iederen dag, ieder uur zoek ik opnieuw wat ik nog niet van haar weet. O zeker, zeker word ik Daphnis eens Chloë, en Chloë wordt Daphnis, dan zoeken wij niet meer.'

Toen zette hij de fluit weer aan zijn lippen, speelde enkele langzame tonen, en zuchtte. Holda zeide tot haar zusters:

'Het verhaal van twee kan nooit geheel verteld worden, en wie het niet zelf vertelt begrijpt het nooit geheel. Verlangen is wonder.'

Het meisje nam onmerkbaar Reinberns hand, zij voelde wel dat zij hem helpen moest met zijn gedachten, want waren zij niet te zamen uitgegaan om het liefste te zoeken? Nu stond hij te denken en hij werd eenzaam in zijn gedachten, maar zij wist niets te zeggen.

Al de feeën die er lagen of zaten fluisterden met elkaar. Reinbern hoorde niet, hij stond te denken: ik wil niet anders dan haar vinden, haar alleen, - is zij de prinses? - waarom

vlucht zij? Toen werd het stil en dof in het woud, hij hoorde geen geluid meer. En in eenen wist hij het en schrok er van, dáárheen moest hij gaan, dáár voorbij de boomen, voorbij de velden, alles voorbij, daar moest zij zijn, of zij de prinses was of het meisje dat vlucht.

En snel gingen zijn voeten over de zachtheid van het mos, en sneller door den zuiveren geur der kruiden, steeds sneller liep hij de boomen langs zonder ze te zien, met bonzend hart, met gloeiende wangen, - nu, nu wilde hij haar vinden, nu de nieuwe, vreemde warmte, nu de ruimte, de breedheid, de hoogheid groot werd en vol gloed in zijn borst. En toen hij uit de schemering van het woud in het klare licht liep stond hij even stil en zag rond; achter hem ter wederzijden in de schaduw der struikjes, in de blanke vaagheid der bloemen, bij de trouwe stammen der boomen stonden alle feeën en elven en kleine wezens geschaard, wachtend wat hij zou doen, stil, zeer stil, behalve wanneer de zon schitterde in hun oogen.

En het meisje zag hij niet. Er zweefde een waas om hem heen. Maar hij hoorde haar stem zachtjes zingend een liedje dat hij kende, en hij lachte weer verheugd in zichzelf. Toen

woei er een zwoele, bedwelmende tocht uit het geboomte, heel het woud begon te geuren, Reinbern voelde zijn hoofd lichter worden en bezwijmen. Maar Alfrade kwam voor hem en hij hoorde haar stem: ‘Kom!’.... Hij zag niet meer achter zich, maar hij liep den heuvel op, het zonlicht in, terwijl er binnen in hem weer iets zong, terwijl dieper in hem het vuur van verlangen gloeide.

XI.
Het nieuwe licht en wat Reinbern in de wolken ziet. Over Beelden door Merlijn.

Langen tijd liep hij voort omhoog over den geluidloozen grond, zonder omzien, al sneller en krachtiger, niets anders voelend dan het gloeien in zijn borst. En eindelijk stond hij stil, hijgend, boven op den heuvel. Indien hij verder liep moest hij weer dalen. De vloer van den heuveltop was glad en gelijk met krullig klaver belegd, heestertjes groeiden als een rand er om heen, en op de hellingen rondom stonden boomen hier en daar te rusten in het licht. Hierboven zag hij het land waar hij gegaan was: laag in het zuiden praalde de witte toren van Vreugde, daaronder de warreling van kleuren waar hij de schepselen gezien had, en verder de zee; oost en west lag de blauwe glans over het land waar de menigte moest zoeken, maar geen enkel wezen zag hij, alleen den grond en wat

er groeide en vele glansen; de diepte beneden moest het woud zijn waar hij vandaan kwam, ver weg in een warm waas. Reinbern vond alles wat hij zag zoo gewoon, zoo stil en zoo vreemd. Hij wist niet wat hij denken moest, want het gloeien binnen in hem maakte hem zoo ledig dat hij niets kon begrijpen. En hij zette zich neder op het klaver, dat koel en lief was toen hij er zijn hand op legde.

Waar is het meisje? vroeg hij hard op. Zij stond nergens bij hem. Had niet een van de kleine mannen in het woud, een met een naam als een bruin bloempje op een muur, gezegd dat het gevaarlijk was iets te zien? Het meisje was niet bij hem. Een glimlach vloog van hem heen naar haar toe. Aanstonds zou zij komen, aanstonds wanneer het vuurtje helder brandde, als een licht. Hij wist dat hij nu grooter werd, dat hij dadelijk, wanneer hij opstond, zou zien wat hij nog niet kende, en hij wist ook dat het goed was alleen te wachten, zoo met zijn hoofd voorover, zonder de oogen van het meisje nabij.

Toen keek hij alleen naar het klaver en zag alles wat hij niet kende van bladertjes en stengeltjes, terwijl de gloed daarbinnen hooger en rooder werd.

Hij hief zijn hoofd op toen hij iets naderen hoorde. Onder de heesters van den rand en toch boven de boomen, zoodat zij geheel zichtbaar was, zweefde langzaam een gestalte van roode robijn. Een gewaad had zij niet, maar kleurige lichten omhulden haar, karmozijn gefonkel zooals in wijn is, fier scharlaken van vuur, het blozen van ontluikende bloesems, rozen, anjelieren, en haar lichaam was rood als vloeiend bloed. Met haar armen, omhoog geheven, maakte zij figuren, een hart, een ring.

Een andere glans trok Reinberns oogen naar links, bijkans achter hem, waar een tweede gestalte onder den rand van den heuvel, over het geboomte nader verscheen. Zij was gelijk de eerste, maar van schitterend blauwe saffier. De bewegende schijnsels die om haar gingen gleden heen met een herinnering aan dauwige bloemen, vergeet-mij-niet, eereprijs en korenbloem, aan de warme stille maan voor een koel zuidelijk woud zonder geruisch, aan het wijde wonder van moederoogen, en haar lichaam was blauw als de klare lucht. Zij hield haar armen tot een kruis op haar borst.

En rechts van hem, voorbij de roode, de eerste, hooger en heller, zoodat het geboomte

daar in vaagheid verschoot, rees een derde, een verbazende gestalte. Zij was gelijk de anderen, maar hooger en blijder, en van verblindend gele topaas. Stil en zuiver in verrukking stond zij te stralen in de kleuren die haar eigen waren, rijpe weelde van zomerkoren, gouden regen en boterbloemen, glinstering van rijk sieraad en geslepen fijn gesteente, smelten van een vorstelijke najaarszon, en haar lichaam was geel als een gouden lamp. Zij hield haar armen in een onbewegelijken driehoek boven haar hoofd gestrekt.

En de drie gestalten naderden elkander en vloeiden ineen, en hun prachtige glansen mengden zich, breeder en wijder in golven vallend over de aarde rondom, tot de gestalten vergaan waren en enkel hun diepe innigheid overal gloeide en glansde, of een nieuwe hemel van goud tintelend purper was nedergedaald.

Dit is een land van wonderen, dacht Reinbern, en nu zal ik het dadelijk vinden, het liefste. En de nieuwe stilte zelve waar hij in zat was een wonder, want hoe dieper hij luisterde, zoo fijner geruisch hoorde hij. Hij voelde hoe klein hij was die daar zat en wenschte dat iemand bij hem kwam.

Toen ontwaarde hij, dicht bij zijn linkerhand,

Alfrade, eerst de zwartheid van haar oogen, dan haar zelf, en het bevreemdde hem dat hij haar niet eer had gezien. Maar zij was anders, en veel grooter dan te voren. Zij sprak in klaar zingend geluid:

'Zie hoe het nieuwe licht gaat schijnen in den glans der beelden!' En wees met beide armen rondom naar het vloeiend schitterend purper des hemels.

Ver in het zuiden naderde een witte flonkering en in het midden stond stralend een beeld van Amon-Ra, den god van het heete dampige morgenlicht, en het werd grooter in stralen die uitschoten over den donker gloeienden hemel en heel het zuiden doorschenen.

In het westen dreef langzaam, zooals een zeilend vaartuig, een ronde nevel van blank licht aan en in het midden stond het beeld van Apollo, den god van het klare zuivere middaglicht, en het ontrolde en strekte zich uit en overwon het vreemde westen.

In het noorden rees een glinsterende zuil van licht waarin het sprankelend beeld stond van Baldur, den god van het rustige koele avondlicht, en het smolt en viel neder over den tintelenden schemer van het noorden.

En in het oosten schitterde een rozig juweeltje dat opensprong en in het midden flonkerde heerlijk het beeld van Mithras, den god van het luisterrijk dageraadslicht, en het gloorde en steeg en gansch het rozig bloesemend oosten gaf zich over.

Toen straalde de dag van het nieuwe licht. De kleurige glansen zag Reinbern niet meer, reine blankheid lag over de landen beneden. Ook voelde hij vrede van den gloed in zijn borst, want het was ruim en vrij daarbinnen. En zijn adem kwam zachtkens terwijl hij wachtte.

Alfrades stem ruischte, frisch van vreugde:

'Het licht der beelden is gerezen en van nu af zal het door heel je leven schijnen. Vaak zijn de beelden verborgen, maar in dit licht zijn zij zichtbaar voor alle oogen, en voortaan zal je ze zeker vinden, overal, in alle streken van de wereld. O de beelden, liefst geluk der gedachten, gedaanten van wat wij minnen! Wat verder dan beelden is, is te ver voor het elvenverstand, en ook voor de besten der menschen is een hoog beeld het schoonste dat zij denken kunnen.

Zie daarboven, mijn goede knaap. Herinner je. Weet je nog hoe lang geleden je al naar

de wolken keek? Herinner je hoe de meeuwen die opvlogen je wezen naar de altijd nieuwe beelden die de wolken maken. Zie, daarom houd ik van je, want wij zijn broeder en zuster. Wij elven ook verlangen het meest naar het geluk dat beelden voor onze oogen geeft. Zoek nu voortaan niet anders, en dan, dan zul je haar vinden, de geliefde prinses!'

'De prinses! Eva Beata!' zuchtte Reinbern, zijn handen naar de verte strekkend. 'En zij die altijd vlucht.'

'Wie de eene vindt, vindt ook de andere. En als je eenmaal het beeld van de prinses hebt gezien, kun je het nooit meer verliezen. Ben ik niet Alfrade die hier voor je staat? Zal ik niet altijd bij je zijn nu je mij eens hebt gezien? En zou haar beeld niet de prinses zelf zijn? Je kunt haar vinden daar in het noorden, daar in het zuiden, daar in het oosten, daar in het westen. Voor den gloed van je verlangen zal zij verschijnen. Kijk dan, verlang en vind haar, o vind haar, want ook ik word gelukkig door haar gedaante.'

En Reinbern sloot zijn oogen om diep in zich zelf te zien hoe hij verlangde. Dan opende hij ze weer, en zijn hoofd hoog oprichtend tuurde hij naar de kim. Alfrade knielde naast hem en

volgde oplettend de richting van zijn blik. En als hij een poos zoo gezocht had tuurde hij scherp de gansche kim langs, over het westen naar zuid en oost, en het was overal wit van licht, maar zijn oogen knipten niet. Alfrade lachte zachtkens naast hem, daar in het oosten kwam een beeld.

Eerst zag hij twee lichtjes die oogen werden, zij keken hem soms aan op vreemde wijs, maar hij kende ze goed. Dan werd plotseling heel haar gelaat duidelijk, en dan haar lichaam, en zij ging met gevouwen handen den heuvel over. Rein zuchtte toen hij haar herkende, het was maar het meisje.

'En zij is het niet eens zelf,' zeide hij, 'maar haar beeld.'

'Je hebt niet genoeg verlangd,' sprak Alfrade, 'nog meer, nog meer, en zij zal komen.'

'Nog meer!' fluisterde hij, met zijn hand op zijn hart.

En weder hief hij zijn hoofd naar het oosten. Uit de vaagheid der kim rees een wolkje, als een bloem die ontbloeide en grooter werd. Maar Reinbern wendde zijn blikken af om ergens anders te zoeken, want hij dacht dat het liefste dat hij begeerde niet in dat bloemige wolkje

kon zijn. Alfrade echter zat blozend en met schitterende oogen te staren. En overal zag Reinbern wolkjes die bewogen en veranderden, zoodat hij telkens weer nieuwe meende te zien; in verwondering wachtte hij, want uit ieder dier wolkjes immers kon plotseling de lieve prinses te voorschijn treden, of een nog lievere, de allerliefste die hij niet kende. Zoo wendde hij zijn aandacht, nu in het noorden, dan naar het zuiden, of ook recht naar boven, zich telkens verbazend hoe vol de hemel van zacht lichtende wolkengedaanten was geworden. Het was een rustige zomermorgen, hij voelde de goede warmte en de stilte waarin de wonderen gebeuren kunnen, en hij herinnerde zich een gevoel, een smachten naar iets dat altijd duurt dat hij vroeger in de stad wel eens had.

En toen hij weder naar de oosterkim keek, waar hij eerst iets als een bloem had gezien, ontwaarde hij, niet ver weg, een schoon wezen dat eenzaam over het gras kwam. Reinbern voelde zijn wangen gloeien, hij kende dien man. En naast hem hoorde hij het zacht tortelend gelach van Alfrade.

De man naderde en begon den heuvel waar zij zaten te beklimmen, steunend op zijn staf.

Hij droeg een wijden mantel, en duidelijk zag Reinbern dat hij werkelijk dezelfde was dien hij kende, aan den grijzen baard en het roode dasje wist hij dat het de oude heer was dien hij vroeger gezien had. Alfrade huppelde lichtkens rond, zingend:

‘Nu zullen wij het geluk zien! Merlijn weet het!’

Langzaam klom hij omhoog, voorzichtig de twijgen der heesters terzijde houdend om ze niet te beschadigen, en eindelijk stond hij stil vlak voor den knaap. Schoon was de rechte diepte zijner oogen, schoon de hoogheid van zijn hoofd. En Reinbern zag weer dezelfde liefderijkheid om zijn mond die hij eenmaal in zijn stem had gehoord.

‘Heb je al gevonden?’ vroeg hij met een glimlach.

‘O ja, veel!’ antwoordde Alfrade. ‘Hij heeft geleerd te zingen en te verlangen. En nu zijn wij hier om beelden te zien.’

‘Ja, ik ben gekomen omdat hij naar mij verlangde.

En plots herinnerde Rein zich dat hij zooeven een eender gevoel had gehad als vroeger, maar hij wist niet duidelijk meer wat.

‘Knaap, zie omhoog,’ sprak hij weer.

Reinbern boog achterover, steunend op zijn armen, en keerde zijn gelaat naar boven. Het werd zeer stil, maar de stilte was warm en vol van verborgen gefluister.

Toen werd hij diep verbaasd, hij voelde zich kleiner, kleiner worden en zweven en verzinken of hij niets meer was. Daar, hoog in den hemel, was een groot en wijd eenzaam land van pijnwouden die zoo hoog waren dat hij haast de zon niet meer zien kon door de kruinen der boomen. En ontzaggelijke witte bergen stonden in de verte rondom waar rood smeltend goud langs de kanten vloeide, honderde machtige bergen, zoo hoog dat Reinbern duizelig werd van het kijken. En hij naderde de wouden en zag vreemde schaduwen die wegsnelden in de duisternis der verste stammen. Toen stond hij daar alleen en hij wist dat het gansche land, de wouden en de bergen hem behoorden. Hij lachte van blijdschap en trots dat hij, zoo klein dat zeker niemand hem zien kon, een land bezat zoo onmetelijk als geen mensch ooit gezien had. Een fijn schijnsel, bleek en bevend als iets dat uit duisternis komt, viel onverwachts van de hoogte

der bergen af, schietend over den bronzen grond naar hem toe, en het ving hem zoo dat hij niet bewegen kon. Hij vreesde. Hij luisterde of er iemand kwam. En ofschoon hij niemand hoorde wist hij toch dat er een wezen verborgen was in het woud en over de bergen, iemand voor wien de heerlijke warmte in zijn hart nu gloeide. En een klaarheid daalde van de bergen rondom, toen was het overal donzig en blank, zooals wanneer het fijn en kalm gesneeuwd heeft. En Reinbern zag dat alle boomen die hij aankeek een helder gelaat hadden met rustig ziende oogen. En ook de bergen hadden groote liefderijke oogen boven in den top waar de lokken van het rood goud kringelend neder vloeiden. Reinbern voelde een zaligheid, of hij schreien moest, of hij zweefde toen hij diep in die oogen keek, oogen als van vogels zoo rein en blijde, oogen als van runderen, van schapen zoo goed en zoo trouw, oogen als van menschen zoo lief, zoo zoet, zoo eindeloos. In verrukking strekte hij zijn armen naar alle kanten, want de blikken die hem aanzagen waren zooals die van zijn vader, van zijn zuster, van het meisje, van de prinses, van allen die hij liefhad.

Alfrades stem zong ijl en trillend in de lucht rondom:

‘De wolken varen over alle streken van de wereld en zien allen die er wonen op bergen en in dalen. Ver weg worden zij geboren, zij groeien en veranderen terwijl zij komen, en gaan heen waar niemand ze meer ziet. Wie ze lief heeft kent ze en weet wie zij zijn, hem toonen zij al wat zij schoons en liefs bezitten. Hun gedaanten zijn voor allen zichtbaar, maar wie meer verlangt ontwaart de beelden die zij maken, soms alleen en soms allen te zamen, en de beelden zijn altijd wat de menschen verlangen. Zie nu, o zie de oogen! De knaap verlangt naar de oogen van wie hij lief heeft! Waar zal het eind van zijn zoeken zijn? De diepte der oogen lokt altijd voort en is oneindig!’

En Reinbern ging in een ander land, wazig glinsterend van warmte, luisterrijk van boomen als lichtfonteinen, van lichtende bloemen, en ook dit land was geheel van hem. De rijke boomen straalden in hun overvloed van oranje bloesems tot ver naar de vreemde verten die trilden van parelmoer; in de nabijheid, onder de gebogen halmen, hoog over de kruiden en

heesters waar hij langs ging, prijkten roerloos wonderlijke kronen en kelken, fonkelend en flikkerend van felle vochtige lichtjes, van druppelen juweel. Rustig staarde Reinbern in die warmte van onbewogen weelde. Het leek alles zoo vreemd, toch wist hij dat alle bloemen waren zooals hij, met denzelfden gloed van binnen. Toen hoorde hij een grooten zucht zachtkens gaan over het land, met een stilte aan het einde, en daarna een langzaam kalm geruisch of de aarde een diepen teug van den hemel dronk. En als hij weder den zucht hoorde en weder het luchtig geruisch, keek hij rond en zag dat alle bloemen langzaam bewogen, gelijkmatig voorover buigend en weder recht op rijzend, bij iederen zoelen adem van geur die uit hun binnenste voer en bij iederen nieuwen adem van frischheid die hen vulde. En zij ademden gelijk met hem.

Alfrades stem suizelde weder, licht als de zomerbries:

'De wolken drinken de warmte in de oorden van gloed en vocht voorbij de kim en zwaar van overvloed varen zij voort. Waar zij beelden maken die groeien, boomen die al hun bloesems naar het licht open doen, bloemen die blinken

van frischheid en kracht, daar geven zij een deel van zich zelven, de zwoele dampen die nederzijgen, een waas van levende weelde. En waar de menschen naar het innigst van de beelden smachten, naar het wonder dat hen leven doet, daar hooren zij den zucht van verzadiging, den heiligen teug van den adem. O de oneindigheid der oogen verlangt de knaap, het wonder van den adem verlangt hij!'

En Reinbern bewoog zich en keerde op den heuvel terug. Voor hem lag Alfrade met haar hoofd in haar armen verborgen. Hoog en recht stond Merlijn, naar boven starend in een glimlach blank als de hemel. Een teedere luwte zweefde soms over den heuvel. Sterk en diep in zich voelde Rein de blijde zekerheid dat hij iets gevonden had en dat hij voort kon gaan. En hij wachtte, terwijl hij een fijn liedje murmelen hoorde hoog in zijn hart.

Een lange poos zag Merlijn hem aan. Eindelijk sprak hij:

'Je hebt de prinses niet gevonden, je kunt verder zoeken. Maar in de beelden die daar verschenen heb je den blik van haar oogen gezien en haar adem gehoord. En dat is veel. De meesten vinden niet meer dan een gedaante

van wat zij begeeren. Ik heb de heele wereld rondgereisd, duizende jaren lang, en vele

gezien, schoon en heerlijk. Maar ook ik heb meer verlangd en meer gezocht. Hoor wat ik vond.'

Rein bemerkte dat ook Alfrade luisterde, ofschoon zij haar hoofd verborgen bleef houden en niet bewoog. De hemel was hoog en zuiver, het land rustte in het licht. En vol van zachte liefde vloeiden de tonen van Merlijns stem:

'Al wat je ziet is een beeld van iets, al wat je bedenkt is een beeld van je ziel. Naar de liefste van hun ziel hebben de menschen altijd verlangd, en wat zij vonden was altijd een beeld. Wie gelukkig wil zijn zoekt het liefste dat hij begrijpt, en om het te behouden maakt hij een beeld om zijn geluk, dat het er in wonen kan. Het geluk van wijzen en toovenaars is de liefde tot ieder ding dat bestaat, en daarom maken wij voor ieder ding een beeld, tot een lichaam waar onze liefde in woont.

Toen ik geboren werd, in het oosten lang geleden, hadden de menschen uit dank voor de mildheid van de aarde, uit liefde tot haar en om haar te begrijpen, beelden van haar gaven

gemaakt. Beelden waren er van het licht dat iederen morgen over de bergen rijst en de blijdschap geeft; van het water dat lavend over de dorre landen stroomt, dat heerlijke kracht uit de bronnen schenkt; van de warmte die de planten groeien doet en de menschen tot vrienden van elkander maakt. Maar van het geheim waaruit zij geboren worden hadden zij geen beeld, noch van hun eigen eeuwig verlangen.

Toen ik jong was leefde ik zooals een kind dat droomt dat er ergens een schat ligt, maar het weet niet waar; hij staart en strekt zijn handen uit naar wonderlijke dingen die naderen en voorbijgaan, maar zij keeren terug en zweven boven hem, en het is zoo stil dat hij wel schreien kan van blijdschap. Ik wachtte altijd op iets dat ik eindelijk weten zou. Mijn moeder was een goede vrouw, mijn vader had ik nooit gezien. En zooals wij hier op den heuvel denken en wachten, zoo zat ook ik als knaap dikwijls op het veld bij het koren te denken waar de goedheid van mijn moeder vandaan kwam, of waar mijn vader was. De goedheid van mijn moeder, het geheim waar mijn vader kon zijn waren mij liever dan het liefste wat de menschen kenden, en om die twee wonderlijke dingen te

begrijpen dacht ik altijd, zoo stil en zoo diep dat ik soms niets dan schreien kon. En als ik lang zoo dacht, tot de dag voorbijging, zag ik ten leste de goedheid van mijn moeder overal, in iedere korenaar die naast mij nederboog, in iedere honigbij die zingend langs mij zweefde, in ieder avondwolkje dat rustend nader dreef. En al wat ik zag in dat land van mijn jongensjaren werd mij zoo lief als mijn moeder, en in alles, in heel dat land was dezelfde goedheid van haar. Al wat ik zag was een beeld van mijn moeders goede handen, van haar goed hoofd, haar goede borst, haar goede lippen. Mijn moeder was overal, in ieder beeld. Maar waar mijn vader mocht zijn kon ik niet begrijpen. Wanneer ik moe van het denken eindelijk schreiend om hem riep, nam mijn moeder mij aan haar borst en wees naar boven. De hemel was zoo ver en ik zag hem daar niet. En toen ik groot was verliet ik mijn land om heel de wereld door naar hem te zoeken. Hoor wat ik vond.

Ik heb de stemmen der bergen gehoord wanneer de dag in hun eenzaamheid verschijnt. In de wouden des nachts heb ik de stemmen der boomen gehoord, wanneer zij fluisterden met

elkander, wanneer zij hun wijd geruisch te zamen maakten. Ik heb de stemmen der zeeën gehoord, groot in den zomer, groot in den winter. En in alle stemmen heb ik vreugde verstaan: van verheven kracht in de bergen, van jongen groei in de wouden, van reine vrijheid over de wateren. En overal waar ik ging en zocht naar mijn vader, overal vond ik vreugde in de wereld, en overal ontving ik licht en warmte in mijn ziel, zoodat het verlangen naar mijn vader zelf een licht van vreugde werd en ik klaarder en verder kon zien. De vreugde werd mij zoo lief als mijn vader, maar hem vond ik nergens, hij bleef verborgen in zijn heimelijkheid. Later, toen ik ouder werd en vaak in de steden der menschen kwam, vond ik ook duisternis. In de stemmen der menschen hoorde ik niet immer de vreugde. En het gebeurde wel, wanneer ik langs hun woningen liep, denkend aan mijn vader, dat hun geluiden van droefheid in het binnenst van mijn ziel weerklonken en mijn gedachten duister maakten. Zooveel droefheid hadden de menschen geleden en zoo innig hadden zij naar bevrijding ervan verlangd, dat zij ten leste een beeld maakten van wat zij verlangden, de verlossing van smart.

Dat was een kruis, het schoonste teeken dat ooit heeft bestaan, en voor dit beeld baden zij God, den vader van alle menschen. Ook mij werd het zoo lief als mijn vader. Maar ik verlangde meer dan de vreugde van bergen en wouden, dan de droefheid, de hoop van menschen. Mijn vader zelf verlangde ik te zien, zooals ik in mijn land de goedheid van mijn moeder had gezien.

De heele wereld heb ik rond gereisd, geen enkel ding is er dat ik niet ken. En toen ik, oud geworden, terugkeerde op het veld waar ik als kind had gezeten, begreep ik dat de heimelijkheid van mijn vader, evenals de goedheid van mijn moeder, overal was, in ieder ding, maar dat ik hem zelf niet in de wereld zou zien, omdat hij niet in de wereld was. En ook begreep ik dat mijn verlangen naar hem even lang zou bestaan als hij mij een geheim zou zijn, en dat is voor eeuwig.

Toen ik dit geleerd had en wist dat ik niets meer te vinden had, toen dus mijn verlangen zoo groot was geworden als een boom die niet grooter kan worden, toen werd ik een toovenaar. Zooals een boom vruchten begint te dragen wanneer hij volwassen is, zoo begon

mijn liefde beelden te maken van den vader dien ik nooit had gezien. En zooals je aan een boom, in de plekken der schaduw, kleine en bleeke vruchten vindt, maar roode en schoone daar waar de zon schijnt, zoo toover ik beelden soms gering en bescheiden, en soms glanzend en zwaar van mijn diepst verlangen, van mijn diepste liefde tot hem die hooger, die grooter, die verder is dan eenig beeld, dan heel de wereld.

Knaap, je hebt zelf gedaan wat ook ik altijd deed. In de beelden die je zooeven aan den hemel gezien hebt, van bergen en wouden, heb je gezocht wat je liefhebt. De beelden zijn maar gedaanten. Je zoekt de zuster die vroeger bij je was, je zoekt het meisje dat altijd vlucht en dat je in het woud het verlangen leerde, je zoekt de heimelijke prinses. Maar het zijn hun gedaanten niet die je zoekt. Ga nu voort, je weet wat je liefhebt.'

Reinbern zat met zijn hoofd in zijn handen voorover, hij zag niets dan de stille blaadjes van het klaver op den grond. Toen het geluid van Merlijns stem verstomde hoorde hij zacht een weemoedige muziek in zijn borst. En daar, in het klaver, keek hij weder in oogen die hij

kende van lang, lang geleden. En hij dacht aan zijn zusje. Maar hij dacht ook aan iets dat altijd vluchtte. En toen hij verwonderd peinsde wat het toch wezen kon dat hij het liefst van alles had, dacht hij aan de prinses, of hij haar wel ooit zou vinden. De warmte van tranen kwam voor zijn oogen en hij zuchtte. Maar dan hief hij zijn hoofd en staarde over het zonnig land rondom en dacht aan het meisje.

Lang zat hij zoo stil op den heuveltop, terwijl hij niets bemerkte dan soms een koelte die over zijn haren ging. En eindelijk stond hij op. Hij ontroerde niet toen hij in de verte, klaar en bleek, het lachend gelaat ontwaarde met de lieve donkere oogen die hij kende. En hij hoorde zijn eigen stem, rustig, zacht:

'De prinses! Maar niet haar beeld verlang ik - haar zelf, haar zelf!'

Den ouden man zag hij nergens. Voor hem lag Alfrade, roerloos of zij sliep. En langzaam daalde Reinbern den heuvel af, met het lied der vreugde in zijn borst, met het warm verlangen dat dieper dan beelden zoekt. Alfrade stond voorzichtig op en volgde hem.

XII.
Reinbern daalt naar de diepten en kust zijn hand en weet niet meer wat hij zoekt. Sibylle en de schoone Jongeling.

‘Niet haar beeld, maar haar zelf!’ herhaalde hij telkens fluisterend terwijl hij de steile helling des heuvels afdaalde, en naar boven waar de beelden waren wilde hij niet zien, maar recht voor zich tuurde hij naar beneden, begeerig naar haar, de prinses die hij nooit had gezien en die hem nochtans de allerliefste was. Binnen in hem trilde iets duisters dat hij vreesde. De bladertjes van kamperfoelietwijgen die er van kleine boomen hingen raakten soms zijn warme wangen aan en herinnerden hem aan de vingers van het meisje, dan glimlachte hij en voelde verlichting van de drukkende hitte in zijn hoofd, van de drift in zijn beenen. Maar hij wilde aan niets anders denken en ontweek daarom de

hangende loovers. En steeds daalde hij lager tot waar de helderheid van het licht gansch achter een waas verscholen was en de kruiden op plekken zoo welig groeiden dat hij er nauwelijks over heen kon zien, toen moest hij bedachtzamer gaan, om er niet in verward te geraken. Terwijl hij er tusschen voortliep, soms naar rechts en soms naar links, keek hij telkens verwonderd naar de zuivere vormen en kleuren der blaadjes aan de laagste plantjes, hij had er nooit te voren zoo op gelet hoe schoon de dingen die groeien gemaakt zijn. Een eind weegs achter hem volgde Alfrade in de sporen van zijn voeten, maar hij zag haar niet.

En toen hij een poos kalmer gegaan was, aandachtig zoekend waar de grond glooide, werd hij heftig verschrikt door een vlinder die er voor hem opfladderde. Een bruine vlinder was het, die soms in grillige bochten naderbij kwam en dan plots weer omhoog dwaalde, zachtkleurig en vluchtig, en bevend volgde Reinbern hem na, want ofschoon zijn oogen zagen dat het maar een vlindertje was, toch wist hij dat het ook iets anders kon wezen, iets liefs in andere gedaante, misschien wie?... Wat gaf hij om haar gedaante indien zij het

werkelijk zelve was! En turend met de kracht en vastheid van zijn wil zag hij inderdaad somwijlen den glans van haar oogen, de goedheid van haar glimlach, de beweging van haar adem daar waar die luchtige vlinder, die atalante, voor hem dwarrelde hoog en laag. Driftiger duwde hij de planten terzijde en haastiger liep hij er door, zoodat hij telkens naar zijn hoed moest grijpen om dien niet te verliezen. Hoewel het klare licht van daareven vergaan was zag hij soms duidelijk waar die vlinder geweest was een schuchter, een peinzend gelaat, dan werd zijn hart groot en warm binnen in hem, maar ook ging er een kleine droeve gedachte dat het een gelaat was, weder een beeld, dat hij volgde. En toen die gedachte een paar keeren gekomen was begon zij pijn te doen. Hij stond stil. En hij dacht zoo diep als hij kon en wist toen zeker dat dit nieuw gelaat, hoe het hem ook bekoorde, niet van de prinses kon zijn of van het meisje dat altijd vlucht. Het was het gelaat van een jongen. Hij zuchtte, hij aarzelde. Achter hem zag hij een rozenblaadje dat van zijn hoed was gevallen. Snel raapte hij het op. ‘De roos zal verwelken,’ herinnerde hij zich. Maar toen hij

er ginder nog meer zag liggen, tot ver weg, voelde hij die heimelijke droefheid weer trillen in zijn hart, en zonder de andere op te rapen keerde hij zich om en liep voort in de richting waar de vlinder verdwenen was.

Daar waar hij op een glooiing weer ruim uitzicht had over het land, was beneden hem een diep dal in schaduw, boomen groeiden er hoog en vele bloemen lagen er kleurig gespreid over de groene vacht der aarde.

'In de schaduw moet ik zoeken, waar het donker is,' dacht Reinbern. Hij zag Alfrade niet die, reeds dicht genaderd, hem wenkte om stil te staan.

Tot over de knieën ging hij door het overvloedig gras nederwaarts, luisterend naar wat er in zijn gedachten murmelde over de prinses, over het meisje, over wat hij zocht en over den stillen kant des Bergs waar hij naar toe ging. Bij de bloemen draalde hij en stond hij stil om ze goed aan te zien, denkend: die bloem is toch zeker iets anders dan die vorm, die kleur die ik zie. En hoe dieper hij haar in het hart staarde, daar waar het verborgen innerlijk moest wezen, juist boven het midden van den stengel, zoo duidelijker voelde hij in iedere

bloem iets van het wonder dat hij zocht. Met gesloten oogen streelde hij die bloem, en zeer zachtkens, bijkans zonder het te weten, brak hij den stengel door om haar liefheid dichter bij zich te hebben. Zoo had hij weldra zijn armen vol met geurigheid van ijl zuchtende vergeet-mij-niet, milde maluwe, smachtend tengere winde, sidderende klokjes en viooltjes die hun innigsten adem altijd willen geven. En toen hij zooveel bloemen verzameld had dat hij zijn handen niet kon uitstrekken om er meer te plukken, keek hij rond naar een plek om neder te zitten. Nabij hoorde hij een klaterend geluid en daarheen loopend ontdekte hij een snel fonkelend watertje dat schuimend over steenen sprong en omlaag stortte op andere steenen. Hij lachte over dat klotsend en spattend geruisch, hij tripte rond en rond, den lichten schat vaster aan zich drukkend, want hij verlangde zoo en er was niemand anders die hij liefhebben kon.

Maar ten leste, ofschoon hij nog tintelde en ongeduldig was, zette hij zich neder op den oever met die bloemen naast en achter zich, hij wilde nu ongestoord denken wat het was, het liefste. Uit de duisternis kwamen de ge-

dachten voort zoo vlug en ordeloos, dat hij ze niet onderscheiden kon, ze waren als de droppelen die opspatten over de steenen, maar als zij beneden in den stroom vielen kon Rein niet meer zien waar zij waren. De prinses was het liefste, maar hoe was de prinses? Hij wist niets van haar dan haar naam. En het meisje dat altijd vlucht, was zij het gelaat dat hij in het woud had gezien, en weer op den heuvel der beelden? Of was dit het jongensgelaat dat verscheen waar die vlinder geweest was? Zij moest wel zeer lief zijn, want haar oogen waren zooals die van zijn zusje van lang geleden, en van haar hield hij toch het meest van alles, hij voelde zich zoo groot als een man als hij aan haar dacht en in zijn borst werd het dan rustig als in de kerk wanneer de liederen gezongen zijn en de zon door de vensters binnen schijnt.

Die bruine vlinder zat aan den overkant op een wiegend stengeltje van riet. Keek hij ook waar het water heenvloeide en dacht hij ook? Wat zou die vlinder verlangen?

Het meisje geleek ook op zijn zusje, soms zag hij het in haar haren, soms als zij haar handen bewoog, en soms hoorde hij het in

haar stem als zij fluisterde of één woordje zei. Wat hij het meeste verlangde zag hij in allen van wie hij hield, dat hadden zij allen gemeen, en dat verlangde hij, niets dan dat.

Achter hem murmelde de stem van Alfrade: ‘Daar zijn de dingen zonder einde waar geen verschil meer is. De prinses heb je nooit gezien, de wondere Psyche ken je niet, en die andere waar je veel aan denkt zie je niet meer. Ook het meisje is niet meer bij je. Wat je meer verlangt dan ze te zien en dicht bij je te hebben, zijn de dingen zonder einde - o, mijn hoofd! Ik zie je, mijn jongen, en ik zie het water dat heen stroomt en ik zie dien vlinder daar. Die vlinder was eens een koningsdochter die niets dan zich zelf beminde, zij werd toen in een vlinder veranderd, en verlangt nu altoos. Waarnaar? Dat water stroomt zonder einde. Waarheen? Hier zit een knaap die eenzaam in zijn gedachten, in zijn binnenste zoekt. Maar wat?’

‘Wat? wat?’ fluisterde Reinbern voor zich Hij nam een bloem, aanschouwde haar dicht onder zijn oogen omdat er zoo weinig licht was, en wierp haar toen in het water dat haar medevoerde. Zoo deed hij met de andere bloe-

men één voor één, glimlachend, zonder aarzelen. Toen hij de laatste nagestaard had, hoe zij verdween in de vloeiende glinstering, zeide hij, Alfrade vastberaden aanziend:

'Het is eender, de prinses of zij die vlucht, die andere of het meisje, een vergeet-mij-niet of een viooltje, het is eender, het is eender. Niet hen zoek ik, maar het mooiste dat in hen is. Verder, verder moet het zijn, naar de diepten. Het allerliefste wil ik, omdat het het allerliefste is. Ik moet.'

Hij stond op, zijn oogen lichtten. Angstig zag Alfrade hem aan, zij knielde neder en hief haar handje smeekend op:

'In de diepten is gevaar! O ga met mij mee, ik zal je terugbrengen naar de oorden van zon en muziek, ik zal alles voor je vinden, o ga niet in het donker!'

'Ik moet,' antwoordde hij. Hij zag aan den overkant dien vlinder stijgen en over het water fladderen, toen liep hij voort langs den oever ook met den stroom mee, huppelend, want de grond was zacht en daalde. Alfrade volgde.

Maar hoe verder hij kwam, zoo dichter en hooger werd het struikgewas van zwaar glimmend loof, zoo wijder en vager de schaduw.

Toch had hij geen moeite bij den oever te blijven, want de takken bogen licht ter zijde zonder dat hij zijn oogen van den ruischenden vliet hoefde af te wenden. Daar dreef een dunne warme damp van de kleur van viooltjes, met dien zelfden glans overtogen. En waar die damp weer verzwonden was zag hij dat er ook door het water een duistere volle gloed scheen, in de enkele opspattende droppeltjes was een paarsch, een blauw gefonkel, en het zangerig watergeruisch had een verren, een vagen roependen klank, zooals hij wel eens hoorde voor hij in slaap viel. Hij huiverde en keek naar boven. Toen keek hij dadelijk naar den overkant en naar de boomen links van hem. En hij stond stil met zijn hand op zijn borst. De boomen rezen zoo hoog dat hij door de warrig dooreen gegroeide takken de toppen niet vinden kon. De oever aan den overkant was een steile rots geworden, ruig en roestig, op plekken zwart glimmend van mos, en daarboven, heel in de hoogte, helde de vale muur over het geboomte heen. En in die schemering, in die stilte klonk gedurig het ruischelen van het water, of er in een ander oord een koor van bekende stemmen een juichzang zong. Het was

warm in Reinberns borst, zooals op een zwoelen zomerdag wanneer de zon in het loover broeit. Hij strekte zijn hand uit om de lucht te grijpen, en hij zag verbaasd hoe schoon en teeder de blankheid van die hand in den schemer lichtte.

‘Dit is de diepte,’ dacht hij zeer stil, zeer eerbiedig. ‘Mijn hand is leeg. Maar zij is zoo mooi en zoo lief. Is het in mijn eigen hand wat ik zoek?’

En hij hield zijn hand voor zijn aangezicht en staarde haar aan, vreemd ontroerd, rillend. Plots in verrukking bracht hij zijn hand aan zijn lippen en kuste haar. En terzelfdertijd viel een warme traan er op en zuchtte hij van een scherpe pijn:

‘O hier is het, in mij zelf, en toch is het dat niet, dat niet!...’

Het was donker, er waarde een blauw getintel over het water en langs de rots.

Maar toen zijn voeten verder gingen voelde hij weer de streeling en koestering van binnen, hij wist nu dat hij iets gevonden had en dat iets van de groote zaligheid ook in hem zelven woonde. Hij verlangde weer iemand te zien, Alfrade of een ander die wist wat hij wist. En met een kreet van vreugde bleef hij staan toen

hij midden in den glijdenden vliet op een glibberigen steen boven het schuim den Leperkoen zag zitten, met een bril op, ijverig naaiend aan een lapje. Het manneke knikte zoodat zijn baard schudde en sprak:

‘Zij heeft ons gewaarschuwd, hier zijn we. Weet wat goed is. Niet ik ben het, maar iemand anders is het.’

En hij beduidde Reinbern door te gaan.

Een paar schreden verder ontwaarde hij, eveneens op een steen, den Spillewiddel die hem toewuifde met beide handen en riep:

‘Vraag het mij als je niet kan, alleen kan je niets.’

En een eind verder weer herkende hij den kleinen Klopper, die wachtte terwijl hij mijmerend met een stokje in het water speelde.

‘O!’ riep hij, ‘vergeet niet, anderen vergeten ook jou niet.’

De twee broedertjes Mallabron en Zabulon stonden er ook, lachend tegen elkaar in het doezelig licht.

‘Dwalen is zoet!’ riep de een met een knipoog, en de ander, zijn wenkbrauwen optrekkend, zeide slim: ‘Dien kant, als je verdwalen wilt!’

Reinbern stapte rustig dien kant, dat was

rechtdoor. En dat bleek goed, want op den volgenden steen riep Budde met eerlijk gezicht en kort gebaar hem toe:

‘Recht door, vrees niet!’

En de kleine Ruppel, dien hij nu naderde, riep van verre al op hoogen toon:

‘Ik zal de vriendjes roepen, als het donker wordt.’

Tegelijk verdween hij in het waas dat er dreef, Rein kon niet zien waarheen.

En de nette Robbe, die in zijn fiere houding aan den haan deed denken, riep:

‘Wat je hebt is oud, wat je zoekt is nieuw. Altijd iets nieuws!’

‘Voort! Voort!’ riepen Bivor en Bavor met onstuimige gebaartjes, en verre achter zich hoorde hij de goedige stem van den Leperkoen:

‘Weet wat goed is!’ Dat klonk als een rustige vogelgalm boven het watergeruisch.

De twee laatste mannekens spoedden hem voort, en door den raad van het eerste kreeg hij zooveel te denken. Wat moest hij doen? Maar Reinbern aarzelde niet, hij voelde aan het poperen van zijn bloed dat hij verder moest, en onderwijl zou hij trachten te weten wat goed is.

En lichter en vlugger gleden zijn voeten langs het al voller, dieper klotsende water beneden, ondanks de glanzige duisternis die zoo dicht werd dat hij den rotswand nauwelijks onderscheiden kon, noch de schimmige stammen der boomen. Het moest hoog vochtig gras zijn waar hij door ging, want zijn beenen waren nat tot boven zijn knieën. Doch krachtig liep hij door, vast, onbezorgd, het was warm in zijn hoofd.

Plots stond hij stil, bevend en koud. Hij hoorde een roep, een doordringenden galm, de gansche zware duisternis vervullend. Luisterend wachtte hij, hij wist zeker dat niet zijn ooren het hadden gehoord, maar iemand binnen in hem. En weder klonk die roep, een groot geluid, het was zijn eigen naam dien hij in dit land nog nooit had gehoord en die nu een nieuw geluid had. Hij trilde van verwachting dat er iets heerlijks zou gebeuren. Toen zag hij een vaag schijnsel langs den rotswand stijgen, en daarin de gedaante van een meisje komen, dat hem wenkte met haar hoofd. En haar stem murmelde als een verborgen waterval, als muziek in den nacht:

'Waar de zon schijnt, waar de menschen wonen, daar zal Reinbern wonen. Niet die

andere knaap dien ik niet ken. Waar veel verloren wordt en veel gevonden. Kinderen zullen vinden wat hij verliest, kennen wat hij wil. Later, o tijd van later!'

En wenkend met haar hoofd, zoodat haar haren wiegelden, met een blik van zaligheid of zij een kindje droeg in haar arm, verflauwde haar gedaante en het werd daar donker.

Roerloos in bewondering stond Reinbern in het gesuizel rondom. Zijn oogen werden groot, want hij zag opeens dat ook het meisje zocht naar het allerliefste en dat zij meer wist dan hij. Zijn hart werd groot van verlangen naar haar, het was een oud verlangen in het hart van een anderen, een ouden Reinbern.

Toen ontwaarde hij hoe er weder een schijnsel, hooger en bleeker, over het fonkelend water spreidde. Daar stond de prinses, Eva Beata. Zij lachte, zij hield haar armen open. Hij zag haar oogen recht in de zijne, hij zag dat zij het zelf was die daar stond, haar geest. En terwijl zij haar armen naar hem uitstrekte verbleekte het licht en verdween.

Reinbern voelde dat hij groot werd, en daarom dacht hij langzaam en helder: Waarom is zij nu gekomen die ik zoek? en waarom weer

heengegaan? Door de trouw in haar oogen begreep hij dat ook zij die verlangd werd, verlangde. Een zedig wijsje ruischte door zijn herinnering: weet wat goed is! Haar, haar zelf had hij vergeten toen hij dacht dat alles eender was. En ook nu zocht hij verward en aarzelend het onderscheid tusschen de prinses en het meisje, tusschen hemzelf en Reinbern.

Maar voor zijn oogen verscheen een purperen glans die de roerigheid zijner gedachten stilde. Het water beneden klotste en spatte op in vlammen van paarsch en karmijn en brons, de gansche rotswand glinsterde van felle juweelen, en in het midden van dit schijnsel, in het trillend midden, zweefde een gestalte, ijl als een zilveren spinsel en vol als een zomerroos, hoog en onbewogen als een verre ster en glanzend en ademend als een mensch. Zij was naakt, haar zwarte haren hingen rondom, haar oogen waren toe. Reinbern zag dat zij het was die altijd vlucht, Psyche de wondere, die fluistert en lacht in den nacht. Hij trad naar voren haar tegemoet, wachtend dat zij haar oogen zou openen. Onstuimig bruiste de afgrond van water, hij stond stijf en keek met al zijn wil of de strakke oogleden open zouden gaan. Maar

het licht werd blauw en verdonkerde, hij zag hoe zij zich langzaam omkeerde, hoe zij in de zwartheid van haar haren verdween. Haar oogen had hij niet gezien. Voorwaarts sprong hij, doof, blind, zwaar en wit van binnen.

Het water spoelde zachtkens over hem. Hij zag niets dan nacht en hij voelde alleen hoe gemakkelijk de stroom hem medevoerde en hoe soms iets koels uit het water zijn aangezicht streelde. Maar in zijn binnenst was het stil, daar brandde een vast lichtje, de zekerheid dat hij nu sneller nader kwam tot al dat hij verlangde.

Een lange poos dreef hij, wiegend en wendend met de onverwachte richtingen van den stroom, zonder iets te zien. Maar eindelijk bemerkte hij schemering en voelde hij ook dat het water langzamer in breedere deining ging. En toen, voor hij begreep wat er gebeurde, werd hij tegengehouden in zijn vaart tusschen riet en drijvende bladeren, fluks zochten zijn voeten den grond onder hem en sprong hij op, hij zag den oever waar een vuur brandde en klom er vlug tegen op.

Een hoog helder vuur vlamde daar, een oude gebogen vrouw met een kap over haar hoofd

zat gehurkt er bij. Reinbern richtte zich op en keek rond. Het was een wijde vlakke streek onder een lagen stillen hemel; of het morgen of avond was kon hij niet zien, want er was overal een duistere schemer, zooals op een winteravond voor het gaat sneeuwen of zooals wanneer er een zwart onweder dreigt. Maar dit schemerlicht bleef rustig en zacht in een zwaren purperen glans, die op sommige plaatsen waar de grond ongelijk was gloeide als kool onder asch. Hij stond bij een meer, onbewogen in een fijn glinsterend waas, omzoomd met een rand van gebogen bloemen, het meer geleek zelf een groote eenzame bloem. Dichtbij lag een naakte jongeling voorover op den oever, blank, met zijn gelaat in zijn armen bij het water. Achter die oude vrouw ontwaarde hij Alfrade geknield. Rein huiverde, hij was koud en nat.

'Kom hier bij het vuur, droog je, warm je,' hoorde hij de oude vrouw duidelijk fluisteren. Hij naderde, trok één voor één zijn kleederen uit en knielde neder om ze voor de vlammen te drogen te houden. De warmte koesterde zijn naakte borst en leden. Rondom in den schemer hoorde hij soms gefluister, maar wanneer hij

tuurde naar de duisterste plekken zag hij niets dan verlatenheid, kil, onbewogen.

‘Ook een verdwaalde,’ mompelde de vrouw voor zich. ‘Dit schemeroord is de voorhof der verdoling, mijn jongen. Zal ik je houden of zul je verder gaan? Ach, hij is nog klein.’ En haar oogen, waar de weerschijn der heldere vlammen in speelde, uit de duisternis van haar kap op hem richtend, vroeg zij:

‘Zeg mij, waar houd je het meeste van?’

Reinbern boog zijn hoofd en keek voor zich in het vuur, zwijgend.

‘Zeg mij, is het de prinses of het meisje, of die andere die haar oogen niet open wou doen?’

Het gefluister drong diep in hem en daar in de diepte trilde iets. Waarvan, ja, waarvan hield hij het meest? Hij zou het nooit kunnen zeggen. Hij bleef zwijgen. Het was of iemand in hem, de oude Reinbern of hij zelf, wilde gaan schreien.

De oude vrouw sprak weer:

‘Luister, en zie hoe

De Jongeling die op zich zelf wacht

daar ligt, hij slaapt niet en hij waakt ook niet, hij wacht. En ik zit hier om het vuur aan te houden tot het einde dat nooit komt.’

Alfrade trad op lichte voetjes naar den jongeling toe, luisterde, en rook aan de bloemen die rondom hem bloeiden. Terugkeerend sprak zij:

'De bloemen ademen rustig en zacht.'

En Sibylle fluisterde, als heimelijk geruisch in den nacht klonk haar stem:

'Hun geur is voor hem alleen, zijn voedsel en lafenis. Is hij niet schoon, Narcissos? In het bergland waar hij woonde toen hij nog zien kon was hij de schoonste, de vroolijkste, de liefste van alle jongelingen. En toen zij kwam, Echo de schuchtere kleine nimf uit de bergen, en hem zag, werd zij stiller en kleiner dan ooit. Maar hij vond haar lief en volgde haar, en zingend nam zij hem mee naar het meer. Ach, was zij nooit naar het meer gekomen! Maar het moest, ik wist het! En toen zij aan den oever zaten zag hij zijn beeld, hoe schoon hij was. Hij keek niet meer op en hij hoorde haar niet, stil bleef hij liggen, betooverd door zijn beeld en kon zich niet bewegen. En jammerend in haar wanhoop ging zij heen toen zij zag hoe stil hij was, en zij keerde terug in haar bergen, en treurde en kwijnde, en zoo lang dacht zij aan hem, en zoo smachtte zij

en klaagde zij, dat zij ten leste zich zelf geheel en al verloor. Niets van haar bestaat nu dan haar stem alleen, ginds, niet hier. Niet hier, want hij is doof. En hij ziet niet meer, want het schoonste dat hij verlangde heeft hij gezien. Toch wacht hij nog. Ach, waarop? Ik weet niet hoe lang het geleden is dat hij hier kwam, dat hij zich nederlei en zijn oogen sloot om te wachten. Nooit heb ik hem zien bewegen, nooit zien veranderen, hij is even schoon als in het begin. En zoo zal hij tot het einde der tijden liggen in zijn schoonheid, en het einde zal niet komen. Hij blijft die hij is, Narcissos. Hij verlangt te zijn en te worden die hij is, Narcissos. Hij wacht, nooit blijde, nooit droevig. Narcissos kan Narcissos geen blijdschap, geen droefenis geven. Geen mensch wil hij hooren en geen zon wil hij zien. Hij is blind en weet niet dat Narcissos niet worden kan wat Narcissos is, en anders wil hij niet. Het vuur zal uitgaan in verre tijden, en ook ik zal te oud worden. Maar Narcissos zal eeuwig blijven die hij is en eeuwig op Narcissos wachten in de schemering, zonder slaap en zonder waken, zonder dag en zonder nacht.'

Zij strekte haar hand uit over het vuur en

de vlammen werden rustig en laag. Dan murmelde zij een eentonige wijs en de vlammetjes dansten op de maat van haar adem. Toen slaakte zij een langen zucht, en helder en zingend sloeg het vuur weer omhoog.

‘Een kind, een droom!’ fluisterde zij en begon zacht te lachen terwijl zij haar gelaat bedekte. Dan sprak zij Reinbern weer toe, goed en diep zooals een moeder spreekt:

‘Ga naar het water en zie je zelf. Als je wilt mag je eeuwig in dit schemerland blijven.’

Verschrikt sprong Alfrade op om hem tegen te houden, maar Reinbern trad vastberaden naar den oever en bukte zich over de bloemen heen. In het water zag hij zich zelf: een mager, vermoeid jongentje, naakt en zwak, de haren te lang en te slordig, de hals en de beentjes te dun, de oogen klein en gewoon. Niet bijzonder leelijk, maar gewoon. Was dat hij zelf? Zooeven aan de beek had hij toch iets schoons in zijn hand gezien. Hij hield zijn hand op naast zijn aangezicht en zag haar in het water tusschen de teedere zuivere bloemen. Zij was vuil en gewoon. Hij schaamde zich dat hij zoo was als hij zag, maar ook besefte hij dat hij het

niet helpen kon, een schoenmakersjongentje, en dat hij immers juist omdat hij niet mooi was zooveel verlangde. Hij keerde zich om, zuchtend.

‘Hier wil ik niet blijven,’ zeide hij.

‘Ga dan verder, mijn jongen.’

‘Of terug, kom mee terug!’ smeekte Alfrade.

‘Nooit terug, neen, altijd verder!’ riep hij met luid juichende stem.

Ginds in de paarse schemering ging verward gefluister, onduidelijk zag hij kleine wezentjes druk door elkander loopen, en hij verstond enkele woorden van wat zij zeiden: ‘Altijd verder! Altijd iets nieuws! Hij leert het wel! Dwalen! Terecht! Dwalen! Terecht! Vriendjes roepen.’

Alfrade hield haar handen voor haar oogen en klaagde:

‘Verder is het groote gevaar, o, de verdwaling! Daar kan ik niet meegaan!’

Maar de oude vrouw suste met haar vinger en knikte Reinbern toe. Hij keek rond, trok rustig zijn kleederen aan en stapte frisch gemoed naar een groote schaduw die hoog en zwaar in de schemering stond. Hij ging alleen, en nog eenmaal zijn hoofd omwendend zag

hij Alfrade heen snellen met sidderende lichtende vleugeltjes, het vuur brandde rustig en over de blankheid van den jongeling dreef een nevel.

XIII.
Reinbern en Corinna dolen door het Paradijs van Juweelen. De zaligheid van Iman Hassan Ben Sabbah.

Toen hij er voor kwam zag hij dat het de schaduw van twee steile rotsen was, waar tusschen een nauwe kloof in het duister voerde. Hij ging die kloof binnen, maar nauwelijks enkele schreden er in bezeerde hij zijn voeten aan de scherpe steenen op den grond en moest hij voor en naast zich tasten om zich niet te stooten. De smalle gang boog en keerde met vele bochten en hoeken en daalde en steeg zoo vaak dat hij dra niet meer wist in welke richting hij ging, vooruit of terug, maar wel had hij een duidelijk gevoel dat hij zeer ver van de wereld was. De kloof werd regelmatig en wijder ten leste en kwam uit op een hooge ruimte, een bekoorlijk rustigen hof, omsloten door een rotsmuur zoo ontzaggelijk hoog dat

hij den hemel niet zien kon. Het licht scheen flauw, groenachtig bleek, de lucht die hij ademde had een geurige weekheid.

In het midden van den hof stond een fee in rood licht, en twee andere, een gele en een blauwe, zaten ter wederzijden van haar. Reinbern schreed recht naar haar toe, omdat hij vragen wilde waar hij was en hoe hij verder moest, maar bij iederen tred dien hij naderde zag hij dat hun licht verflauwde en vager werd, en toen hij op de plek stond waar hij wist dat zij zoo pas nog waren, zag hij niemand, niets. Hij voelde zich bedrogen, toch was het hem zonderling of hij te voren geweten had dat hier niets zou zijn. En hij keek rond, en overal langs de blokken van den muur zag hij feeën onbewegelijk in hun kleurige schijnsels. Hij aarzelde en dacht: Zal ik er heen gaan en vragen? als ik er kom vind ik toch niets. Maar hij moest immers verder dan dezen hof en een uitweg zag hij nergens. Dus liep hij langzaam naar de blankste dier feeën, eene die praalde in een glans als zuiver water. Haar gelaat, zooals dat van al die anderen, was strak in een onbegrijpelijken glimlach. En ook haar zag hij verflauwen en vergaan bij zijn naderen, hij wist het wel

en ging niet verder. En starend naar de anderen een voor een, die allen met hun onbewogen lach ook hem aanstaarden, peinsde hij: Ik ben alleen; die feeën hebben geen lichaam zooals ik; ik kan hier niet blijven; wat moet ik doen? ik zal hard loopen en er een grijpen; het is oneerbiedig; maar het moet. En hij koos er eene, een zachte in blauwen schijn, en hij loerde en liep plots in driftige vaart naar haar toe met uitgestrekte armen. Toen stootte hij tegen de rots zoodat hij viel en zich pijn deed, en zijn armen waren leeg.

Moedeloos bleef hij liggen met zijn heete wang op den steen. Het is schijn, dacht hij. Deze droeve gedachte was het waardoor hij bleef liggen en zich overgaf aan de herinneringen die in menigte snel voor zijn verbeelding rezen en snel weer verdwenen in een floers waar hij niet door kon zien, en allen lieten een bittere pijn na. Was, misschien, alles wat hij gezien, gehoord, gekregen had, alles wat hij bemind en verlangd had, alles maar zooals een schijn? Zou hij dat ooit kunnen weten? Maar de verlatenheid van dit oord, die hij niet verdragen kon, was toch waar. Zou hij, zooals die vrouw van den armen jongeling vertelde, eeuwig

hier Reinbern moeten blijven, eeuwig alleen?

Hij hoorde een snik en werd koud van angst. In wanhoop verborg hij zijn gelaat en riep: O niet alleen, neen, neen, niet alleen! O liever schijn, kom dan, kom dan schijn! En hij snikte en durfde niet meer denken.

Een hand ging zacht over zijn haar. Heerlijke blijdschap tintelde door zijn borst, maar toch durfde hij zijn handen niet van zijn oogen doen, want hij vreesde weer een schijn te zien. Toen hoorde hij zijn naam ‘Rein’, met warmen adem gefluisterd. Hij hief zijn hoofd en zag het meisje.

‘Ik wacht hier al lang,’ zeide ze, ‘ik wist dat je hier zou komen. Maar je hebt mij niet gezien door die feeën. Ik heb hier ook nooit iets anders gezien dan hun kleuren en glansen, die weg waren als ik dichtbij kwam. Maar ik heb gewacht, en nu blijven wij bij elkaar.’

Is zij het werkelijk? zij zelf? dacht Reinbern. Zij begreep zijn gedachte en kuste hem. Toen stond hij op en nam haar hand, en voelde en streelde die, en zeide:

‘Ben je het heusch? O heerlijk! Ik weet nu dat je ook naar de prinses zoekt, dat had ik vergeten. Ik wou zoo gauw voort, zie je, en

daarom dacht ik niet meer aan onze afspraak om samen te zoeken. Ben je ook op den heuvel van beelden geweest, en aan het schemermeer?'

'Neen, ik ben dadelijk uit het woud hier gekomen.'

'Samen zoeken is, geloof ik, moeilijker dan alleen,' zeide hij, 'want als wij niet weten welken weg wij gaan moeten en ik denk: zóó, en jij zegt: neen, zóó, dan raken wij in de war en dan gaan wij zeker verkeerd.'

'Ja, maar als wij samen zijn kunnen wij elkaar helpen als er een moe is of niet durft. Maar jij mag altijd zeggen hoe wij zullen gaan.'

'We moeten hier uit. Ben je bang voor die schijnsels, voor die feeën die er niet zijn?'

'Neen, ik vind ze juist zoo mooi.'

'Ja, maar ze zijn er niet eens.'

'Je ziet ze toch, en ze zijn mooi. Als we goed opletten waar ze verdwijnen vinden wij misschien ook wel een uitgang.'

'Goed, laten wij kijken,' antwoordde hij. Hij vond het vreemd dat zij niet bang was voor dingen die er niet werkelijk waren.

En terwijl zij hand in hand naast elkander zaten te wachten zagen zij aan den muur tegenover hen een rood schijnsel dat telkens op

dezelfde plek begon te schitteren en weer verdween. Het meisje legde haar vinger op de lippen, zij stonden op en liepen voorzichtig naar die plek. Zij had gelijk, daar was waarlijk een ingang. En juist toen zij er voor kwamen begon die roode fee weer te schitteren, thans duidelijk dichtbij hen, en zij herkenden haar, zij hadden haar eerder gezien, Robine een fee van glans. En achter haar zagen zij een andere van gelen glans, en achter deze weer een andere, een blauwe. Robine strekte haar arm uit en sprak:

'Hier is geluk, hier wonen de glansen, de schoone schijnen.'

Reinbern aarzelde. 'Zou de prinses daar zijn?' vroeg hij. Het meisje wachtte wat hij besluiten zou. Hij zag haar aan en zeide: 'Wij zijn samen. Als zij er niet is, zullen wij samen verder gaan.' Zij knikte en zij traden binnen door het roode licht, en door het gele, en door het blauwe.

Eerst zagen zij niets. Maar toen zij een poos in verwachting naast elkander hadden rond gestaard, bemerkten zij hier, daar, boven hen en overal zeer kleine vonkjes van velerlei kleuren die in het schemerduister begonnen te gloeien en te schitteren, tot zij ten leste duidelijk konden onderscheiden dat zij in een grot stonden waar

aan alle zijden openingen waren groot genoeg voor hen beiden om door te gaan. Het was rustig, zij ademden geregeld en zacht.

‘Hier is geluk,’ herhaalde het meisje voor zich zelf, ‘laten wij hier blijven en alles zien. Ik voel het al, het zal heerlijk zijn. Dan hoeven wij niet meer naar de menschen, naar anderen terug. Wij samen alleen.’

De stilte en het gefluister gaven Reinbern een nieuw genot, als een smaak van jonge hazelnoten in zijn mond. Toch voelde hij onrust.

‘Daar,’ zeide hij, wijzend naar een opening waar het blankste licht door scheen, ‘laten wij daar eerst zoeken.’ Met zijn hand op haar schouder voerde hij haar mee.

Dat was een wonderschoon oord dat zij toen intraden, een grot ruim en laag en zacht, waar overal steenen gedaanten stonden, zuilen en poortjes en vormen die telkens aan iets nieuws deden denken, den muur boven hen konden zij met hun handen aanraken, het licht verging gedurig in allerlei tinten en de lucht was fijn en lauw gelijk een zomerochtend wanneer men buiten komt.

‘Ja, samen alleen, het wordt heerlijk!’ zeide Reinbern. ‘Je bent hier veel mooier en veel zachter dan anders.’

Het meisje glimlachte en zocht iets op den grond. Toen zag zij voor haar voeten een gladden diamant. Haastig nam zij hem op, een ronden steen, die telkens onverwachts fonkelde, en om beurte keken zij er door, met één oog, naar het licht of naar elkander. Maar zij zeiden niets, zij lachten even en Reinbern hield dan haar hand vast, en telkens zag hij iets aan haar dat hij nog nooit zoo mooi had gezien.

''t Is of ik nooit meer hoef te denken,' zeide hij. Corinna luisterde en antwoordde:

'Je stem klinkt als een piano.'

Een paar schreden verder bukte hij zich en raapte een helderen robijn van den grond. Veel kon hij er niet door zien, een klein stukje van haar mond alleen of een klein stukje van het midden van haar oog, het was maar een gloed, een teeder verdwijnend lichtje dat hem zoo ontroerde dat hij haast onhoorbaar zuchtte. Toen vond ook zij een robijntje en keek er door en begon te lachen, eerst langzaam, dan sneller in hooge fluweelen toontjes, zooals de kanarievogel die fluit in de koele kamer. En verbaasd keek zij rond, en hij volgde haar blikken, want zij lachte niet meer, maar iemand anders lachte voort in dezelfde toontjes, in

haar lief geluid. Langzaam weder vergingen die tinkelende klankjes tot zij zoo klein werden dat hij noch zij ze meer onderscheiden kon.

‘Je bent ook zoo mooi om te hooren,’ zeide Reinbern, ‘laten wij gaan zien waar die andere stem van je vandaan komt.’

Toen gingen zij een poortje door, dicht aan elkander, en daar flonkerde het in het licht, en daar vonden zij vele juweelen voor hen op den grond, smaragden als de zon in het eikenloof, berijllen met den gloor van zomersche bergen, saffieren als klare nachten, hyacinthen, amethysten, karbonkels. Het meisje juichte, en een andere in een verdere grot juichte haar na in lieflijken zachteren galm.

‘Verder, 't is verder!’ riep Reinbern, ongeduldig van blijdschap, met zijn handen vol juweelen, vloeiend gefonkel. Toen hoorde hij ook zijn stem, maar zuiverder en verder, die riep: ‘Verder.’

Zij haastten zich en kwamen in een breedere gang, de lucht was daar dampig, zwoel, en de grond praalde nog rijker met steenen van zeldzame kleuren, goudglinsterend chrysoliet met vreemde letters van maansteen ingelegd in een rand van kleine watersaffieren, kleine schitte-

rende bloemetjes, de bovenwand was van blauwe turkoois tintelend in stippeltjes bruin en brons en zwaar glansden de muren van lauwergroen roodgevlekt jaspis, van vlammend agaat, van sardonix en sierlijkheid van topaas. En alle steenen raakten zij aan met hun handen en zij keken in de glansen naar elkanders oogen. Reinbern wist het zeker, dit was een paleis.

‘Roep iets,’ zeide hij, ‘ik wil je stem weer hooren, zooals die andere daarginds roept. Het is zeker zij die hier woont in het paleis.’

Zij wist niet wat zij roepen moest, daarom maakte zij maar geluidjes zooals een vogel:

‘Píoe-wiet, pioewiet-wiet!’ En de stem in de verdere gang kweelde haar na: ‘Píoe-wiet, pioewiet-wiet!’

‘Nu jij!’ stootte zij hem aan. En hij vulde zijn borst en riep:

‘Tarántantá-ra!’ - En daarginds herhaalde als een klaroen: ‘Tarántantá-ra!’

Toen het meisje weer: ‘Píoe-wiet, pioewiet! Flíoe-flor-flor!’

En Reinbern weer: ‘Taratántara-Tarántantara! - Rampetapan-tará!’

En de stemmen daarginds herhaalden die klanken, maar vager, verder, lieflijker: ‘Píoe-

wiet-wiet-Tarantára-tará-Flíoe-flor-flor!...' En tusschen Reinbern en het meisje hier en de kinderen in de andere gangen werd het een blijde muziek van fijn vogelgejubel en zonnig soldatenrumoer, met telkenmaal na een poos een plotschen lach en geschater door veelvuldig uitbundiger geschater beantwoord.

En roepend en luisterend schreden zij voort, door andere gangen, in zalen en langs donkere diepten, steeds nieuwe juweelen rapend, sommigen zoo verrassend van felle flonkering en lichtjes en vlietende kleuren dat zij een wijle in verrukte aandacht stonden, betooverd door het onbegrijpelijk wisselspel van glansen. Maar bij het zachtste geruisch dat zij maakte of hij, hoorden zij den wederklank weer en gingen zij weer voort in de richting waar zij dachten dat die stemmen verdwenen.

'Ik geloof, o, ik geloof dat ik het weet!' riep Reinbern op eens. 'Het is Echo!' En Echo antwoordde in klaren galm: 'Echo!'

'Zie je wel, Echo, die zoo lang heeft gekwijnd dat alleen haar stem nog maar over is. Zien kunnen wij haar toch niet, wel dichter bij komen. Daar, die donkere poort door, misschien weet zij waar wij heen moeten gaan.'

En zij kwamen in een donkere zaal, geheel van glanzend git, heimelijk en zeer warm, overal lichtend van kristal en karbonkels langs de wanden, die recht waren en zoo lang dat zij ver weg één werden, één streepje van licht. Een droge walm van geurigheid steeg van den grond, waar hun voeten geruisch maakten over het dof glinsterend gruis. Zoo groot was die zaal dat zij in de verte niets anders zagen dan zwarte glimmering en vonkjes rood en wit in den schemer, en zoo innig stil was het, dat het meisje, zich tegen Reinberns schouder drukkend, fluisterde: ‘Nu zijn wij alleen, jij en ik, jij en ik!’ Hij voelde de warmte van haar wang bij de zijne. Maar er was iets in zijn hoofd dat hij niet vergeten kon, al wist hij niet meer wat het was. En terwijl hij haar hand vaster in de zijne drukte fluisterde hij: ‘Hier moet toch ook iemand anders zijn, er moeten immers altijd ook anderen zijn. Luister, ik zal roepen. - Echo!’

En zij schrokken en beefden toen zij hoorden hoe in de duisternis die naam werd herhaald, smartelijk, onderdrukt, of zij haar hand voor haar mond hield om niet te laten hooren hoe droevig zij was. Maar Reinbern ging rechtop

staan, hij wilde nu meer weten, hij wilde zoo veel, en met luide heldere stem riep hij:

‘Echo, wij zijn je gevolgd!’

‘Gevolgd!’ hoorden zij, zwak als een snikje.

‘Waarheen moeten wij gaan? waarheen?’ - ‘Waarheen?’

‘Rechtdoor, dichterbij?’ - ‘Rechtdoor, dichterbij!’ klonk nu blijder ten antwoord.

‘Kom!’ riep Reinbern, en in lichten juichtoon riep Echo daarginds: ‘Kom!’

En zij gingen met groote schreden in het midden der zaal, recht naar het midden van de verte waar de flonkering der wanden te zamen kwam. Een poos liepen zij zoo, geregeld en zonder spreken.

Plots stonden zij stil, het meisje klemde zich angstig aan Reinberns borst. Hij wist niet dadelijk wat er was, maar hij bemerkte dat de geuren die er dwaalden sterker prikkelden en hem zwaar maakten in armen en hoofd. Toen hoorden zij een machtig geluid, een diepe dreunende stem:

‘Mijn juweelen! Mij behooren de rijkdommen in al deze zalen en wie ze opraapt om zich in hun glans te verblijden zal mij gehoorzaam zijn. Spreek, knaap, wil je voor altijd de vreugde van mijn juweelen behouden?’

Verbaasd hadden zij zich gekeerd naar een opening, een ruimte. De zaal was daar wijd en weelderig van glinstering. Op een troon van kristallen treden, de onderste hooger dan Reinberns schouder, zat een groote oostersche vorst, hij leek wel een reus zoo hoog en machtig troonde hij boven hen, met den tulband vol geschitter op zijn donker gebogen hoofd, met zijn zware armen over zijn baard gekruist, rondom hem en achter hem in regelmatige sierlijkheid lichtten de roode en witte stralende lampjes en ter wederzijden van hem kringelde de dunne walm van wierook op. Zijn oogen waren open, maar Reinbern kon er niet in zien, zoo ondoordringbaar waren zij in zwartheid verborgen. Het meisje durfde haar hoofd niet opheffen.

'Spreek,' klonk zijn stem weer. Rein dacht: waar zou de stem van Echo nu zijn? En hij trad een schrede nader tot het kristal van den zetel en antwoordde:

'Vorst, wij zijn Echo gevolgd om haar te vragen hoe wij verder moeten gaan naar de prinses.'

'Knaap, je hebt door de zalen van mijn paleis gedwaald zonder gedachte aan de prinses,

maar omdat je de glansen van mijn juweelen en de stem van het meisje zoo mooi vondt.'

't Is waar, dacht Reinbern, haar heb ik eigenlijk vergeten, maar het meisje is ook zoo lief.

'Het is goed hier te komen als je het heerlijkst geluk voor je beiden verlangt, want geluk is hier alleen,' sprak de vorst die zijn gedachte wist. 'Groot en machtig is Iman Hassan Ben Sabbah, wonderbaarlijk de zaligheid die hij schenkt. Luister. Vermoeienis en water en brood zijn des verderfs, de ellendige slaven die hun meesters verraden. Verban ze. Zoolang je geen vermoeienis voelt, zoolang je geen water en geen brood verlangt, kan je gebieden over de zaligheid van mijn paradijs. Edelmoedig is de oude sultan van den berg in het oosten.'

Hij stond op en daalde statig de treden af, terwijl het purper, het scharlaken, het blauw en oranje van zijn gewaad overtogen werd door een ruischen van duizenderlei geflonker, van duizende droppeltjes zeldzaam licht. Hij boog neder om den schouder van den knaap aan te raken. Maar ondanks zijn verbazing sprak Reinbern, eerbiedig opziend tot den hoogen grijsaard:

'Vorst, wij willen hier niet blijven, wij zoeken de prinses.'

‘Wie eens mijn juweelen heeft aangeraakt moet gehoorzamen. Volg.’

Zij volgden, bevend, nederig, door een hooge nauwe gang. Aan het einde daarvan waren twee gesloten poorten. Voor de eene sprak Iman Hassan Ben Sabbah:

‘Dit is de afgrond van verdoemenis. Wil je hier in?’

Verschrikt sprongen zij achteruit. En naar de andere poort tredend sprak hij:

‘De grijsaard is goed en schoon is wat hij geeft. Weest niet vermoeid, verlangt niet naar brood. Gaat binnen.’

Met zijn gouden zwaard wees hij, zij traden in en de poort werd achter hen gesloten.

‘Heerlijk, heerlijk is het hier!’ juichte het meisje.

Het was een ronde blauwe zaal waar vele bloemen van licht hingen, twee zeteltjes stonden er naast elkaar, ieder met een blinkenden wierookkelk ter zijde. Zij zetten zich daar neder, lang uit, hun hoofden achterover geleund.

‘Wat zing je mooi!’ zeide zij.

Reinbern zong niet, maar hij wenschte iets en zijn wensch zelf klonk haar als vogelgezang. Later, dacht hij, later.... Toen dacht ook het

meisje, en ook haar gedachte klonk hem als vroeg gekweel: later....

Zij dachten om beurte en soms te zamen, als gerinkel van bellekens, als geneurie van snaren, als gejubel van harpen te zamen: Later als ik koning ben.... later als hij groot is en mooi.... later als de heele wereld van mij is.... later als het lente is.... later als ik groote dingen kan maken, groote paleizen, groote legers, groote muziek.... later als wij altijd samen alleen zijn.... later als ik alles heb wat ik wil, alles wat mooi is.... later als ik een kindje heb.... - Ik ben de koning, de heele wereld is van mij.... hij is groot, nu wordt het lente.... ik maak die muziek, wij zijn samen alleen.... hij maakt altijd muziek voor het kindje.... - En dan, en dan.... dan zijn wij gelukkig.... en dan, en dan.... voor altijd, voor eeuwig.... en dan, en dan.... altijd weer nieuw geluk.... o heerlijk geluk, en dan.... hij wordt oud, zooals een oude man.... zij wordt moe, en de wereld zoo oud, en dan.... slapen, slaap....

Maar Reinbern sprong overeind. ‘Niet slapen! We mogen niet moe worden!’ Het was vreemd, hij hoorde zijn stem niet. Het meisje bewoog

niet, hoe hard hij ook trok aan haar arm; wel keek zij hem aan, wel opende zij haar mond of zij sprak, maar hij verstond haar niet. Doch toen hij zich weer in den zetel naast haar liet vallen hoorde hij haar weer denken: Wij zijn zoo gelukkig, zoo, zoo.... Wij zijn moe en wij hebben slaap.... wij zijn veel te gelukkig om wakker te blijven.... En hij hoorde het antwoord van zijn gedachten: ja, gelukkig, gelukkig.... het is heerlijk alleen met elkaar te denken, en alleen aan elkaar, aan niemand anders, aan niets.... slaap....

Maar toen sprong hij weer op. ‘Meisje, meisje!’ riep hij, ‘denk toch.... de sultan.... de afgrond van verdoemenis....’

Haar starende oogen straalden van zalige vergetelheid en zoo verwonderlijk lief was zij dat hij haar kuste, eerst haar handen, dan haar wangen.

Maar als hij zag dat zij zich niet bewegen kon richtte hij haar op van haar zetel en steunde haar in zijn armen, en hij keek overal rond in zijn angst. De poort was gesloten, dat wist hij, hij zag nergens een deur of een venster. Hij droeg haar mee in zijn armen langs de wanden rondom, hij zocht en tastte en duwde en schopte

tegen de steenen, en hij riep zonder zijn stem te hooren:

‘Vrienden!... Alfrade, Puikebest, Peter, Tobias, Denkmar.... wij worden zoo moe.... wij willen verder, verder naar de prinses.... ik verlang wel naar brood, ik heb honger, maar ik zal het niet vragen.... O Eva Beata, help haar, zij valt in slaap! O Psyche, help haar, zij kan niet meer....’

Toen zag hij in het midden der zaal een blankheid waar Psyche in stond. Met het meisje in zijn armen knielde hij neer. Hij beefde, hij wachtte.

En zij beduidde hem op te staan, en wees hem naar de zetels. En toen hij zat hoorde hij haar in het midden der zaal:

‘Zit daar en wacht. Ik zal mijn spiegel zoeken, de vrienden zullen ons redden. De tijd is nog lang. Vrees niet.’

Zij zag hem aan, hij sloot zijn oogen.

Maar eindelijk, eindelijk toen hij zich zwak voelde worden van honger, keek hij weer op. Zij was weg. De blinkende ruimte der zaal wachtte gerust, het meisje sluimerde zacht aan zijn schouder, de bloemen van licht daar boven schenen kalm en zeker. En ook hij voelde zich sterk en vast in zijn borst.

En hij vreesde niet toen de poort openging en de sultan binnentrad met zijn zwaard in de hand, zijn blinkend zwaard in de schittering van harde juweelen. Hij sloot de poort en naderde tot hij recht voor den knaap stond, hij stond een beeld gelijk van wonderbaarlijke pracht in zijn gewaad waarin Reinbern zooveel kleuren en glimmeringen en zoete bekoringen aanschouwde, dat in zijn hoofd het getoover van een droom begon. Hij sliep niet, maar hij voelde dat hij ook niet wakker was, dat ook het meisje niet sliep, maar droomde zooals hij. De vorst sprak, en er klonk vloeiende teederheid in de macht van zijn stem, als een orgel, soms mild en soms geweldig.

‘Voor je heengaat zul je weten wat het geluk is dat je hier hebt gezocht en gevonden. Wie het geluk zoekt zooals de knaap zal het vinden in

Het Paradijs,

maar wie meer dan dit wil moet nog leeren wat geluk is. De knaap heeft hier de vreugde gevonden die glansen geven, de bekoring van klanken. Dat zocht hij hier, dat vond hij hier, toch wil hij verder en meer.

Hoor hoe Iman Hassan Ben Sabbah vond wat hij wilde toen hij evenzoo zocht.

Hij wilde niets dan genot. De wijzen leerden hem dat hij, zoo hij duidelijk wist welken schat hij begeerde en niets dan dien eenen enkelen schat zocht, dien ook vinden kon. Ook leerde hij dat hij, om één enkelen schat te vinden, alle anderen moest vernietigen en weren. Voor alles de begeerten van honger en dorst moest hij verdelgen om zich te zuiveren van het ongedierte der duizend andere begeerten die, wemelend gelijk bij het menschengeslacht, den sultan door vermoeienis zouden verderven. Iman Hassan Ben Sabbah at niet en dronk niet en werd niet vermoeid, en hij vond wat hij wilde. Hij is altijd gelukkig, hij is zat van genot.

Zie, hij bouwde het mateloos paleis van juweelen. Hun glansen geven de droomen, de vreugde waarvan niemand het einde kan zien. Hij werd rijk aan schijn, rijk aan droomen. De verheven glans is het zuiverst genot zonder begeerte naar meer. Dat is geluk, mijn knaap, te hebben wat je verlangde en niet meer te willen, dat heb je hier gezocht en gevonden.

Het zalig oord van Iman Hassan Ben Sabbah is een wonder beroemd over heel de wereld, duizenden en honderdduizenden zijn de menschen die er naar smachten. En de enkelen die

zoo moedig zijn den langen gevaarlijken weg hierheen te komen, worden door den sultan genadig beloond, zij zwelgen in de overvloedigheid van zijn gaven, alleen, door geen sterveling aanschouwd. De bedelaar wil koning zijn, en al de heerlijkheden van het koninkrijk geniet hij, geheel en al, alleen, schooner vreugde dan eenig koning ter wereld bezit. De slaaf wil een eeuwig spel van dans en muziek, hij is alleen in zijn zaal en de reinste kelen zingen de maten terwijl hij danst in verrukking door niemand gezien. De knaap wil de zoetheid van zijn wenschen samen met die van het meisje, samen alleen, zonder een ander, zonder één enkel mensch die hen hoort of ziet, en zij zijn wat zij verlangen - alleen, in elkanders lieflijkheid.

Maar zwakken en dwazen! Geen sterveling is ooit hier tevreden geweest met wat hij verlangde. Die begeerd had als een koning te genieten werd moe van genot en zuchtte om weer een bedelaar te zijn; die niets dan een spel had gewild werd moe van spelen en verlangde weer te zwoegen als een slaaf; die met het meisje de eenzaamheid had gewild, werd moe van droomen en alleen zijn, en verlangde naar verder, naar anderen. Geen was hier ooit te-

vreden, omdat geen ooit waarachtig wenschte dat zijn geluk onvergankelijk zou zijn.

Goed is de sultan Iman Hassan Ben Sabbah. Maar gestreng is zijn woord, groot zijn hand, verschrikkelijk zijn zwaard. De zwakkeling die vermoeid wordt van vreugde, die vraagt om het brood van ellendige menschen, zal hier niet blijven.

'Droom nu, verzadig je aan geluk, aan de schoonheid van glans die geluk is. Iman Hassan Ben Sabbah zal wachten.'

Door de wimpers van zijn halfgeloken oogen zag Reinbern den grooten vorst langzaam teruggaan tot het einde der zaal, en daar, in de pracht van zijn kleurigheid en gefonkel, werd hij als een bloem van vervloeiende schijnsels, als een ontluikende poort van rozerood licht.

Een naakte godin verscheen daar, geel als het openend oosten, Mylitta, gaaf als ivoor, en de vonk uit de zwarte diepten harer oogen brandde Reinbern in de borst, zoo fel en zoo zwaar dat hij niets meer wist.

En als hij, zwak, maar met de laatste kracht van zijn angst, weder zijn oogleden optrok, verscheen daar een andere, een godin verblindend rood en doorzichtig, Istar, gloeiend

als karbonkel, en haar lach verschroeide hem zoo dat hij koelte zocht aan de handen, aan de wang van het meisje, dat sluimerde, bleek als een kranke, vaag als een verdwijnende droom.

Maar toen hij ten laatsten maal zijn hoofd ophief, verscheen daar een godin van zalige verschrikking, Isis, eerst heerlijk wit als sneeuw, dan verbrandend tot zwart als nacht....

Eén gedachte hoorde hij klaar in zijn hoofd: vrienden, o, help! Toen viel hij voorover naast het meisje op den vloer.

En Iman Hassan Ben Sabbah ontblootte de scherpte van zijn zwaard en naderde, prachtig, geruischloos.

XIV.
Vrienden ter hulp. Allen gaan samen verder en vinden het naamloos kind dat den weg weet. De zeeroover vertelt van het spiegeltje.

Het was Tobias die kraaide, een frisch, vrij, geluid. Vele lieve stemmen joelden gedempt in verwarring, de lucht was koel van een streelend windje, en ruim. Toen Reinbern ontwaakte zag hij in het vreemde dunne licht van den dag den haan met gestrekten hals, dan bemerkte hij hoe Peter hem voorzichtig nederlegde op het gras naast het meisje. Hij voelde zich zwak, maar hij kon toch glimlachen en zich oprichten toen hij Alfrade roepen hoorde:

'Het brood! Geef gauw! Thomas, het brood!' De man die bakken kan kwam haastig aangeloopen, glimmend, zindelijk met zijn blauwe muiltjes en zijn blank voorschoot, zijn mouwen waren opgestroopt en op een plankje droeg hij

een versch gebakken brood, en toen hij nederboog om het Reinbern aan te bieden ging er gejuich, zoodat hij bloosde en lachte tegelijk.

En terwijl de knaap het brood brak ontwaakte ook het meisje. Dan aten zij te zamen, met hun blijde gezichten naar de vrienden opgeheven die rondom stonden en mompelden en knikten. En Rein zag dat het laat was geworden, de dag ging ten einde.

'Gelukkig terecht!' riep Puikebest.

En Alfrade, van vroolijkheid heen en weder drentelend, sprak:

'Gelukkig! ja, gered van den grooten moordenaar! Er zijn er maar weinig die uit zijn paradijs ontkomen. Dwaze kinderen, wie zoekt nu daar!'

'Gelukkig dat Thomas gebakken heeft!' riep Puikebest weer.

'Ja, gelukkig, ik vind het zoo heerlijk. Nu heb ik ten minste iets gedaan. Maar de eer van alles komt alleen Peter toe. Hij is begonnen met werk. Ik ging niet mee met jullie allemaal om te zoeken, omdat ik nieuwsgierig was te kijken hoe hij werkte. Toen hij die mooie tarwe met zijn sikkel gesneden had en op de steenen gemalen, toen keek hij mij aan. Wel, Thomas? zei hij zoo. En zie je, toen kon ik het niet hou-

den, de oude, oude lust om te werken kriebelde me in de handen. En daar heb je het brood.'

'Naar de prinses konden wij niet zoeken,' zeide Peter. 'Ik heb altijd nog niet genoeg werk, en nu is Thomas ook weer op het rechte pad. Ja, en toen hij dat brood klaar had, zei hij: de kinderen zullen wel honger hebben, laten wij het ze gaan brengen.'

'Maar we wisten niet waar. Toen kwam die zeeroover ons naloopen en die had van het meisje Psyche gehoord dat zij in de grot van den moordenaar waren, in groot gevaar. Hij had er al veel meer gewaarschuwd die allemaal mee kwamen. Maar Peter was de eenige die de zware steenen van de paradijsgrot weg koft nemen, en toen ging hij naar binnen en vond de kinderen. Als hij niet veel gewerkt had zou hij nooit zoo sterk zijn geworden.'

Reinbern stond op en hielp ook het meisje op staan. Hij zeide:

'Heerlijk was het wel, maar toch vreeselijk, vreeselijk! Als Peter niet gekomen was en Thomas met zijn brood.... Maar wij zijn nog even ver. Waar is de prinses? Wie heeft de prinses gevonden?'

Hij richtte zich op om rond te schouwen. Zij

stonden op een heuveltje en beneden hen hier en daar waren boomen en struiken verspreid, sommigen in groepjes bij elkaar en sommigen alleen, laag aan den hemel daar achter scheen de zon in het midden van haar bleeke stralen, en aan den anderen kant, waar de hemel donker nederboog, wemelde het van schepselen, feeën en dieren, die langzaam de schemerige glooiingen bestegen, weg van de zon.

'De prinses?' vroeg Denkmar. 'Wat hebben wij anders gevonden dan deze domme verdwaalde kinderen?'

Iedereen keek elkander aan en zweeg.

'Weet iemand het?' vroeg hij weer. 'Wat hebben Frits en Andries gevonden?'

'Ja,' antwoordde de sterke man, 'wij hebben heel hard geloopen en overal geroepen: Prinses, waar ben je? en de anderen allemaal, waar zijn jullie? - net zoo lang tot wij niet meer konden.'

'En de zeeroover?'

'Ik heb al loopende in mijn spiegeltje gekeken, en het is nog net zoo zwart als eerst. Toen kwam er iemand die zei dat het spiegeltje van haar was en dat zij Psyche heette, en toen heb ik het haar teruggegeven.'

‘En wat hebben de duiven gevonden?’

‘Wij hebben gewacht, omdat zij beloofd heeft dat wij weer samen zouden spelen. Wij wachten nog.’

‘En Regel?’

‘Overal waar ik kwam,’ antwoordde de schout, ‘op heide en beemd, langs vliet en moeras, overal vond ik alles in orde, maar nergens een spoor van de prinses; de planten en boomen, de vlinders en kevers, niemand wist er iets van. Het lijkt of ik maar voor de grap hier ben. Ik ben machteloos.’

‘En Tobias, mijn vriend?’

‘Ik heb gekraaid dat alle werelden het hooren konden. Het antwoord heb ik nog niet gehoord, maar het zal komen, dat weet ik zeker. En wat heeft Denkmar gevonden?’

‘Niet de prinses. Maar toch veel, zeer veel. Ik moet nog overwegen, ik zal het je aanstonds zeggen. Laat ons nu zoeken met de menigte en op gaan naar den top van den Berg.’

En Denkmar keek rond om den juisten weg te vinden, maar Tobias was de eerste die zag hoe zij het gemakkelijkst de hoogte boven hen konden bereiken, en klapperend met zijn vlerken riep hij:

‘Hierheen! Kom!’

De ezel knikte en volgde, en al de anderen kwamen achter hem aan. Het was een rijzend land van glooiingen en ronde heuvelen, alle de toppen waarvan regelmatig naar ééne richting stegen en alle met elkander verbonden door rijen boomen, kleine beneden en grootere naar boven toe, of door begroeide wallen, zoodat er overal zonderling gevormde diepten tusschen de heuvelen lagen. En iedere volgende diepte was dieper dan de vorige, en bij iedere volgende stijging vorderde de stoet moeilijker en langzamer. Maar telkens als zij een hoogte bereikten en even stil stonden om geregeld te ademen, klonken er gedempte kreten van verbazing en vreugde, want telkens zagen zij verder en meer, rondom en beneden. En op iedere hoogte vonden zij een nieuwen troep zoekers die van een anderen kant waren gestegen, zij groetten en herkenden elkander, en wezen elkander wat zij zagen, en gingen dan te zamen voort, een nieuwe diepte in.

Maar overal daalde de schemering en de tocht scheen eindeloos. En telkens stonden zij stil om te zien en te rusten en elkander te vragen, en steeds groeide de menigte in ver-

scheidenheid van gestalten, maar steeds klonken de geluiden anders, zachter doch voller, dieper, bedeesder. Laag, zeer laag beneden, aan den einder der golvende, vaag glinsterende landerijen, gloorde de zon in een mistig geschitter, breede stralen stonden recht naar boven en naar beide zijden, en op sommige plekken tintelde de hemel, en in sommige diepten der aarde wemelde het van menigerlei beweging, zwart of dampig violet. Over de verre geboomten waarden schaduwen, langzame van verdonkerend blauw of vluchtige van karmijn, de bladertjes der populieren, der berken dichterbij tooverden met vonkjes, met glansjes van grillige schielijkheid, en de boomen rondom verrezen als lichtende geesten, als zwevende verschijningen van onwezenlijk licht.

'De zon gaat onder,' mompelde Denkmar in gepeins.

'Waar gaan wij heen?' vroeg de Doctor. 'Wij bestijgen de hoogten, maar waarheen?'

En de stem van Ahasverus trilde toen hij sprak: 'Zullen wij ooit haar vinden? Ach, nooit misschien, nooit!'

Een poos stonden allen in gedachten. Er ging geritsel over de heesters, door de lucht boven

en beneden hen, en duidelijk was het fluisteren van Oberon hoorbaar:

‘De geuren van jasmijnen en violen ontwaken, het wordt avond. Als het avond wordt nadert alles elkander, en iedereen geeft elkaar de hand.’

‘Als het avond wordt zie je van alles, allerlei dingen die er anders niet zijn,’ zeide Kaka.

‘Je weet niet of je moet oppassen of niet,’ sprak Andries, ‘het zijn vreemde dingen, dat weet ik wel. Maar het is de Rana Rahana, het goede sprook dat iedereen bang maakt, even maar.’

‘Ja, het wordt donker. En dan zien wij den weg niet meer,’ liet ook Frits zich hooren. Maar Peter wist raad.

‘Laten we elkaar dan vasthouden, dan kunnen wij niet verdwalen.’

Hij nam de hand van den knaap aan zijn rechterhand en die van het meisje aan zijn linker. Teeder vloeide de stem van Alfrade:

‘Het is nog niet donker, het wordt de zachte schemering. Maar ook in donker kunnen wij vinden. Om de prinses te zoeken hebben wij immers ook oogen voor den nacht.’

‘Natuurlijk!’ riep Tobias. ‘Ik zie er al mee. Kom!’

En zij gingen weder, zwijgend in een lange rij, dalend in de schemering der diepte. En als zij weer naar den anderen heuveltop opwaarts kwamen, scheen het dat de lucht er boven lichter dan daar straks was geworden. Van ter zijde naderde een nieuwe menigte, feeën en elven dicht aaneen geschaard, de gansche glooiing glansde van de kleurigheid hunner gewaden. Ostara de voorste, de zilveren, ging met vermoeide schreden, maar zij lachte, en fijn juichend zong zij:

'Wij hebben nog niet gevonden, maar wij zullen vinden. Het meisje dat alleen den weg weet zal ons leiden. Zij wacht daarboven.'

'Hoor!' riep Alfrade.

Zij luisterden, honderde oogen waren naar boven gericht.

'Hoor!' zeide Denkmar. 'Schoon is het, maar ook droevig. Blido zingt zijn vaarwel aan de zon van den dag. De zon was goed en schoon. Maar wat hebben wij gevonden? Wie is het meisje dat alleen den weg weet?'

Zijn stem werd onhoorbaar, want het gejubel ver weg bij de gloeiende zon, ver weg over de zee van blauw brandend zilver, ver weg in de duisternis voorbij den hemel, heet, klaar,

ijlde dwaas in ronde banen verder en hooger weg. En onverwachts, daar in het westen waar zij het laatste kleine geluidje hoorden, glinsterde een klein, klein licht, de eerste ster.

De man die bakken kan zuchtte, Ahasverus stampte met zijn kruk, en Denkmar sprak:

'Het wordt donker, vrienden, wij weten niet of wij de prinses nog voor den nacht zullen vinden. Maar onze plicht is te zoeken, laat ons niet dralen.'

Ernstig stapte hij voor, zijn zwaar hoofd ging op en neer, en Ostara liep naast hem, vermoeid, maar met blinkend gelaat. De anderen volgden, twee of drie in de rij, zoekend in de lage struikjes naar een pad voor hun voeten, alleen hun moeilijk ademen was hoorbaar, en soms het brommen van een opvliegenden kever of de onverwachte wiekslag van een vleermuis die verdween. Voor den heuvel dien zij weder bereikten bleef Denkmar staan. Steil rees de donkere ruige heuvelrug naar de hoogte die zeer ver was, het rossig licht der zon daar boven glimmerde vaag en zwak. En gansch die heuvel was dicht begroeid met kruipende meidoorn, en van overal dreven zoete streelende geuren; maar Denkmar wist dat in het donker

onder die geuren de sterke verraderlijke doorns staken. Hij zuchtte en sprak:

‘Hier kunnen wij niet tegen op. Het is te steil, en voor wij het midden bereiken zullen wij niet verder kunnen wegens de doorns.’

‘Natuurlijk is de heuvel hoog,’ luidde het helder antwoord van Ostara. ‘Hij is de laatste voor wij op de hoogvlakte van den bergtop komen. Het verstand van Denkmar is machtiger dan alle hindernissen, en de doornen zullen niemand dan de onvoorzichtigen deren.’

Denkmar knikte en stapte met haar midden in het kruipend gewas, Tobias wipte hen gemakkelijk vooruit en achter hen kwam Peter met de kinderen en al de andere wezens van den stoet. Veelvuldiger werd het hijgen en zuchten, niemand sprak. Soms struikelde er een, en soms moesten velen tegelijk zich aan elkander vasthouden, maar behalve de knaap bezeerde zich niemand. Vele schrammen aan handen en beenen kreeg Reinbern, omdat hij niet voor zich, maar telkens ter zijde keek of het meisje goed liep en niet viel; hij zeide echter niets, en in het vage licht kon niemand aan zijn gezicht zien dat het hem even pijn deed. Het klimmen duurde lang, de geur der

bloesems, die eerst zoet was geweest, werd zwaar, bedwelmend; voller en dieper klonken de zuchten, Ahasverus achteraan in den stoet klaagde in zich zelf, en vooraan werd soms ook de stem van Denkmar gehoord:

'Ach, het wordt laat. Zwakke schepselen zijn wij, zelfs de grootsten onder ons. Zullen wij nog voor den nacht vinden? Wij weten zelfs niet waarom wij zoeken moeten, waarom zij heen ging. Het is begonnen toen die knaap kwam. Toen hij de allerliefste wilde. Toen hij dat geschenk gaf. Was ik niet even dwaas als hij in de tijden toen ik een mensch was?'

Reinbern hoorde het wel, maar hij had geen tijd om te begrijpen wat Denkmar bedoelde. Ook Alfrade achter hem hoorde hij:

'Dat de knaap verlangt is mijn schuld niet. Maar nu kunnen wij niet denken.'

En Reinbern zuchtte, hij hoorde het zelf.

Toen opeens riep Peter luid en krachtig:

'Hoera! Wij zijn er!'

Een blank wijd land lag daar. De schemer was al dichter geworden, maar zij konden duidelijk de breedheid van de vlakte zien, den milden gloor der leliën rondom waar het laatste daglicht over dreef, de statigheid der eike-

boomen die hier en daar ontzaggelijk in den ijlen hemel rezen. Tusschen de boomen stonden ordeloos verspreid duistere heesters roerloos te zamen, een enkele populier, een enkele pluimige goudenregen hief er zich boven en trilde in nevels. Het was een land van zachtheid en koelte, als parelen glansde de hemel er over.

In de onmetelijke diepte beneden gloeide de zee in donker karmozijnen brand, zonder beweging. De zon zelve was gelijk het water geworden, maar lichter en feller, een poort van vuur naar wat er buiten hemel en zee verborgen lag. En terwijl zij staarden verkleurde die zon, van oranje in groen, in blauw, in een waas van opaal, en toen even nog in een vonk wit die opspatte en doofde. Een zucht gleed langs de helling de diepte in, de boomen werden heimelijk bewogen.

Een nieuw vogelgeluidje tjuikte achter het ritselend loof, verbaasd, schuw, dan vloeiend mild en vol, of er niemand meer op de wereld bestond dan die vogel alleen.

Maar het zweeg, en toen Reinbern rondkeek was het of hij alles beter kon onderscheiden nu de zon was ondergegaan, de vormen der

boomen, der heesters waren hooger en onbewegelijk geworden, en overal tusschen de stengels der leliën, hooger dan hij zelf, ontwaarde hij wezens van velerlei gestalten, eenzaam of in groepjes bij elkander gezeten. Alfrade fluisterde aan zijn oor:

'Alle schepselen van den Berg zijn nu te zamen gekomen. Geen een heeft haar gevonden. Als de eenige die den weg weet niet komt, moet iedereen hier wachten in den zwarten nacht. O mijn vriend, zal je hier ook nederzitten zonder de prinses te zien?'

'Hoe dan? hoe dan?' vroeg Reinbern angstig. 'Hoe moet ik alleen dan in donker zoeken? Het liefste dat ik heb zou ik willen geven....'

En hij nam zijn hoed af en tastte naar de roos die de prinses hem geschonken had, alleen de steel en de schutblaadjes waren nog over, maar de meeldraadjes geurden nog. Hij had haar zijn kruisje gegeven, zij hem die bloem, en die bloem was verwelkt. Hij maakte zich los van Peters hand, en hij wendde zich af om niet te weenen, om te denken. En zeer dichtbij hem hoorde hij Alfrade, of haar stem in zijn borst sprak:

'Al wat je ooit denkt denk ik voor je. Hoor,

mijn jongen. Alfrade is je verstand wanneer je droomt, maar zij kent niet alles wat er in je woont. Zeg nu, is die roos het liefste dat je hebt?'

'Ja!' fluisterde hij.

'Is het de prinses die je het meest verlangt?'

'Ja!' klonk zwaar en groot binnen in hem, en zij hoorde het.

'De prinses! Niet Psyche, niet het meisje, niet je zusje van lang geleden. De prinses is ook de liefste van alle wezens. En allen zullen bedroefd zijn als zij haar niet zien voor den nacht. Een is er die zeker den weg naar haar toe weet. Maar zij komt zelden, zij is schuw, omdat de meesten bang voor haar zijn. Als zij komt, geef haar de roos, dan weet zij hoe je verlangt. Zie, Ostara gaat al bij iedereen rond om te vragen. Kom met haar mee.'

Met vlug gefladder liep zij heen tusschen de leliën en haastig liep Reinbern haar na tot zij bij de groep van vrienden kwamen die de zilveren fee omstuwden en zochten en vragen deden bij de wezens op den grond.

De bleeke vrouw van de maan zat daar met Sprokkel haar vriend, zij schudden hun hoofden en antwoordden niet. En Ostara trad verder en vroeg weder:

‘Heeft iemand haar gezien, weet iemand waar zij is die niet spreekt, die als een geur is, die allen vereenigt en den weg kan wijzen?’

Goden en elven, koningen en zeer oude dieren gingen zij voorbij, en ook vele bekenden, den scheepsjongen met de twee peinzende ganzen, Merlijn den toovenaar en de brave kabouters, een lange rij van witte nimfen uit het woud; maar allen zwegen en sommigen verborgen het aangezicht in de handen, zelfs de Baron zat er stil in den kring van zijn makkers die zoo jolig waren geweest in den morgen en nu staarden met oogen groot van vrees.

‘Ik zal niet meer vragen,’ zeide Ostara ten leste, ‘niemand kent zelfs haar naam, hoe zou er een zijn die iets van haar weet. Maar zij zal komen om ons te leiden.’

En Andries mompelde:

‘Misschien weet ik wel iets. Wacht eens, hoe was het ook weer? Het orakel heeft immers iets gezegd? Haar vader of haar zuster vindt haar, ja, zoo was het. Maar wie kan die zuster dan zijn?’

‘Zij die allen vereenigt?’ vroeg Denkmar. ‘Ik heb vroeger wel gehoord van een god of een godin die de schepselen te zamen bracht

en tot hoog geluk voerde. Maar meer dan twee, of hoogstens tien, bracht zij er nooit te zamen. En dat kon ook de wijsheid die ik placht te zoeken....'

'Neen, Denkmar,' fluisterde Alfrade, 'je hebt nooit van haar gehoord. Zij kan meer dan die god of godin van vroeger, zij kan millioenen vereenigen, maar zij is nog jong en klein.'

'Millioenen tot één....' smachtte de Doctor. En snel fluisterde de elf weer:

'Stil! Zie, daar gaat Vrouw Bertha.... De Koningin doet haar plicht en zendt haar goede dienares naar de wereld om over de kinderen te waken....'

Een stille gestalte ging met zwevenden tred in het duister der boomen en verdween, terwijl boven haar even weer enkele fulpen tonen van den nachtegaal gleden.

Reinberns hart klopte van een oud, heel oud gevoel uit den tijd toen hij nog klein was. Nu was hij al zoo groot. Het meisje nam zijn hand, zij wist dat hij aan vroeger dacht.

'De Koningin vergeet haar plicht niet,' sprak Denkmar weer, 'dan mogen wij zeker niet wanhopen. Vraag verder, Ostara.'

Geruischloos gingen zij voort in den schemer.

En voorbij de heesters, voor zij aan de groote boomen kwamen, waar zij den dauw tot de bloemkelken konden zien krullen, vonden zij Thomas terug, eenzaam staande met zijn gelaat naar den hemel geheven. Van zijn handen had hij een kijker gemaakt voor zijn oogen om ongestoord en beter te kunnen zien. Daarboven in de vaagheid schitterden al vele sterretjes, maar nog flauw, nog bedeesd. Zachtkens vroeg Reinbern:

'Waarom kijkt hij zoo naar de sterren?'

Zachter nog antwoordde Alfrade:

'Je weet dat hij de man is die bakken kan. Vele jaren geleden was hij bakker. En eens kwam de allerheiligste die ooit geboren is met zijn vrienden bij hem en vroeg om brood. Maar Thomas was lui. En hij geloofde niet dat het een heilige was die voor hem stond. Maar zijn vrouw en zijn zes dochters liepen naar binnen en haalden het brood, en zij vielen voor den allerheiligste neder. Toen dankte hij ze en veranderde ze in het zevengesternte. En iederen dag wanneer het avond wordt kijkt Thomas naar den hemel, en verlangt, en denkt....'

'Hij heeft weer gewerkt,' sprak Denkmar, 'hij heeft vandaag brood voor de kinderen

gemaakt, hij zal zijn geloof terugvinden. Het is enkel domheid die kommer brengt. Werd ik niet een ezel omdat ik wijsheid zocht en niet vond? Maar ik heb goede hoop, ik heb heden veel gevonden. Is het vandaag niet, het zal morgen zijn, als allen willen.'

Een kalme goedhartige mannenstem klonk in het duister onder de boomen, een andere antwoordde even kalm en zacht, en twee jonge teedere geluidjes murmelden tusschen die beiden. De Spillewiddel liep haastig voorbij, roepend:

'De nachtwacht is wakker!'

Zij kwamen allen onder het laag donker loof. Daarboven door de bladeren talmde nog licht aan den hemel. En bij den boomstam, groot en zwaar en trouw in het midden der duisternis, zagen zij twee mannen, Slaap den nachtwacht en den zeeroover, en op den grond twee wezens dicht bij elkander gehurkt. De eene was Psyche, maar het gelaat van de andere kon Reinbern niet onderscheiden.

''t Is zij,' fluisterde Alfrade, 'geef haar de roos.'

Reinbern nam het verwelkte steeltje van zijn hoed en bukte zich neder tot haar. Het was

het heerlijkst van heel zijn leven, hij had zich nooit zoo licht gevoeld, toen hij de koelte van haar vingers aanraakte, hij geurde als een landschap, zijn hoofd was ruim als de lente, helder, hoog.

En niemand sprak.

En Reinbern begreep op eens hoe goed en groot de heele wereld was. Hij keek Psyche aan en zag dat hij haar kende, zij geleek op zijn vader, op zijn zusje, op het meisje, en ook op hem zelf. Hij boog weder om die andere te zien wie hij de roos had gegeven. Daar was iets schoons, iets donzigs en geurigs waar haar gelaat moest wezen, maar het bleef ver en onduidelijk als de leliën ver op de schemerige velden. En de avond kwam zacht nader van boven en van alom, een luwe, trillende geurigheid. Gedempt en warm klonk het geluid van den nachtwacht:

'Nu zijn wij weer allemaal bij elkaar, mijn jongen, vertel nu maar hoe je aan

Het Spiegeltje

kwam, en wat je er mee gedaan hebt.'

'Ahem,' sprak de zeeroover, en ook zijn geluid klonk gedempt en streelend in het duister. 'Een ieder weet dat ik eenmaal de gevreesde,

de vermaarde vrijbuiter Fortunato was, een leeuw in het gevecht, een tortelduif in de kajuit, en de joligste onder de broeders aan wal. Dat was in de schoone dagen van weleer toen het ambt van zeeroover nog in aanzien stond. Ik heerschte over de zeeën, in den ochtend bekommerde ik mij niet over wat de avond zou geven, ik placht te doen wat ik verkoos en niets verhinderde mij ooit. Heerlijke dagen! Duizend verhalen zou ik kunnen doen, en aan het einde zou ik duizend andere weten. En uit ieder verhaal zou je zien dat je altijd fortuin hebt als je maar eenvoudig doet wat het beste is. Zelfs wanneer het je een enkel keer tegenloopt ben je nog fortuinlijk, maar je bent dan meestal te dom om het te begrijpen. Ja, mijn vrinden, als je maar niet suft, als je maar altijd vroolijk bent en je nooit bezorgd maakt, dan krijg je altijd meer dan je noodig hebt. Je weet hoe ik de vlag streek en de wereld vaarwel zei toen er geen avonturen meer waren. Dat was toen mijn galjoen, de roem van alle oceanen, met mijn schatten naar den kelder ging. Ook dat was een gelukje voor mij. Want het allerlaatste oogenblik, voor mijn oud trouw schip verzonk, liep ik naar de kajuit om een koppel pistolen

te halen, ik kon niets meer zien in donker, en het eenige dat ik op den tast nog grijpen kon in een kist vol rommel, was het spiegeltje. Hoe het in die rommelkist en aan boord kwam? Dat weet ik niet, daar heb ik ook nooit over gedacht. De wereld is vol dingen die je niet weet. Hoe nu een eenvoudig zeeroover aan het wonderbaarlijk spiegeltje moest komen waar het geluk mee gevonden wordt!... Voor den knaap en het meisje en dien boerenman ben ik blij dat ze het gezien hebben. Wel, en toen zij daareven kwam, Psyche, en zei dat het van haar hoorde, gaf ik het haar terug. Wat wil je meer weten? Het is alles zoo gewoon.'

'Even gemakkelijk als je het kreeg gaf je het weer weg,' sprak de nachtwacht, 'ja, je bent een echt gelukskind. Zal Psyche het nu houden?'

Er voer een ritselen door het loof en het fluisteren van Psyche mengde zich daarin, als klare droppeltjes ruischte het:

'De knaap heeft mij geleerd wat het allerlaatste is dat ik zoeken moet. De prinses die vóór ons is, hooger dan hier.'

'En het meisje daar, jij die het mij al eeuwen-

lang zoo moeielijk gemaakt heb als ik voor de rust van de menschen moest waken, dat ik zelfs je naam niet durf noemen, zul je den knaap en ons allen nu helpen haar te vinden?'

Buiten de schaduw van den eikeboom dreven de zilveren sluiers van de schemering heen, in het verder duister welde een nieuw gekweel van den nachtegaal, eerst als vele jonge vogeltjes die allen tegelijk begonnen te kwinkelen, dan zooals een moedervogel die van zaligheid zingt. En terwijl het wezen van geur in haar glinsterende dauwigheid rees en, Psyche omarmend, een gebaar maakte dat Reinbern en de anderen volgen zouden, zwol die koele muziek in den avond, vol en hoog, als een lovend koor boven de wereld.

En allen schaarden zich en gingen achter elkaar, de lucht was mild, de grond gaf geen geluid. Eu welluidend klonk de mijmerende stem van Denkmar achter den knaap, in de maat met de juichende volle tonen:

'Isis, Istar, Mylitta.... geen, geen enkel god van oude tijden kon ooit allen tot één maken. Zij zal het doen. Wie is zij? Is hier vroeger niet een kind geweest, dat het kind van aller liefde tot elkaar genoemd werd,

maar geen naam nog had? Is zij niet naar de wereld gegaan? Ik heb goede hoop voor den nacht, ik zal mijn best doen.'

Terwijl zij gingen en luisterden werd het donker, de hemel ging open rijk van sterren.

XV.
Samenkomst op den top van den Berg, en regeling van Denkmar. De Koning vertelt een geheim. De poort.

Zij kwamen in de geurige zoele vlakte, in den hoogen hof boven op den Berg waar zij den hemel overal konden zien met de eindelooze menigte der sterren en het eenzaam maantje. De hof was zacht en koel als de hemel, en uit de verten alom steeg de bruisende muziek van den golfslag der zee in regelmatige eindeloosheid.

En eindeloos als de sterren, als de golven der zee was de menigte der wezens. Alleen de gestalten nabij kon Reinbern onderscheiden, aan beweging of geluid, aan houding of geur herkende hij velen, maar de meesten had hij nimmer gezien. En terwijl hij rondschouwde, eerbiedig denkend of die menigte niet te groot voor de wereld zou zijn, hoorde hij dat er over

hem werd gesproken. Maar zijn naam werd niet genoemd en hij kon niet verstaan wat zij zeiden, ofschoon hij duidelijk hoorde dat zelfs die het verst van hem af waren iets over hem vertelden of vroegen. Hij voelde zich gerust dat het meisje weer bij hem stond, en ook Peter was er aan zijn rechterhand.

Toen begreep hij dat hij duizelig zou worden en alles zou vergeten ìndien hij naar de ontelbare schepselen bleef kijken, en hij zocht, onder allen die hem omringden, de gestalten van den nachtwacht, van Psyche en van het meisje dat niets had gezegd. Die hof moest wel onmetelijk zijn, want vele lange rijen van boompjes stonden zoo stil in hun duisternis of er nog nooit iemand was geweest. Vaak meende hij Psyche te zien, maar telkens begreep hij dat hij zich vergist had, zoo velen waren er, even schoon als zij, die op haar geleken.

Eindelijk echter ontdekte hij haar zelf, onverwachts. Blauw licht glansde daar waar zij stond en het gelaat van Regel, met wien zij sprak, was er zichtbaar, over haar nedergebogen. Zij hield met beide handen het spiegeltje voor hem op. En aanstonds dwaalde er een gerucht door de avondkoelte, een lispelen en ruischen, en

vele stemmen herhaalden: ‘Het is blank! Het is weer blank!’

Ongeduldig trok Reinbern het meisje en Peter mede en toen zij dat blauwig licht bereikten, waren daar al zoovele wezens verzameld, dat zij Psyche niet konden zien. Maar zij hoorden haar, en ook de antwoorden van Regel en Denkmar:

‘Wie moet nu de eerste zijn die haar zal zien?’

‘De eerste moet zij zijn die het spiegeltje blank heeft gemaakt.’

‘Wie dan?’

‘Wie dan?’ herhaalde Regel.

Toen was er lange stilte. Maar eindelijk klonk een diepe zucht en Denkmar sprak weer, een zwaar geluid in de fulpen duisternis:

‘Luister. Het is een eenvoudig iets dat ik gevonden heb, geen wonder van wijsheid. Wij zijn vermoeid van het zoeken den ganschen dag, maar wij hebben niet op de rechte manier gezocht. De Koning gebood ons: laat de menigte zoeken naar haar eigen oordeel. En dit gebod hebben wij niet gevolgd. Een ieder heeft afzonderlijk gezocht, naar zijn eigen oordeel, zonder de hulp van een ander. Dat was ver-

keerd. Eén is maar één, en anders dan een ander. Waarom heb ik de prinses niet gevonden? Omdat ik alleen maar dacht en daardoor geen tijd had om rond te zien en snel voort te gaan. Tobias is voortvarend, maar hij ging altijd maar door en had nooit tijd om na te denken over den rechten weg. Waren wij samen gegaan dan zou hij mij voort gehaast hebben en ik zou hem soms hebben staande gehouden tot overleg. Waren wij allen samen gebleven, wij hadden elkander geholpen en wellicht de vreugde van haar aangezicht reeds genoten toen het nog dag was. Niettemin, ik weet het, eendracht maakt macht is gemakkelijker gezegd dat ten uitvoer gebracht. Zie hier nu mijn plan. Wij moeten ons allen te zamen voegen in groepen van wezens die elkander helpen kunnen, niet sterken bij sterken, maar sterken bij zwakken, niet vluggen bij vluggen, maar vluggen bij langzamen, enzoovoort; deze groepen zullen wij tot grootere verbinden, en de grootere zoo bij elkander plaatsen dat allen één groote vereenigde menigte vormen, buigzaam en sterk. Zoo zullen wij de prinses vinden allen te zamen, geen een zal de eerste en geen een de laatste zijn. Laat dan zij die den weg weet ons voorgaan.’

‘Goed zoo!’ sprak de nachtwacht en klopte hem op den rug.

‘Misschien lukt het!’ zeide de zeeroover.

‘Vooruit!’ riep Tobias. ‘Denkmar zal ons onze plaatsen wijzen. Ruimte! Op zij! Vooruit!’

‘Goed!’ zeide Denkmar weer, terwijl hij knikkend uit den kring trad, ‘en Regel en Kaka zullen mij bijstaan, de een heeft van orde verstand, de ander ziet wezens die ik niet zie.’

En bedaard gingen zij door de menigte rond om allen te zamen te voegen in groepjes van drie, van vier of ook van meer bij elkaar. Het eerst kwamen zij bij Reinbern:

‘De knaap, omdat hij veel wil en zoekt, en nog een kind is, bij het meisje omdat zij van hem houdt, en bij den landman, omdat hij ijverig is en goed van vertrouwen,’ sprak Denkmar.

Rein was verbaasd, want hij had gedacht ook de elf bij zich te houden. En terwijl de ezel verder ging langs de rijen van donkere gedaanten die wachtten, hoorden zij zijn stem, eentonig, steeds zachter en rustiger:

‘De zeeroover, omdat alles hem meeloopt, bij Gilles omdat hij zedig is, en bij Almon den uil, omdat hij in duisternis ziet.

De man die bakken kan, omdat hij veel twijfelde, bij de ganzen omdat zij trouw waken over hun onbekenden schat, en bij Andries den worstelaar omdat hij zoo sterk is.

Ahasverus, omdat hij kreupel is en zwak van hoop, bij de duiven omdat zij vliegen en goed gelooven, en bij den Spillewiddel omdat hij helpt.

Puikebest en Kaka, omdat zij broeders zijn, bij een ieder die met hen te zamen wil gaan, omdat hun trouw zeker terecht voert

Regel, omdat hij van orde houdt, bij den Baron en zijn makkers omdat zij jolig zijn, en bij Cecilia, omdat zij meer ziet dan zij en toch leiding behoeft.

De Doctor, omdat hij alleen aan de menschen denkt, bij Ariel den leeuw omdat hij moedig is, en bij Morgan den scheepsjongen omdat hij wonderen ziet.'

En overal waar hij ging plaatsten zij wier namen genoemd waren zich naast elkander, en de avond werd al dichter en zachter in den hof, en geregeld klonk Denkmars stem daarginder, of hij uit een boek voorlas. Reinbern stond nu bij Slaap den nachtwacht en de twee meisjes, zij die altijd vlucht en zij die den weg weet. Achter hem zag hij ook Alfrade, en Mer-

lijn den toovenaar, en Iman Hassan Ben Sabbah met zijn groot zwaard in de scheede, heimelijk schitterend wanneer hij bewoog. Hij hoorde het elfje aan zijn oor, zoo teeder dat zeker geen ander het hooren kon:

‘De roos geurt in haar hand, de roos kan niet vergaan. Straks zal zij ons voorgaan naar de prinses, dan zal je het kruisje weer zien. Kruisjes en roosjes hooren ook bij elkaar.’

Merlijn legde zijn hand op zijn schouder, dat was een vredig goed gevoel, en Reinbern herinnerde zich dat hij niet haar beeld, maar de prinses zelve verlangde. Diep ademde hij den rozengeur in, starend naar de gestalte die op den vagen grond naast den nachtwacht zat, daar zweefde een nog lievere geur vandaan. Wie is zij, dacht hij, dat zij alleen den weg naar de allerliefste kan weten? En waarom kan ik haar niet duidelijk zien? Boven hem klonk de brommende stem van Iman Hassan Ben Sabbah:

‘De dwaas zoekt den schat in de verte, de wijze maakt er zich zelf een en zet hem voor zich neder.’

‘Maar wat hij maakt is een beeld,’ sprak Merlijn, ‘en dat is het niet wat de knaap verlangt.’

‘Ik beloofde hem al wat gezien kan worden met de oogen van het verlangen,’ hernam de sultan, ‘hij is een dwaas, hij verlangt wat niet gezien kan worden.’

‘Hij verlangt al wat bestaat,’ antwoordde Merlijn.

‘En nog verlangt hij niet genoeg,’ fluisterde Alfrade.

Ginds achter de zwarte loovers neuriede de stem van Denkmar in geregelden dreun.

‘Wij hebben ons al geschaard,’ hoorden zij den Leperkoen zeggen, ‘de elven, de feeën en de kleine geesten weten hun plaats, zij danken den ezel voor zijn moeite.’

‘Rest mij nog mijn eigen plaats te zoeken,’ sprak Denkmar. ‘Ik, omdat ik voorzichtig en verstandig ben, bij Tobias, omdat hij voortvarend is, en bij - ja, bij wien? Het is altijd het moeilijkst zelf uw juiste plaats te kennen. Denkmar bij Tobias en bij - Ik heb het, bij den Bitsan, het spotspook, omdat hij grapjes kan maken.’

‘Denkmar wordt weer een mensch!’ riep dadelijk de Bitsan ergens, ‘hij wordt weer schoenmaker, hij wordt weer wijs!’

‘Denkmar schoenmaker?’ vroeg Reinbern.

‘Mijn vader is ook schoenmaker, en ik moet het ook worden.’

‘Ja, Denkmar was schoenmaker in de stad,’ zeide Puikebest achter hem, ‘en een groot geleerde bovendien. Maar hij schold altijd iedereen uit voor dommen ezel. Dat was niet aardig van hem. En toen hij de echte wijsheid niet vond werd hij zelf in een ezel veranderd. De Bitsan plaagt hem maar, hij blijft nu een ezel, en dat vindt hij ook het prettigst.’

Peter nam zijn pet af en riep verheugd: ‘Jawel, nu ben ik er. Hij zat altijd maar te denken in zijn winkel en als je om je laarzen kwam waren ze natuurlijk niet klaar. Eigenlijk is hij de oom van iemand.’

Er wuifde gekir door de lucht, als van vroolijke vogels, een lauwe tocht voer over de hoofden, en een jongen floot een wijsje dat Reinbern nog van een vroeger voorjaar kende.

Toen ruischten de bladeren van den nacht, het windje voerde frisch streelende geuren van hars voorbij, en een kleine jubelzang van kristal hooger op maakte onverwachte glanzigheid over de duisternis. De nachtwacht keerde zich om, de twee brooze gestalten kwamen dichter bij hem staan. Maar ofschoon Reinberns oogen

nu gemakkelijker rondom konden zien, waren die twee onduidelijker geworden, alleen de grootste, de blanke, kon hij onderscheiden aan een glimmering van het spiegeltje dat zij voor zich ophield, de andere was niets dan een fijne nevel van den nacht, blozend in het midden als een roos van zilverig rood.

'Kalm, mijn kinderen,' maande de nachtwacht, en iedereen verstond hem, al het gerucht van wezens werd stil. 'Nu komen de Koning en de Koningin, de nachtegaal gaat kweelen, de nacht begint en Slaap zal waken.'

Lang bleef de duisternis stil terwijl alleen de lichtjes der sterren bewogen, iedereen wachtte luisterend naar de schreden die naderden, een blaadje ritselde telkens. En toen hij luisterde had Reinbern een vreemde gedachte, hij dacht wat hij morgen zou doen, wanneer hij de prinses al gezien had en de nacht voorbij was. Hij sloot zijn oogen om zich hierover te bezinnen, hij wist dat er iets was dat hij niet begreep. Even opende hij zijn oogen om naar het zilveren waas naast den nachtwacht te zien, het was nog even vaag van zachte glinstering als te voren, en hij voelde in eens hoe vreemd het was dat er een morgen zou zijn.... Het was

niet verstandig er zoo van te schrikken, want op iederen dag volgde immers altoos een nieuwe morgen. Toch begreep hij niet hoe het mogelijk was dat er nu een zou komen. Hoe kon hij verder, hoe kon hij hooger gaan dan den top van Berg? Als hij de prinses had gezien zou hij immers zijn vader moeten roepen om haar ook te zien, en zou zij dan blijven staan? Of zou hij van den Berg vallen, diep, diep naar beneden? Hij zag niets voor zich, hij klemde zich angstig aan Peter vast en aan het meisje aan zijn andere zijde, en hij opende zijn oogen. De nachtegaal kwinkeleerde in den hemel.

'Denkmar is zeker de verstandigste,' sprak de Koning die voor hem stond, hoog in den blanken nacht, 'alle wezens die er zijn, de honderdduizenden, zullen haar niet vinden als niet allen elkander vasthouden en helpen en allen te zamen zoeken. En ook dit is waar, dat de gansche menigte, hoe sterk ook vereenigd, niets zal vinden als niet de liefste die gij bezit, mijn jonge dochter, mijn zachte bloem, mijn bloem van liefde, u leidt. Wij gaan nu naar Eva Beata. Wij verliezen haar niet meer. Herinner u, zij ging toen de knaap kwam. De knaap heeft veel gezocht, hij heeft langs vele

wegen moeilijk gedwaald, de schoone bekoringen die hij vond heeft hij voorbij geloopen omdat hij alleen naar haar verlangde, en het liefste dat hij had heeft hij gegeven om haar te zien. Ik zal hem

Een Geheim

vertellen, dan kan hij veel begrijpen en groot worden, een sterk man.'

De nachtegaal jubelde gansch den ruimen hemel vol, de duizende sterren twinkelden hoog. Het meisje kneep Reinberns hand vast en warm in de hare. En de Koning sprak, dat klonk als windgeruisch in warmen zomeravond:

'Er was eens een knaapje dat veel verlangde. Toen hij nog zeer klein was had hij een zusje, maar zij was heengegaan. En wanneer hij alleen was dacht hij aan niets anders dan aan haar, hij verlangde niets anders dan dat zij weer bij hem terug zou keeren. Dit was niet verstandig, want niet alles wat heen gaat komt immers terug, en wanneer het terug komt is het toch anders; maar hij was nog te klein om dat te weten. En toen nu de dagen voortgingen en hij van een heel klein kind een knaapje werd dat al naar school ging, begon hij te denken of zijn zusje niet in de andere landen kon zijn

waarvan hij gelezen had. Hij verlangde nog meer dan vroeger, want hij wist dat men naar die andere landen reizen kan, langs de wegen of met een schip over zee. En hij begon allerlei heerlijks te verzinnen van die landen, en 's nachts droomde hij vaak dat hij daar was. Zoo heerlijk waren die droomen dat hij, wanneer hij wakker werd, weinig sprak en het liefst alleen liep om voort te droomen. Wanneer hij thuis kwam van school was hij even stil als des morgens, hij wist dan soms niet of het waar was wat hij dacht en voor zich zag, of verzonnen. Maar hij vertelde er nooit iets van aan zijn vader, en de goede man had zelf te veel te denken om te raden waarom de jongen zoo stil was. Het verlangen groeide zoo groot in hem, dat hij ten leste niet meer alleen van het zusje droomde, maar van het allerliefste van al zijn wenschen dat hij hoopte te vinden. En soms weende hij, maar na het weenen verlangde hij meer en heviger en ongeduldiger. Toen hij weer wat grooter was geworden zag hij dat al zijn verlangen niet had gebaat, want als hij op school op de bank zat en leeren moest, als hij met een vriendje of vriendinnetje speelde, bezat hij niets van al het liefs dat hij

gedroomd had. Toen werd hij vaker bedroefd. En eindelijk, na veel denken, veel aarzelen en smachten, verliet hij zijn vader om naar de verre landen te reizen. Hij kwam waar de feeën, waar de elven wonen; maar niemand wist waar het zusje was; hij kwam in de oorden waar de wonderen zijn, maar ook daar vond hij haar niet, en hoewel alles er schitterde van pracht en heerlijkheid, het allerliefste vond hij er niet, want dat was nog in den hemel, en in den hemel kon hij niet komen zoo lang hij op de wereld was. Zelfs had hij er minder vreugde dan vroeger thuis nu hij zijn vader niet meer zag. En toen hij moe werd van het zoeken, van het reizen en droomen, keerde hij naar de stad terug. En hij vertelde zijn vader dat hij zoo vaak bedroefd was geweest omdat hij het allerliefste in den hemel niet krijgen kon. Zijn vader kuste hem en zeide dat ook hij iederen dag aan dezelfde dingen dacht, dat alle menschen dat deden, maar anders dan een kind. Toen zag die jongen dat het niet goed was geweest om heen te gaan, hij had verlangd meer te krijgen dan zijn vader had, en als hij het allerliefste waar hij van droomde gevonden had, zou hij eerder gelukkig zijn

geweest dan zijn vader. Daarom besloot hij niet weer weg te gaan, maar voortaan bij zijn vader te blijven en alles met hem samen te doen. En ook zag hij dat er een groot geheim moest zijn in de wereld. Zijn vader en alle andere menschen zochten het allerliefste, ofschoon zij wisten dat het in den hemel moest zijn. Waarom bleven zij het dan altijd op de wereld zoeken? dacht hij. Dat was een knaapje dat veel verlangde, en daarom deed hij voortaan zijn best om groote geheimen te weten. En toen hij grooter werd leerde hij er vele. Want één ding wist hij zeker, dat hij niet de eenige was die het allerliefste van al zijn wenschen zocht, en hij sprak veel met anderen er over en hij hielp anderen veel bij het zoeken, en als iets hem zeer moeielijk viel vroeg hij anderen om hulp. En zoo, terwijl hij ouder werd en hoe langer zoo meer van anderen ging houden, leerde hij dat groot geheim begrijpen, het was zoo eenvoudig dat hij het eigenlijk altijd geweten had: de menschen zoeken het allerliefste altijd op de wereld omdat zij zooveel van elkander houden.

Zie, mijn knaap, toen je kwam beneden aan den Berg, schonk de prinses je een roos.

Zij weet dat je met veel moeiten naar haar hebt gezocht tot hier boven. Daarom geeft zij je nu dit geschenk.'

En de Koning naderde, maar Reinbern kon hem niet zien. Alleen voelde hij een zachte hand voorzichtig op zijn schouder, toen bemerkte hij dat er iets liefs op zijn borst was, hij tastte en voelde dat daar een kruisje hing. Het was stil.

Eindelijk keek Reinbern naar boven, de sterren begonnen te schitteren en de nachtegaal jubelde opnieuw, en hooger en grooter werd de hemel. Op dat oogenblik wilde Reinbern aan alles tegelijk denken, maar dat was te veel en hij had ook geen tijd, want hij hoorde den nachtwacht zeggen:

'Allen gereed? Laat de kleine bloem dan voorgaan en mijn stille vriendin naast mij. Een ieder weet zijn plaats.'

Een woelend geschuifel gleed door de duisternis, maar geruischloos, en honderde voeten traden rustig Reinbern voorbij, en hij hoorde den adem van honderde wezens langs hem gaan, maar zien kon hij niemand, behalve den nachtwacht en de twee kleine gestalten, doorzichtige schimmen waar zuiver het gesternte

van den hemel door fonkelde, en vóór hem den Koning en de Koningin hand aan hand. Ook wist hij dat zij die hij het best kende achter hem stonden.

De duisternis werd zoo vreemd, niet heelemaal donker, en toch te vaag om te zien, zij scheen te verkleuren, te verbloeien, van donker tot schemering, tot nevelen, tot wasem van rozerood te vergaan; wat er rondom hem gebeurde werd zoo zonderling, hij wist niets, toch begreep hij alles goed; in zijn hoofd was het zoo vol, en toch zoo licht en zoo blijde, dat hij dacht dat er een droom zou beginnen. Toen op eens kon hij hooren, zijn ooren openden zich: hij hoorde een vogel eenzaam kweelen en een kalme goede mannenstem die sprak. Toen wist Reinbern dat hij droomde. Hij dacht aan een klein koninkje en tegelijkertijd zag hij hem ook, een licht schielijk wezentje in een glimmering van parelen, van woudviolen en gulden dauw, dat zag hij zoo helder of het geen nacht was, maar dag. En van heel ver, ver voorbij den top van den Berg, voorbij de zee in de diepte, kwam een schoon geloei, een machtige roep, en het windje voer koel langs zijn lippen en het klotsen van het water daar-

ginds kon hij hooren. Toen begon een ander geluid: eerst was het of er klokjes tinkelden, hij hoorde echter dat het geen klokjes waren, maar het koor der elven die met klein gehuppel tezamen naar boven stegen in een vlugge dansende maat. En rondom hem in het donker dichtbij was velerlei beweging.

De nachtwacht keerde zich om, met zijn rug naar Reinbern toe, en de twee zachte gestalten aan zijn zijden, vager nu omdat het donkerder werd, liepen voor hem uit.

De Koning en de Koningin keerden zich om en traden heen onder de sterren.

Toen werd het een eindeloos geruisch van schreden die langs hem gingen, zware, statige, of lichte, zwevende voeten. Vaak kon Reinbern aan den voetstap hooren wie er voorbij ging, en ook het meisje scheen het dan te raden, want zij drukte telkens zijn hand als ook hij iets herkende. Zoo hoorden zij Peregrijn en de vogels, met het gepiep der wiekepennen; de helden in machtigen tred; de feeën van het woud, voorzichtig of er dauwig mos op den grond lag; den ouden heer met het roode dasje, langzaam, alleen. Toen waarde de wind stil in de duisternis.

Reinbern nam het meisje en Peter bij de hand en voerde hen mede recht voor zich uit. De grond was hard en steil. Tegen het geschitter der sterren daarboven zagen zij dat er nu geen boomen meer waren, maar kale hoekige rotsen aan alle kanten. Zuchtend van inspanning en elkander stevig vasthoudend klommen zij die voorbij, hooger op. Toen stonden zij op den uitersten top van den Berg en de lucht was om hen heen.

Voor hen, hoog in den hemel, rees een zwarte poort.

En gelijk een groote klok galmde de stem van den Koning, zoo dat de nacht weergalmde:

'Laat de poort opengaan!'

En de zwartheid opende zich en daar binnen gloorde weeke zonneschijn. Achter de poort stond een hooge paal van hout en dwars daarover lag een andere paal, als een kruis, en overal langs dit kruis gleden lichtjes en bloemetjes naar boven. Heel in de verte lag een witte stad in den zonneschijn. En toen Reinbern door zijn wimpers keek zag hij op den breeden weg naar die stad de prinses, met één hand naar de wolken en de andere naar hem uitgestrekt. Zij lachte niet, zij was schoon.

Een kleine gedaante ging de poort door, onder het kruis door, en liep vlug den weg af, of zij zweefde van blijdschap; zij hield met beide handen iets vast, Reinbern wist dat het de roos was die hij haar had gegeven.

Het meisje dat Psyche genoemd werd, de vriendin van den nachtwacht, volgde met haar spiegeltje, Reinbern verwonderde zich over haar vreemden naam.

Dan zag hij de wezens in groepen geschaard door de poort en het kruis het zonlicht in gaan en naar de verte verdwijnen, hij kende ze allen, maar hij was toch blijde wanneer hij sommigen zag die hij het best kende: de zeeroover met zijn geplooiden mantel van blinkend scharlaken, met Gilles de geit, deftig en helder wit, en Almon den uil met sierlijk glad gevederte; de man die bakken kan, blozend en vroolijk, met den stoeren Andries en de twee ganzen tusschen hen in; Regel de schout, met zijn staf en zijn wijsvinger, naast de blinde vrouw en den Baron, keurig gehandschoend, gevolgd door een ordelijke bende, zij leken wel jongens van school; de Oenan, het statige spook, met een koetsier en Frits den menscheneter, gevolgd door de monsters; Denkmar,

rustig schommelend met zijn hoofd, naast den schitterenden Tobias, die bij iederen tred beurtelings naar rechts schouwde en naar links, en den grauwen Bitsan, scharrelend op vele ruige poten over den weg; Puikebest, die telkens omkeek en wenkte om te volgen, en Kaka, onbezorgd hinkelend metéén achterpoot; Ostara, in een nevel van ontbloeiende glansen; de Koning en de Koningin, hand aan hand schrijdend, als blanke wolken; de nachtwacht, met zijn handen in zijn zakken en iets in zich zelf mompelend; Alfrade, met trillende vleugeltjes, met een blik van haar oogen voor zij ze sloot en een vluchtig gewuif....

Toen klonken er lieve vertrouwde stemmen van mannen. En zij hoorden den nachtwacht roepen, rustig, vriendelijk:

'Doorloopen!'

Het was hun beurt. Reinbern nam het meisje en Peter bij de hand en voerde hen mede, de poort werd licht en wijd.

XVI.
De stad, de zon en de menschen. Reinbern en zijn vader.

Reinbern keek achter zich en het meisje, dat tegen zijn schouder leunde, volgde zijn blikken, toen stonden zij beiden op. Warm en klaar scheen de zon over de gansche kade, alleen naast de loods was schaduw en naast de opgestapelde ledige manden waarbij Peter met zijn hoofd op zijn borst gebogen op den grond zat. Verderop stonden aan den hoek vroolijke mannen op een rij, zij trokken te zamen een kabel op die droop van nat, sommigen zongen en anderen lachten. Er ging een koele wind, geurig van teer, van nieuw hout en van vruchten. Uit het huisje boven op de stoomkraan leunde een man en rookte zijn pijp, Reinbern had hem vroeger daar ook gezien toen hij gestadig de balen, kisten en kratten omhoog heesch en weer in het ruim van het schip liet dalen. Toen zagen zij een breeden politieagent

die achter hen in het licht rustig voorbij schreed in de richting der vroolijke mannen, met zijn eene hand op den rug; twee werklieden kwamen van den anderen kant en riepen hem goeden morgen toe, hij riep terug en knikte.

Reinbern en het meisje keken elkander aan. Toen rees ook Peter van den grond en kwam bij hen staan in het licht, hij glimlachte toen hij de warmte over zijn aangezicht voelde. Zijn tasch zette hij weer naast zich neder.

Een machtig geloei dat gansch de morgenlucht deed trillen kwam van achter de loods vandaan, en tegelijkertijd verscheen daar de zwarte groote voorsteven van een schip, water klotste en bruiste en mannengeroep klonk verward. Langzaam naderde het schip, tot de brug en de glimmende stoompijp recht voor de kade waren, toen werden er touwen geworpen, raderen ratelden, een bel rinkelde en iemand blies op een fluitje, zoodat het water onder het schip onstuimig kolkte en schuimde en spatte over den wal. De reizigers op het dek drongen dichter te zamen, met hun pakken en tasschen.

De drie stonden te kijken, hand aan hand, bekoord door dit ochtendbedrijf in het frissche vaste licht.

En weldra lag het schip gemeerd, de landingbrug werd gelegd. Toen daalden de menschen in lange bewegelijke rij naar de kade beneden, met blozende gezichten, met oogen waar de klare wil uit blonk, en haastten zich voort naar hun doel, geen enkel die niet wist wat hij wilde of waar hij heen zou gaan. Dan gingen de werklieden de brug over aan boord, kettingen rammelden en de stoomkraan begon te draaien.

Peter trok zijn wenkbrauwen op en zeide:

'Hoe kan dat nou? Wij zijn eerder terug dan het schip.'

En Reinbern staarde, zijn oogen werden groot. Van de brug kwam de laatste reiziger naar beneden, een bekende gestalte. Hij keek voor zich naar den grond en ging de vrienden voorbij. Het was de oude heer met het roode dasje. Rein nam zijn hoed af en Peter zijn pet, en de oude heer knikte terwijl hij zijn oogen omhoog sloeg.

'Hoe kan dat nou?' vroeg Peter. En na een oogenblik zeide hij: 'Kom mee, laten wij het hem vragen.'

Hij nam zijn tasch in de hand, de twee kinderen volgden. De werklieden in het ruim

van het schip riepen den anderen op het dek telkens iets toe op vroolijk zangerigen deun, dezen zongen het weer verder hun makkers op den wal toe, en lustig klonk hun antwoord over de frissche bedrijvigheid van de werf. Zij kwamen waar de kade breeder was, waar karren en hoog beladen vrachtwagens reden, en daar schitterde de zon op den weg. Zij zochten overal rond door de drukte van sjouwende mannen en goederen, zij keken iedereen aan, maar vonden den ouden heer niet terug.

'Hij is de stad in gegaan,' zeide Peter. 'Wij hebben honger. Laten wij eerst hier wat eten, misschien is er nog brood in mijn tasch.'

Het was dezelfde plek waar Peter den knaap het eerst had ontmoet. Zij zochten het paaltje bij den waterkant waar zij hadden gezeten en zetten zich daar weer naast elkaar. Helder blikkerde de rivier onder de wijde lucht, bootjes met pluimen van stoom en trage schuiten, bruin en blauw, voeren voorbij over het wiegelend water, en van ginds op de werf aan den overkant klonk veelvuldig rusteloos gehamer.

'Hoeveel menschen zouden er wel in de stad zijn?' vroeg Reinbern.

'Honderdduizend,' antwoordde Peter, terwijl

hij zijn tasch opende, ‘en misschien nog veel meer. En als je dan bedenkt wat we al daarginds gezien hebben, dan begrijp je pas hoe groot de wereld is.’ Hij vond een half brood in een krant gewikkeld, hij sneed het in drieën en gaf den kinderen ieder een stuk. Toen aten zij, starend over de blankheid van het water, en onder het eten spraken zij soms.

‘Het is toch waar,’ zeide Peter, ‘dat van het spiegeltje. Dat had ik niet gedacht. En mooi was het er, jongens, dat is zoo. Veel mooier dan hier in de stad.’

‘Mooier dan hier in de stad?’ herhaalde Reinbern in gedachten, ‘ ja.... maar toch - kijk dat wolkje, zoo zacht en zoo licht, en kijk het water eens prachtig schitteren, ieder golfje wordt goud en dan weer blauw. En de zon begint al zoo warm te worden. Ja, dat was daar ook wel zoo, maar het is net of de zon hier van ons allemaal is. En toch is het ook op den Berg weer mooier, ja, maar anders. En hier is het weer anders mooier, warmer, ik weet niet hoe. Net of hier alles van ons hoort, en daar -’

‘Daar is het of het mooiste, ik zal maar zeggen het allermooiste, altijd voor je wegloopt. Want ik weet niet of je er op gelet hebt, maar

we hebben de prinses alleen maar even gezien, en verder niet.

'Het allermooiste daar is hetzelfde als het allermooiste hier,' zeide het meisje, 'je kon het hooren aan de stemmen en je kon het ook zien aan de oogen van allemaal, en dat is hier ook zoo. Dat komt immers omdat iedereen van elkaar houdt.'

'Jawel,' hernam Peter, 'maar weet je waarom het daar toch zooveel mooier is? Kijk, je moet denken dat wij er niet thuis hooren, en nu hadden ze voor ons het beste te voorschijn gehaald, net als op een feestdag. Al die elven en die feeën en zoo, en al die aardige dieren, die heb je hier niet.'

'O maar Peter, die zijn hier ook, dat weet ik zeker,' zeide de knaap, 'ik heb ze hier dikwijls gezien, elven en feeën en ook de dieren. Alleen Alfrade, die kende ik eigenlijk wel, maar ik weet niet of ik haar vroeger gezien heb. En Denkmar dan!'

'Ja, Denkmar!'

'En de man die bakken kan!'

'Alsjeblieft, de man die bakken kan!'

'En Tobias! En Puikebest en Kaka! En Regel! En Andries! En Gilles!'

Peter herhaalde met een hoofdknik iederen naam, en zeide:

‘Je zou zeggen, we hadden eigenlijk niet eens op reis hoeven te gaan. Maar er waren toch feeën, zie je, en elven, die ik bij ons op het land nog nooit heb bijgewoond. Behalve als ze zich verkleeden, zooals je zegt, dan merk je niet dat ze het zijn, dat is mogelijk.’

‘Hoe ze het doen weet ik niet, maar je ziet ze hier dikwijls als je de menschen maar aankijkt.’

‘Maar wat ik zeggen wou,’ hernam Peter weer, ‘kijk eens, mijn tasch is nog even leeg als voor wij gingen. Ik heb er hard gewerkt, dat beloof ik je, ik word stijf in mijn rug als ik er aan denk. En wat heb ik overgehouden?’

Het meisje sloeg plots haar armen om zijn hals en kuste hem, en Reinbern kuste hem op de andere wang en zeide:

‘Maar je hebt ons gered, en als je niet zoo hard had gewerkt, had de sultan ons zeker dood geslagen. Ik ga ook hard werken, dan kan ik misschien ook iemand helpen, vader of een ander.’

‘Ik jullie gered? Onzin! Ik zou niet weten hoe. Maar het komt er niet op aan al heb ik

niets meegebracht, ik ga weer aan den gang. En héél rijk worden hoeft ook niet, als je je werk maar goed doet, dan komt alles terecht. Kom, kinderen, laten we nu zien of we dat oude heertje kunnen vinden - dat is vast die toovenaar, weet je wel? - en dan naar huis. Wat zullen jullie vader en moeder blij zijn als ze alles hooren!'

Zij stonden op, en naast elkander liepen zij de straat in die naar de stad voert, in de schaduw der hooge pakhuizen, maar daar was zooveel warrig gewoel en de karren kwamen er zoo snel aangereden dat zij elkanders handen telkens los moesten laten. En telkens als zij gescheiden werden lachten zij, en ten leste glommen hun gezichten, rood van vroolijkheid, en ook de menschen die hen aanzagen lachten.

En in de volgende straat, een breedere, werd het nog lichter, de winkels die pas geopend werden glommen helder, bedienden in hemdsmouwen waren bezig koper en ruiten te poetsen. De straat zelve was zoo vol van blozende menschen, frisch en haastig voortstappend naar hun doel, van zware karren, ratelende wielen en paardengedraaf, dat zij niet naar den anderen kant durfden over te steken, maar hand aan

hand achter elkander loopende dicht langs de winkels bleven. Klaar tintelde de hemel boven de straat, ronde fijn lichtende wolkjes dreven er schielijk hoog over de daken. Reinbern keek beurtelings van den hemel naar de tierige straat, hij voelde zich warm en zangerig in zijn borst, en blij, want hij had de stad nog nooit zoo frisch en zoo heerlijk gezien, en de hemel was even blauw, even zonnig en wijd als op den Berg, maar inniger, maar warmer en hooger. Hij dacht: zou het feest zijn vandaag? of zou het lente worden? En iederen man die hen voorbij ging aan dien kant der straat, en iedere vrouw keek hij recht in de oogen, en velen keken ook hem even aan, maar zij hadden haast, hun gedachten waren bezig en zij gingen vlug voorbij. En hoe meer hij de oogen der voorbijgangers zocht, zoo wonderlijker werden zij hem, zoo mooier, voller en liever, en in alle oogen zag hij een eender iets, hetzelfde lichtje van innigheid waar het meisje hem zoo diep mee kon aanzien; bij sommigen dwaalde dat lichtje maar even door de glimmering van vroolijkheid, bij anderen gleed het vluchtig achter een waas van starend gepeins, en bij enkelen glansde het recht, klaar en open, even

op hem neder en dan voorwaarts naar den zachten zuiveren dag, naar het zonlicht en de menschen.

Zij kwamen op een plein, daar praalde de zon hoog boven het gewemel, boven het welluidend gegons van stemmen en paardengetrappel. Daar zag Reinbern op den hoek den zelfden politieagent die er stond toen de oude heer voor het eerst hem voorbij ging; hij herinnerde zich de school waar dien ochtend de meester tevergeefs had gevraagd waar Reinbern bleef, zijn wangen gloeiden van die gedachte; hij herinnerde zich zijn vader die sedert dien ochtend alleen op het bankje in den winkel had gezeten, peinzend waar hij kon zijn, misschien wel schreiend, zooals Reinbern hem eens had zien schreien, langgeleden.... Hij voelde hoe het meisje hem vasthield, hoe zij hem iets vragen wilde met haar oogen, en met zekere stem zeide hij:

'Ik wil naar huis.'

Toen greep Peter hem bij den schouder, en 'Daar heb je hem!' riep hij.

Aan den overkant, op den hoek waar de politieagent stond, zagen zij den ouden heer, heel alleen, turend naar iets. Peter trok de

kinderen mede dwars het plein over, tusschen de paarden en voertuigen door, zoo onvoorzichtig dat de politieagent zijn wijsvinger ophief; maar de paarden hielden hun vaart in en wendden goedig hun hoofden af om hen niet te bezeeren, en zoo, terwijl vele menschen stonden te kijken, bereikten zij den overkant. Peter lichtte zijn pet op en zocht rond. Uit de straat achter hen klonk luidruchtige hooge muziek, de menschen drongen hen ter zijde en kwamen zoo dicht bijeen te staan, dat zij drieën met Peters tasch tegen de deur van den winkel werden gedrukt. Zij zagen niets dan de ruggen der mannen voor hen, de hooge huizen ginds met de open vensters waar hier en daar een meisje in het zonlicht buiten leunde, en den blauwen hemel er boven. De muziek naderde, krachtig roffelen van trommels en vloeiend getierelier van fluiten, zij hoorden roepen dat het de soldaten van de wacht waren, en toen de muziek voorbij ging namen de mannen rondom het gezang dat langs de drommen voer over en zongen luid de woorden van het lied, ook Peter deed mee. In het midden der straat stonden de voertuigen stil, zoolang de zorgeloosheid over het menschengewoel waarde.

En Reinbern, luisterend, hief zijn hoofd en zag in de oogen van den ouden heer; meer dan de oogen kon hij niet zien, omdat hoeden en schouders van anderen het aangezicht verborgen. Maar den blik die trouw, rustig hem tegenstraalde, kende hij zoo goed, en midden in het geruisch van zang, van trommels en fluiten hoorde hij de stem en de woorden: je weet wat je liefhebt. Hij sloot zijn oogen en hij wist het, al zou hij het misschien nooit heelemaal kunnen zeggen. Zijn borst werd vol, in zijn hoofd tintelde de reine warmte, en een geluidje zong in zijn hart: het heerlijkste van alles ter wereld was hier in de stad te zijn, hij een kleine jongen door niemand gezien, bij de honderdduizend menschen die soms even stil staan om te zingen, maar dan weer voortgaan met hun honderdduizend gedachten, en werken en doen; bij het meisje en Peter, bij zijn vader, bij de eeuwige zon in den hemel.

Het gedrang en de haastigheid begonnen opnieuw, Peter boog zich tot hen neder en zeide:

'De tweede keer, nu hadden we hem toch bijna! Alles gaat in drieën, zeggen ze.'

Maar met vaste stem antwoordde Reinbern:

‘Wij gaan naar huis. Kom mee.’

Hij was het die de anderen leidde. Hij kende den weg dien hij gekomen was terug, en zij spraken niet, maar keken de menschen aan en liepen voort, en bereikten eindelijk het straatje waar zij woonden, met den ouden boom aan het eind. Ook daar scheen de zon.

Een buurvrouw trad buiten en riep iets. Maar zij knikten slechts en liepen door tot voor de huizen van Reinbern en het meisje. Daar wilde zij de deur rechts ingaan en hij links, maar uit de eene deur snelde haar moeder naar buiten en uit de andere zijn vader, en voor zij iets zeggen konden werden zij omhelsd, gekust, aan de borst gedrukt en geliefkoosd, en er kwamen al meer en meer vriendengezichten rondom, en er was verwarring van veel geroep en gevraag.

Hoe het gebeurde zagen zij niet, maar opeens zaten zij in de kamer van Reinberns vader, alle drie om de tafel, buurvrouwen liepen rond met brood en eieren, met een appel, een stuk taart en allerhande lekkernijen, en de vader bond zijn schootsvel los, steeds lachend en knikkend, dan tot den een, dan tot den ander. De kanarie voor het raam hield soms zijn kopje schuin.

En als zij aten sprak de vader, kalm en vriendelijk:

‘Wij zijn blij u hier te zien, mijnheer Peter. U hebt de kinderen gered, daarvoor zijn wij u dankbaar meer dan wij zeggen kunnen.’ En weder knikte hij, terwijl hij zijn pijp stopte en begon te rooken.

Peter hield even op met eten om hem goed aan te zien. Maar hij zeide niets, hij dacht slechts: het is toch een bekende stem! De kinderen raadden zijn gedachte.

Zij aten door, de kanarie tjielpte nu en dan zachtjes, en Reinberns vader en de moeder van het meisje moesten elkander telkens aanzien met hun glanzende oogen. En eindelijk, toen alles op was van de tafel, zeide Peter:

‘Wij komen van een verre reis, de kinderen zijn moe. Zouden ze niet eerst wat gaan rusten?’

‘Ja, ja,’ zeide de vader, ‘ze zijn moe, dat kan ik wel zien. Ga nu wat slapen, jongen, dan zal ik je van middag wel roepen. En, mijnheer Peter, wil u niet op mijn bed een poosje rusten?’

‘Ik? Welneen. Een pijp voor mij! En zoodra de jongen wakker is mag hij alles vertellen, dat kan hij beter dan ik.’

Reinbern ging naar zijn kamertje boven, het meisje werd door haar moeder mee naar huis genomen. Toen zetten de beide mannen zich tegenover elkander met hun pijpen, en spraken over het land, over de stad, over ambachten en vele andere dingen, rustig, terwijl de kanarie zich weder naar het licht buiten wendde met zijn zuiverste toontjes.

'Raar,' zeide Peter, den rook uitblazend, ''t is net of ik hier al meer heb zitten praten, of ik iedereen hier al lang ken. Als je van den Berg komt lijkt alles in de stad zoo gewoon. Maar daarginds is alles toch ook heel gewoon. Heel gewoon, zie je.'

'Zoo,' antwoordde de vader in gepeins.

Soms moest hij naar de voordeur gaan om een klant te helpen, maar zoodra hij terugkeerde op zijn stoel praatten zij voort, terwijl de zon hooger gleed op den muur van de binnenplaats. De een luisterde met peinzend gelaat naar de opmerkingen die de landman maakte over verre oorden, over goden, elven en feeën, en wanneer hij zelf, verstandig, bedaard, vragenderwijs iets over het waar, het hoe en het waarom van dergelijke wezens veronderstelde, hoorde Peter hem aan met een

glimlach van verwondering en behagen. Net als de jongen, dacht hij, en toch ook als een ander.

Eindelijk hoorden zij weer beweging in het kamertje boven.

'Weet je wat?' zeide Peter, 'ik denk dat ik hier in de stad werk ga zoeken, dan kan ik nog eens met de kinders praten, zoo Zaterdag-avonds. Ik ga er maar dadelijk op uit.'

De schoenmaker knikte verheugd, schudde hem stevig de hand, en vroeg hem nog dien zelfden avond terug te keeren. En nadat Peter dit beloofd had zocht hij zijn pet en ging de deur uit.

Een poos zat de vader stil op zijn stoel te denken. Een glimlach kwam over zijn gelaat toen hij de kamer rondstaarde en naar boven keek. Daar kraakte de oude vloer, de knaap kwam beneden.

En hij naderde zijn vader, die voorzichtig de pijp op de tafel legde; hij kroop op zijn knie, kuste zijn ruige wang en keek hem aan. Toen begon hij te vertellen. Eerst van lang geleden, zoo zachtjes dat de vader zich dichter over hem heen moest buigen; dan van zijn denken aan iets dat ver was, ver en zeer lief. Al wat

hij wist vertelde hij, al wat hij gezien had, al wat hij doen zou wanneer hij geleerd had, wanneer hij groot was en werken kon. Dat was zooveel dat hij niet alles in één dag kon zeggen.

En toen het al donker werd zat Reinbern nog te vertellen, hij voelde de warmte van zijn vaders borst aan zijn wang. De vader luisterde, of hij iets van lang geleden hoorde, toen hij zelf nog klein was en droomde, toen hij zelf nog zoo veel verlangde en staarde en het allereerst de liefde ontluiken en gloeien voelde. En met sterke hand hield hij den knaap vast aan zijn borst.